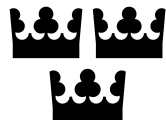

Totalförsvaret

6

Förslag till statsbudget för 2001

Totalförsvaret

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut.....	11
2 Utgiftsområde 6.....	15
2.1 Omfattning	15
3 Försvarspolitik	17
3.1 Omfattning	17
3.2 Utgiftsutveckling.....	18
3.3 Mål	19
3.4 Politikens inriktning.....	19
3.5 Beredskapskredit för totalförsvaret.....	20
3.6 IT-system	20
3.7 Insatser	21
3.8 Resultatbedömning.....	22
3.9 Det militära försvaret	23
3.9.1 Omfattning	23
3.9.2 Utgiftsutvecklingen.....	23
3.9.3 Resultatbedömning.....	23
3.9.4 Inriktning	37
3.9.5 Revisionens iakttagelser	53
3.9.6 Budgetförslag	53
3.9.6.1 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	53
3.9.6.2 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser.....	54
3.9.6.3 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	54
3.10 Det civila försvaret	57
3.10.1 Omfattning	57
3.10.2 Utgiftsutvecklingen.....	57
3.10.3 Mål	58
3.10.4 Resultatbedömning.....	58
3.10.4.1 Modell för resultatbedömning.....	58
3.10.4.2 Resultat.....	58
3.10.4.3 Analys och slutsatser	68
3.10.5 Inriktning för 2001	73
3.10.6 Revisionens iakttagelser	75
3.10.7 Budgetförslag	75
3.10.7.1 6:4 Funktionen Civil ledning.....	76

3.10.7.2 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror	77
3.10.7.3 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst	78
3.10.7.4 6:7 Funktionen Psykologiskt försvar	80
3.10.7.5 6:8 Funktionen Ordning och säkerhet	81
3.10.7.6 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.	82
3.10.7.7 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m.	83
3.10.7.8 6:11 Funktionen Postbefordran	85
3.10.7.9 6:12 Funktionen Transporter	86
3.10.7.10 6:13 Funktionen Energiförsörjning	87
3.11 Totalförsvargemensamma verksamheter	89
3.11.1 Resultatbedömning	89
3.11.2 Inriktning	92
3.11.3 Revisionens iakttagelser	93
3.11.4 Budgetförslag	93
3.11.4.1 Försvarets materielverk	93
3.11.4.2 6:14 Totalförsvarets pliktverk	95
3.11.4.3 6:15 Försvarshögskolan	95
3.11.4.4 6:16 Försvarets radioanstalt	96
3.11.4.5 6:17 Totalförsvarets forsknings- institut	96
3.11.4.6 6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	97
3.11.4.7 6:19 Nämnder m.m.	98
4 Politikområde Skydd mot olyckor	99
4.1 Omfattning	99
4.2 Utgiftsutveckling	100
4.3 Mål	100
4.4 Politikens inriktning	100
4.5 Utveckling av IT-system	101
4.6 Insatser	101
4.6.1 Insatser inom politikområdet	101
4.6.2 Insatser utom politikområdet	103
4.7 Resultatbedömning	103
4.7.1 Analys och slutsatser	105
4.8 Revisionens iakttagelser	106
4.9 Budgetförslag	106
4.9.1 7:1 Kustbevakningen	106
4.9.2 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.	108
4.9.3 7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	109
4.9.4 7:4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	110
4.9.5 7:5 Brandfarliga och explosiva varor	112
5 Kustbevakningens övriga verksamheter	115
5.1 Inledning	115
5.2 Inriktning	115
5.3 Insatser	115
5.4 Resultatbedömning	116
5.5 Analys och slutsatser	116

Bilaga 1	Sammanfattning av genomförd verksamhet inom materielområdet under 1999
Bilaga 2	Objektsramar
Bilaga 3	Förkortningar
Bilaga 4	Nya anslagsbeteckningar

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	13
Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	15
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling	18
Tabell 3.2 Anslagsutveckling	53
Tabell 3.3 Beräkning av anslaget för 2001	54
Tabell 3.4 Anslagsutveckling	54
Tabell 3.5 Beräkning av anslaget för 2001	54
Tabell 3.6 Anslagsutveckling	54
Tabell 3.7 Investeringsplan	55
Tabell 3.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	55
Tabell 3.9 Beräkning av anslaget för 2001	56
Tabell 3.10 Anslagsutveckling	76
Tabell 3.11 Investeringsplan	76
Tabell 3.12 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	76
Tabell 3.13 Beräkning av anslaget för 2001	77
Tabell 3.14 Anslagsutveckling	77
Tabell 3.15 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	78
Tabell 3.16 Beräkning av anslaget för 2001	78
Tabell 3.17 Anslagsutveckling	78
Tabell 3.18 Investeringsplan	79
Tabell 3.19 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	80
Tabell 3.20 Beräkning av anslaget för 2001	80
Tabell 3.21 Anslagsutveckling	80

Tabell 3.22 Beräkning av anslaget för 2001	81
Tabell 3.23 Anslagsutveckling.....	81
Tabell 3.24 Beräkning av anslaget för 2001	81
Tabell 3.25 Anslagsutveckling.....	82
Tabell 3.26 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	82
Tabell 3.27 Beräkning av anslaget för 2001	83
Tabell 3.28 Anslagsutveckling.....	83
Tabell 3.29 Investeringsplan.....	84
Tabell 3.30 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	84
Tabell 3.31 Beräkning av anslaget för 2001	85
Tabell 3.32 Anslagsberäkning	85
Tabell 3.33 Beräkning av anslaget för 2001	86
Tabell 3.34 Anslagsutveckling.....	86
Tabell 3.35 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	86
Tabell 3.36 Beräkning av anslaget för 2001	87
Tabell 3.37 Anslagsutveckling.....	87
Tabell 3.38 Beräkning av anslaget för 2001	88
Tabell 3.39 Uppdragsverksamhet.....	94
Tabell 3.40 Investeringsplan.....	94
Tabell 3.41 Anslagsutveckling.....	95
Tabell 3.42 Uppdragsverksamhet.....	95
Tabell 3.43 Beräkning av anslaget för 2001	95
Tabell 3.44 Anslagsutveckling.....	95
Tabell 3.45 Uppdragsverksamhet.....	96
Tabell 3.46 Beräkning av anslaget för 2001	96
Tabell 3.47 Anslagsutveckling.....	96
Tabell 3.48 Beräkning av anslaget för 2001	96

Tabell 3.49 Anslagsberäkning.....	96
Tabell 3.50 Uppdragsverksamhet.....	97
Tabell 3.51 Beräkning av anslaget för 2001	97
Tabell 3.52 Anslagsutveckling	97
Tabell 3.53 Beräkning av anslaget för 2001	97
Tabell 3.54 Anslagsutveckling	98
Tabell 3.55 Beräkning av anslaget för 2001	98
Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen	100
Tabell 4.2 Anslagsutveckling	106
Tabell 4.3 Uppdragsverksamhet.....	107
Tabell 4.4 Investeringsplan	107
Tabell 4.5 Beräkning av anslaget för 2001	108
Tabell 4.6 Anslagsutveckling	108
Tabell 4.7 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	109
Tabell 4.8 Beräkning av anslaget för 2001	109
Tabell 4.9 Anslagsutveckling	109
Tabell 4.10 Beräkning av anslaget för 2001	110
Tabell 4.11 Anslagsutveckling	110
Tabell 4.12 Uppdragsverksamhet.....	110
Tabell 4.13 Investeringsplan	111
Tabell 4.14 Beräkning av anslaget för 2001	112
Tabell 4.15 Anslagsutveckling	112
Tabell 4.16 Offentligrättslig verksamhet.....	112
Tabell 4.17 Uppdragsverksamhet.....	112
Tabell 4.18 Beräkning av anslaget för 2001	113

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för 2001 bemyndigar regeringen att utnyttja en kredit om 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.5),
2. godkänner förslaget till inriktning för förbandsverksamhet (avsnitt 3.9.4),
3. godkänner förslaget till inriktning för incidentinsatser (avsnitt 3.9.4),
4. godkänner förslaget till inriktning för stöd till samhället (avsnitt 3.9.4),
5. godkänner förslaget beträffande beredskap (avsnitt 3.9.4),
6. godkänner förslaget till inriktning för materiel, anläggningar samt för forskning och teknikutveckling (avsnitt 3.9.4),
7. godkänner att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001 - 2003 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kronor under perioden (avsnitt 3.9.4),
8. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarmakten för perioden 2001 - 2003 (avsnitt 3.9.6.3),
9. bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget 6:3 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* medge beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kronor (avsnitt 3.9.6.3),
10. godkänner förslaget till investeringsplan för Överstyrelsen för civil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001 - 2003 (avsnitt 3.10.7.1),
11. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 *Funktionen Civil ledning*, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 55 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.1),
12. bemyndigar regeringen att för 2001 låta Överstyrelsen för civil beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 325 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.2),
13. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 *Funktionen Försörjning med industrivaror*, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.2),
14. bemyndigar regeringen att för 2001 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 720 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.3),

15. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst*, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.3),
16. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 12 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.6),
17. bemyndigar regeringen att för 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 220 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.6),
18. fastställer avgiftsuttaget för teleberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., till sammanlagt högst 100 000 000 kronor under 2001 (avsnitt 3.10.7.7),
19. godkänner förslaget till investeringsplan för Post- och telestyrelsen, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., för perioden 2001 - 2003 (avsnitt 3.10.7.7),
20. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 *Funktionen Telekommunikationer m.m.*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.7),
21. godkänner att målet för Funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap och skall bedrivas så att de resurser och den beredskap som skapas skall kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred (avsnitt 3.10.7.8),
22. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 *Funktionen Transporter*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 000 000 kronor (avsnitt 3.10.7.9),
23. fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Energiförsörjning, till sammanlagt högst 200 000 000 kronor under 2001 (avsnitt 3.10.7.10),
24. bemyndigar regeringen att, genom en kredit i Riksgäldskontoret om högst 23 000 000 000 kronor, tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelskapital för budgetåret 2001 (avsnitt 3.11.4.1),
25. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001-2003 (avsnitt 3.11.4.1),
26. godkänner det föreslagna målet för politikområdet Skydd mot olyckor (avsnitt 4.3),
27. godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2001 - 2004 (avsnitt 4.9.1),
28. godkänner att de tidigare beslutade målen för Kustbevakningens verksamhet inom utgiftsområdet upphör att gälla fr.o.m. 2001 (avsnitt 4.9.1),
29. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 *Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.*, besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter 2001 exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 000 000 kronor (avsnitt 4.9.2),
30. godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001 - 2003 (avsnitt 4.9.4),
31. för budgetåret 2001 anvisar anslag under utgiftsområde 6 *Totalförsvaret* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		Anslagstyp	Anslagsbelopp
Försvarspolitik			
6:1	Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	ramanslag	18 266 092
6:2	Fredsfrämjande truppinsatser	ramanslag	1 000 762
6:3	Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	ramanslag	23 314 833
6:4	Funktionen Civil ledning	ramanslag	488 507
6:5	Funktionen Försörjning med industrivaror	ramanslag	40 000
6:6	Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst	ramanslag	593 809
6:7	Funktionen Psykologiskt försvar	ramanslag	20 000
6:8	Funktionen Ordning och säkerhet	ramanslag	22 841
6:9	Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.	ramanslag	101 936
6:10	Funktionen Telekommunikationer m.m.	ramanslag	199 000
6:11	Funktionen Postbefordran	ramanslag	3 000
6:12	Funktionen Transporter	ramanslag	163 000
6:13	Funktionen Energiförsörjning	ramanslag	220 569
6:14	Totalförsvarets pliktverk	ramanslag	253 140
6:15	Försvarshögskolan	ramanslag	31 445
6:16	Försvarets radioanstalt	ramanslag	441 333
6:17	Totalförsvarets forskningsinstitut	ramanslag	184 893
6:18	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	obetecknat anslag	88 265
6:19	Nämnder m.m.	ramanslag	12 019
Skydd mot olyckor			
7:1	Kustbevakningen	ramanslag	473 764
7:2	Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.	ramanslag	25 000
7:3	Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	ramanslag	13 431
7:4	Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	ramanslag	555 449
7:5	Brandfarliga och explosiva varor	ramanslag	17 017
Summa			46 530 105

2 Utgiftsområde 6

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret omfattar i enlighet med vad som anges i föreliggande proposition (volym 1, avsnitt 7.5) politikområdet Försvarspolitik respektive politikområdet Skydd mot olyckor. Politikområdet Försvarspolitik består av det militära försvaret och det civila försvaret. Politikområdet Skydd mot olyckor omfattar förebyggande, konsekvensbegränsande och skadeavhjälpanande åtgärder avseende olyckor. Politikområdet Skydd mot

olyckor begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av myndigheter inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Kustbevakningens verksamhet kommer från och med 2001 att tillhöra flera politikområden men myndigheten har sitt anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret och politikområdet Skydd mot olyckor. I kapitel 5 finns en redovisning av Kustbevakningens verksamheter utanför politikområdet Skydd mot olyckor.

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Politikområde Försvarspolitik	43 399	45 633	44 623	45 445	44 374 ³	43 351 ³
Politikområde Skydd mot olyckor	881 ²	1 028	1 077	1 085	1 134	1 162
Totalt för utgiftsområde 6 Totalförsvaret	44 280	46 661	45 700	46 530	45 508	44 513

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Inklusive det dåvarande anslaget B5 Sprängämnesinspektionen under utgiftsområde 24 Näringsliv.

³ Inklusive omställningsbidrag.

Utgiftsprognosen uppgår för 2000 till 45 700 miljoner kronor och är därmed 961 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. En bidragande orsak är vissa osäkerheter om den planerade verksamheten vad gäller beställningar, leveranser och fakturering av materiel. Till följd av detta har ett nytt begränsningsbelopp om 45 700 miljoner kronor kunnat fastställas för utgiftsområdet.

3 Försvarspolitik

3.1 Omfattning

Riksdagen har genom lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap definierat totalförsvaret som verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas. Totalförsvaret avser således en verksamhet och inte en organisation. Med totalförsvarets resurser avses alla de resurser som finns för totalförsvarets verksamhet.

Försvarspolitikerna omfattar planering, förberedelser och utnyttjande av totalförsvarets resurser för att lösa de av riksdagen angivna målen samt att på andra sätt stödja svensk säkerhetspolitik.

Försvarspolitikerna omfattar det militära försvaret och det civila försvaret. Totalförsvarets gemensamma verksamheter redovisas särskilt.

De anslag som ingår i politikområdet framgår av tabell 3.1.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling
Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	18 410	19 544	19 300	18 266	16 772	17 669
6:2 Fredsfrämjande truppinsatser	675	900	980	1 001	905	925
6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	21 048	22 341	21 084	23 315	20 306	20 291
Omställningsbidrag ³					3 000	1 000
6:4 Funktionen Civil ledning	509	439	592	488	536	549
6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror	82	57	100	40	115	118
6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst	796	696	690	594	832	852
6:7 Funktionen Psykologiskt försvar	19	19	24	20	22	23
6:8 Funktionen Ordning och säkerhet	38	22	27	23	33	34
6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård	186	81	166	102	171	175
6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m.	250	195	195	199	203	207
6:11 Funktionen Postbefordran	14	11	7	3	8	8
6:12 Funktionen Transporter	192	143	159	163	203	207
6:13 Funktionen Energiförsörjning	199	211	301	221	238	243
6:14 Totalförsvarets pliktverk	239	238	245	253	259	264
6:15 Försvarshögskolan	24	28	28	31	32	33
6:16 Försvarets radioanstalt	428	440	443	441	450	460
6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut	178 ²	168 ²	182 ²	185	189	193
6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	102	88	88	88	88	88
6:19 Nämnder m.m.	10	12	12	12	12	12
Totalt för politikområdet Försvarspolitik	43 399	45 633	44 623	45 445	44 374	43 351

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten.

³ Riksdagen har beslutat (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224, bet. 1998/99:UFöU1, rskr. 1998/99:222, prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249) om ett omställningsbidrag om 3 resp. 1 miljard kronor för 2002 och 2003.

3.3 Mål

Försvarspolitiken skall bidra till att bevara vårt lands fred och självständighet. Vi skall kunna möta militära hot som direkt berör Sverige. Internationellt skall vi bidra till fred och säkerhet i omvärlden genom gemensamma fredsfrämjande och humanitära insatser både i och utom Europa.

Totalförsvarsresurserna skall kunna användas för följande huvudändamål:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda vår territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

3.4 Politikens inriktning

Det svenska totalförsvaret genomgår en omfattande reformering och effektivisering. Inriktningen är att utveckla det svenska försvaret från invasionsförsvaret till ett flexibelt insatsförsvaret med förmåga till anpassning. Det svenska försvaret skall kännetecknas av ständig utveckling och förnyelse, hög teknologisk nivå, ekonomisk effektivitet och folkförsvaret.

Under 2001 kommer utvecklingsarbetet att följas upp och drivas vidare. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2001 med en försvarspolitisk proposition.

Hoten mot vårt land har förändrats. Både den säkerhetspolitiska utvecklingen och den övriga samhällsutvecklingen ligger bakom det reformbehov som uppstod i slutet av 1990-talet.

Samtidigt som invasionshotet ter sig avlägset för de närmaste 10 åren, förutsatt att vårt land har en grundläggande försvarsförmåga, så har andra hot mot vårt samhälle fått ökad aktualitet. Exempel på denna typ av hot är NBC-hotet (nukleära, biologiska och kemiska vapen) samt hotet mot informationssamhället.

Det nya insatsförsvaret ger Sverige en förmåga att försvara landet utifrån dagens säkerhetspolitiska förutsättningar. Den nya strukturen skapar dessutom förutsättningar för att utveckla och förändra försvarets resurser över tiden. Därigenom skapas både flexibilitet och förmåga till anpassning. Försvarsreformen syftar samtidigt till att utveckla samhällets

förmåga att möta hot inom det vidgade säkerhetsbegreppets ram.

Regeringen avser att våren 2002 lämna en proposition till riksdagen om frågor rörande civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. I propositionen kommer att lämnas förslag med anledning av resultatet av dels utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen av civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63), dels den genomgång som f.n. utförs av departementen avseende behov av åtgärder och författningsreglering inom de områden som kan bli berörda vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Regeringens årliga redovisning till riksdagen av beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred kommer att lämnas i en särskild skrivelse i slutet av 2000.

De europeiska ländernas gemensamma förmåga att förhindra eller dämpa väpnade konflikter och mänskligt lidande är en viktig del i den nya säkerhetspolitiska situationen på vår kontinent. För Sverige är ett brett deltagande i det europeiska samarbetet och vårt bidrag till gemensam säkerhetsfrämjande verksamhet och krishantering av central betydelse.

Sverige skall fullt ut delta i den europeiska krishanteringen. Vårt deltagande i internationella insatser och arbetet med att utforma och förstärka EU:s krishanteringsförmåga såväl militärt som civilt kommer att ställa stora krav på oss, inte minst när vi innehar ordförandeskapet i EU. Mot denna bakgrund skall vår förmåga att delta i både militära och civila fredsfrämjande och humanitära operationer fortsätta att utvecklas.

Det säkerhetsfrämjande arbetet är en viktig del i arbetet för att öka säkerheten i norra Europa. Det nordiska samarbetet utgör grunden i detta arbete. Därutöver är kontakterna med staterna kring Östersjön samt EU-länderna och USA prioriterade.

Försvarsreformen innebär att vi får ett försvar som både är anpassat till dagens säkerhetspolitiska förhållanden och har en beredskap att följa utvecklingen mot förändrade hot i framtiden.

3.5 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2001 utnyttja en kredit om 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret. Krediten skall kunna utnyttjas om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret om 40 000 000 000 kronor för budgetåret 2000 om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för budgetåret 2001.

Beredskapskrediten skall säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar erforderliga betalningsmedel. Krediten är beräknad att täcka de utgifter som motsvarar en månads beredskapshöjande verksamhet. Krediten är beräknad att utnyttjas i ungefär lika delar mellan militärt och civilt försvar.

Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

3.6 IT-system

Utveckling

Utveckling av IT-system, såväl fristående som delkomponenter vid bl.a. anskaffning av krigsmateriel, utgör totalt en stor utgiftspost i statsbudgeten. Utöver vad som separat anges under respektive verksamhet vill regeringen särskilt framhålla betydelsen av en effektiv projektplanering och styrning i samband med IT-utveckling inom politikområdet. Planeringen bör utformas så att det blir möjligt att följa upp att leveranser sker i rätt tid och med ett innehåll som svarar mot att budgeterad kostnadsram inte överskrids eller riskerar att överskridas.

All anskaffning och utveckling av olika IT-system skall medföra en klart definierad verksamhetsnytta och vara kostnadseffektiv för

staten. Detta innebär att samråd mellan myndigheterna bör ske vid anskaffning och utveckling så att möjliga samordningseffekter kan utnyttjas.

Regeringen ämnar i regleringsbrev ställa återrappporteringskrav på myndigheterna i enlighet med vad som nu har sagts.

I sammanhanget vill regeringen informera om att regeringen uppdrog till Statskontoret den 31 augusti 2000 att granska arbetet vid ÖCB och Räddningsverket vad gäller utvecklingen av IT-stöd för ledningsinformation och riskhantering, systemen Elvira och Riskera. Statskontoret skall särskilt granska i vilken mån systemen utvecklas med en likartad funktionalitet och hur utvecklingsarbetet styrs och samordnas mellan myndigheterna. Uppdraget skall redovisas senast den 19 januari 2001.

Informationsteknikområdet kännetecknas av korta livscykler och en dynamisk utveckling av produkter på den kommersiella marknaden. En viktig förutsättning för att kunna dra nytta av den civila tekniken är därför att Försvarsmakten tillsammans med Försvarets materielverk och försvarsindustrin kan ha en planering som möjliggör att denna dynamik kan tillvaratas. Utvecklingen av Försvarsmaktens ledningsorganisation pekar på behovet av att utveckla ledningssystemets tekniska delar efter en modell som medger stegvis utbyggnad av önskad funktionalitet. Det medför att utvecklingen kan ske i korta steg med tillvaratagande av bl.a. den civila utvecklingens produkter. Enligt regeringens bedömning bör dock särskild utveckling genomföras för sådana produkter som med nödvändighet behöver vara militärt unika eller på produkter där särskilda krav på IT-säkerhet krävs.

Informationsoperationer

Informationsoperationer kan definieras som de samordnade åtgärder i fred, kris och krig som vidtas till stöd för egna politiska och militära mål. Detta kan genomföras genom att påverka eller utnyttja motståndares eller annan utländsk aktörs information eller informationssystem. Avsikten är att påverka förmågan till rationellt beslutsfattande samtidigt som man skyddar egen information eller egna informationssystem.

Regeringen har tagit ytterligare steg rörande skydd av informationssamhället genom att förstärka regeringens arbetsgrupp för skydd mot

informationskrigföring m.m. (Ag IW). Denna arbetsgrupp som med sina rapporter bidragit till att uppmärksamma frågorna och lämnat förslag till åtgärder, har nu ombildats till regeringens arbetsgrupp för skydd mot informationsoperationer (Ag IO) samt utökats med representanter för ytterligare departement och civila myndigheter. När det gäller arbetsgruppens förslag till en mer samlad statlig ansvarsfördelning, avvaktar regeringen den fördjupade analys som utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63) avser att lämna i maj 2001.

Informationsteknikfrågor med internationell anknytning kommer allt mer i fokus. Sverige har en god kompetens inom IT-området. Det är därför angeläget att Sverige även fortsättningsvis spelar en aktiv roll i det internationella arbetet inom informationssäkerhet, t.ex. avseende utvecklandet av samarbetsformer mellan länder och regler för att i realtid kunna spåra angrepp mot informationssystem.

3.7 Insatser

Omstruktureringen av grundorganisationen enligt 1996 års försvarsbeslut har fullföljts. Nettominuskningen av antalet yrkesofficerare överensstämmer med vad som planerats. Avgångarna bland den yngre personalen har dock varit större än planerat varför medelåldern höjts något. Bland den civila personalen har avgångarna varit motsvarande 50 årsarbetare större än planerat. Även bland de civilanställda har medelåldern höjts och är nu 48 år.

Följande viktigare övningar har genomförts:

- slutövningar med förband,
- samövningar med olika civila ledningsnivåer,
- internationell övningsverksamhet inom ramen för PFF, bl.a. Viking som var den första simulerade och distribuerade övningen med Partnership for Peace Simulation Network (PSN) som bas.

Materietillförseln under året har i allt väsentligt bestått av leveranser av tidigare beställd materiel till den krigsorganisation som fastställdes i 1996 års försvarsbeslut. Bland annat har moderna stridsfordon, fartyg och flygplan levererats. De mest prioriterade förban-

den i insatsorganisationen har härigenom fått ett viktigt tillskott av modern materiel. Pågående tillförsel av ny materiel har bidragit till att uppfylla de krav på förmåga som regeringen ställt.

Av de materielsystem som levererats till Försvarsmakten under året kan bl.a. följande nämnas:

- stridsvagn 121 och 122, stridsfordon 90, pansarbandvagn 501 (pågående),
- tre ubåtar av Gotlandsklass,
- JAS 39 Gripen flygplan (pågående),
- det sista serieflygplanet till FSR 890 (flygburen spaningsradar).

Försvarsmakten har under året vidmakthållit främst sådana materielsystem som skall behållas efter 2006.

Nya beställningar som gjorts under året har antalsmässigt anpassats till i första hand behov för grundutbildning och internationella insatser. Försvarsmakten har därmed börjat förändra materielförsörjningen till att omfatta serieanskaffning av mängdmateriel i mindre mängder.

Tyngdpunkten i 1999 års forsknings- och teknikutvecklingsverksamhet har varit:

- spaningsförmåga mot luft och markmål innefattande främst radarteknik, IR-teknik och obemannade plattformar,
- ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå genom studier av IT-systemteknik, sambandsteknik och fusioneringsteknik,
- duellförmåga på det framtida slagfältet och förmåga till väpnad strid, främst med studier i telekrigsteknik, signaturanpassningsteknik, undervattensteknik, vapentechnik, människa-system interaktion samt ballistiskt skydd.

En mekaniserad bataljon m.m. om ca 800 man har ställts till förfogande som ett svenskt bidrag till den internationella fredsstyrkan KFOR i Kosovo. Försvarsmakten har under 1999 dessutom deltagit i avvecklingen av FN:s preventiva mission Unpredep i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och har ställt väpnad trupp till förfogande i den multinationella fredsstyrkan SFOR i Bosnien-Hercegovina.

Sårbarheten inom infrastrukturuområdet har minskat tack vare de åtgärder som vidtagits under 1999.

För att minska telenätens sårbarhet pågår ett arbete med att etablera teleoperatörer i färdigställda berganläggningar. Analyser av möjligheterna till intrång i teleoperatörernas styr- och övervakningsnät har genomförts hos teleföretag. Genomförda analyser har givit underlag för berörda teleoperatörer att vidta åtgärder för att minska sårbarheten.

För att öka förmågan att kunna prioritera transmissionsresurser vid stora skador i näten har övningar genomförts för att kunna göra hopkopplingar mellan Telias och Banverkets nät samt mellan Telias och försvarets telenät (FTN). Utöver detta har analyser genomförts avseende konsekvenser och kostnader för ett införande av möjligheten att prioritera trafiken i fyra stora teleoperatörers nät. Ett prioritets-system syftar till att trygga teleförbindelsen för samhällsviktiga organ i en krissituation.

Säkerheten vad gäller elförsörjning har ökat genom att personal har utbildats för drift av separata delsystem s.k. ö-drift. Vidare har inventering av åtgärder för ö-drift i Syd- och Västsverige samt inläggning av regionnät i simuleringsutrustning genomförts. Kunskapen och därmed förutsättningarna för att genomföra ö-drift har till följd av detta ökat. För att förbättra förmågan till reparationsberedskap vad gäller elförsörjning har 256 civilpliktiga utbildats under året. Förutsättningarna för ökat skydd vid elanläggningar har förstärkts bl.a. genom att försök med teknisk bevakningsutrustning har genomförts.

Vitala samhällsfunktioner med behov av kontinuerlig elförsörjning kan inte garanteras en säker försörjning utan måste själva vidta reservåtgärder. Mot bakgrund av detta har bidrag till beredskapsåtgärder utbetalats för anskaffning av reservaggregat hos berörda aktörer samt att skyddsåtgärder vidtas vid vissa känsliga objekt.

En kartläggning som Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) genomfört visar att ett stort antal myndigheter bedriver verksamhet för att höja IT-säkerheten och för att förbättra skyddet mot informationsoperationer.

I syfte att stärka ledningsförmågan på regional och lokal nivå har bl.a. ledningsstödsystemen Elvira inom funktionen Civil ledning samt SWEDE för funktionen Hälso- och sjukvård utvecklats. Vidare har även kommunikationsutrustning till mobila akutsjukvårdsresurser anskaffats.

De övningar och beredskapsåtgärder som genomfördes inför övergången till 2000 har medfört att ledningsförmågan och även IT-säkerheten har höjts hos centrala myndigheter och på regional och lokal nivå. Genom de övningar och utbildningar som genomförts samt de stöd och råd som lämnats inför 2000-skiftet av bl.a. ÖCB och Styrelsen för psykologiskt försvar har möjlighet till en förbättrad krisledningsförmåga och informationsberedskap skapats.

3.8 Resultatbedömning

Regeringen bedömer att genomförd verksamhet, trots vissa brister inom framför allt förbandsverksamheten, väsentligt har bidragit till Försvarsmaktens förmåga att uppfylla de krav som regeringen har ställt.

Regeringen bedömer vidare att Försvarsmaktens samlade operativa förmåga i nuvarande säkerhetspolitiska läge är godtagbar.

Utifrån de planeringsförutsättningar som regeringen angav i bl.a. regleringsbrevet för 1999 anser regeringen att myndigheterna inom det civila försvaret genomfört verksamheterna på ett bra sätt. Jämfört med bedömningen som redovisades i 1999 års budgetproposition kan inga väsentliga förändringar av funktionernas förmåga konstateras. Funktionsansvariga myndigheter anger att förmågan i huvudsak kommer att vara godtagbar vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Regeringen finner ingen anledning att göra någon annan bedömning.

Genom att funktionerna är så beroende av varandras förmåga och då beroendet av fungerande elförsörjning, telekommunikationer och IT är mycket stort anser dock regeringen att det finns stora osäkerheter beträffande bedömningen av funktionernas samlade förmåga. Det är inte möjligt att säkerställa en helt störningsfri elförsörjning. Samtidigt ökar elberoendet i samhället, bl.a. till följd av ett ökat beroende av fungerande telekommunikationer och IT-system. Samhällsviktig verksamhet som oundgängligen måste fungera måste därför tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar.

3.9 Det militära försvaret

3.9.1 Omfattning

Det militära försvaret omfattar den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten. Verksamheten stöds av delar av de totalförsvargemensamma verksamheterna. Dessa redovisas i avsnitt 3.11.

3.9.2 Utgiftsutvecklingen

Utfallet för 1999 innebar sammantaget att utgifterna för det militära försvaret översteg tillgängligt belopp med ca 185 miljoner kronor. För anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser uppgick det samlade anslagssparandet till ca 705 miljoner kronor, och för anslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling utnyttjades en anslagskredit om ca 890 miljoner kronor. Ytterligare kommentarer till 1999 års utfall lämnas i avsnitt 3.9.6 nedan.

Regeringen bedömer att utgifterna inom det militära försvaret kommer att uppgå till 41 363 miljoner kronor under 2000.

Riksdagen har tidigare beslutat att den ekonomiska ramen för utgiftsområde 6 Totalförsvaret skall minskas med 4 000 miljoner kronor från och med 2002 (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224). Vid samma tillfälle beslutade riksdagen att inriktningen skall vara att ett omställningsbidrag om 3 000 miljoner kronor 2002 och 1 000 miljoner kronor 2003 skall anslås för att underlätta omställningen inom försvarsområdet.

I tabell 3.1 Utgiftsutveckling är hela reduktionen fördelad på anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.

3.9.3 Resultatbedömning

Vid bedömningen av Försvarmaktens resultat för 1999 har följande bedömningsgrunder tillämpats:

- God: Resurserna (kapaciteten) motsvarar eller överstiger behovet och uppgifterna kan lösas,

- Godtagbar: Brister och störningar nedsetter handlingsförmågan men uppgifterna kan i huvudsak lösas,
- Icke godtagbar: Svåra brister vilka leder till att uppgifterna inte kan lösas.

Resultatbedömningen redovisas uppdelad i verksamhetsgrenarna Förbandsverksamhet, Incidentinsatser, Stöd till samhället, Beredskap, Internationella insatser och Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.

Därefter följer regeringens bedömning av Försvarmaktens operativa förmåga i olika avseenden och av Försvarmaktens samlade operativa förmåga.

Förbandsverksamhet

Resultatbedömningen avseende verksamheten inom de olika stridskrafterna inleds med en kort beskrivning av vilka större förband som ingick under 1999. Därefter följer en redovisning av viktig genomförd verksamhet och mot bakgrund av denna redovisning regeringens bedömning av läget inom de olika stridskrafterna. Regeringen gör vidare en bedömning av den verksamhet som har genomförts under första halvåret 2000.

Sammantaget bedömer regeringen att förbandsverksamheten väsentligt har bidragit till att uppfylla Försvarmaktens förmåga att lösa uppgifter enligt den inriktning som riksdagen har beslutat.

Operativa lednings- och underhållsförband

Operativa lednings- och underhållsförband har under 1999 bl.a. innefattat Högkvarteret, tre militärområdesstaber med stabs- och sambandsförband m.m. samt tre underhållsregementen.

Högkvarteret och militärområdesstaberna har genomfört fem mindre stabsövningar med gott resultat. Militärområdesstabernas ledningsförmåga har under året bibehållits.

Underhållsregementena har med mindre delar deltagit i ordinarie övningsverksamhet. Krigsplanläggning, krigsförberedelsearbete och krigsförbandsvärdering har genomförts med låg ambitionsnivå eftersom verksamheten skall omorganiseras i närtid. Övning av underhålls- och sjukvårdssystem och kompletta funktionskedjor har genomförts i begränsad omfattning. Underhållsförbandens förmåga att

klara ställda uppgifter har enligt Försvarmakten sjunkit.

Underhållsregementena har påbörjat omförordning till central- och arsenalförråd samt fortsatt avvecklingen av materiel. Fyra nyinvesteringar i arsenal- och centralförråd har genomförts.

Regeringen bedömer att läget inom de operativa lednings- och underhållsförbanden i nuvarande omvärldsläge sammantaget är godtagbart, om än med vissa brister. Försvarmakten har under första halvåret 2000 förberett övergången till den nya ledningsorganisation som infördes från och med 1 juli 2000. Inrättandet av Operativa insatsledningen m.m. medför därmed förändrade förutsättningar för sammansättningen, utbildningen och övningen av de operativa lednings- och underhållsförbanden. För att uppnå en god ledningsförmåga och åtgärda nuvarande brister är det enligt regeringens mening angeläget att successivt öka övningsverksamheten efter hand som den nya lednings- och underhållsorganisationen utvecklas.

Armétridskrafter

I nedanstående redovisning har armétridskrafterna delats upp på fördelningsförband, försvarsområdesförband och armébrigadförband.

I fördelningsförbanden har under 1999 ingått bl.a. tre fördelningsstaber, tre artilleriregimentsstaber med fördelningsartilleribataljoner samt jägarförband, luftvärnsförband och fältsjukhus.

Vid fördelningsförbanden har kvalitetsmålen enligt Försvarmakten i huvudsak uppnåtts, främst beroende på att slutövningar har kunnat genomföras under 1999. Luftvärnsförbanden har enligt Försvarmakten genomfört övningen Focus tillsammans med flygvapnet med gott resultat.

Under 1999 har bl.a. två reducerade fördelningsstabsbataljoner, tre reducerade luftvärnsbataljoner, förbindelsebataljoner, ett reducerat fördelningsunderrättelsekompani, tre reducerade haubitsbataljoner samt jägarbataljoner utbildats och tillförts krigsorganisationen.

Serieleverans av artillerilokaliseringsradar Arthur har påbörjats under 1999. Renovering och modifiering av luftvärnsrobotsystem 70 och 77 har fortsatt. Anskaffning och leverans av krigsbro 5 har till största delen slutförts. Två

UAV-system (Unmanned Aerial Vehicle) typ Ugglan har levererats och det sista systemet av typen avses levereras under 2000. Till sambandssystemet TS 9000 har huvuddelen av materielen levererats men viss systemmateriel återstår att levereras.

I försvarsområdesförbanden har under 1999 ingått bl.a. tretton försvarsområdesstaber, förband för stads- och gränsstrid, luftvärns- och ingenjörsförband samt hemvärn.

Vissa staber har medverkat i internationell övningsverksamhet, övningar tillsammans med övriga delar av Försvarmakten samt ledningsövningar tillsammans med de civila delarna av totalförsvaret.

inga förbandsenheter har utbildats och tillförts krigsorganisationen. Krigsplaceringsbara totalförsvarspliktiga har krigsplacerats individuellt.

Hemvärnets personalstyrka uppgår till ca 70 000. Målet med 125 000 hemvärnsmän har därmed inte uppnåtts. Den förbättrade rekryteringen har inte fått förväntat genomslag på grund av ökande avgångar. Förbandens utrustning har förstärkts med bl.a. sambands- och sjukvårdsutrustning samt vapenmateriel. Den personliga utrustningen har förbättrats ytterligare. Befälsutbildning och introduktionsutbildning har prioriterats före förbandsutbildning. Hemvärnets tillsammans med förband under grundutbildning har med framgång utnyttjats som stöd till samhället vid skogsbrandsbekämpning, översvämningar och eftersökning av försvunna personer.

Hemvärnsverksamheten har under första halvåret genomförts enligt uppgjord planering. Försvarmakten bedömer dock att nyrekryteringen inte kommer att täcka avgångarna under innevarande år, varför hemvärnets numerär kommer att minska ytterligare i förhållande till föregående år.

Riksdagen har beslutat om insatsorganisationens inriktning där hemvärnets ingår (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Utskottet anförde dock i sitt betänkande att de s.k. nationella skyddsstyrkornas närmare uppgifter, utformning, ledning och beredskap ännu är oklara. Utskottet förutsetter att regeringen återkommer med ett fördjupat underlag i dessa frågor senast i samband med nästa försvarsbeslut. Regeringen har därför uppdragit åt Försvarmakten att senast den 1 mars 2001 lämna en redovisning i ämnet till regeringen. Regeringen kan därefter komma

att föreslå riksdagen förändringar av bl.a. hemvärnets numerär.

I armébrigadförbanden har under 1999 ingått fyra infanteribrigader, tre norrlandsbrigader samt sex mekaniserade brigader.

Vid armébrigadförbanden har anbefallda kvalitetsmål för ledningsförbanden i huvudsak nåtts under 1999 enligt Försvarmakten. För övriga förband inom brigaderna har endast målen för grupp, pluton och för vissa kompanier nåtts. Endast ett förband har nått målen för utbildning i bataljon. Brister finns vid alla förband vad avser mörkerstridsförmåga. På grund av det reducerade antalet inkallade totalförsvarspliktiga har en omfattande befälsutbildning kunnat genomföras på respektive förbands nya materiel.

Under 1999 har bl.a. en mekaniserad bataljon 121/302, två reducerade mekaniserade bataljoner 122/90, två brigadledningskompanier, reducerade norrlandsmekaniserade kompanier och mekaniserade luftvärnskompanier samt en reducerad haubitsbataljon utbildats och tillförts krigsorganisationen.

Infanteribrigaderna har genomfört grundutbildning och befälsutbildning avseende förband utrustade med pansarbandvagn 501.

Norrlandsbrigaderna har i viss utsträckning samordnat sin övningsverksamhet för att samöva i bataljons ram. Förbanden har dock endast uppnått kompanimålen.

Vid de mekaniserade brigaderna finns vissa brister. Vissa stridsvagnskompanier har brister i skjututbildningen på grund av sen leverans av s.k. insticksvapen till stridsvagn 121 och 122 vilka används under mängdträning.

Försök med utbildning med internationell inriktning har enligt Försvarmakten skett vid en mekaniserad brigad med gott resultat.

Flertalet av beställda stridsvagnar 121 (160 st) och drygt hälften av beställda stridsvagnar 122 (ca 70 st) är levererade. Leverans av stridsfordon 90 (330 av 500), pansarbandvagn 501 och brobandvagn 971 har fortsatt under 1999. Anskaffning av IRV-sikte till robotsystem 56 för grundutbildning har genomförts. Studier av splitterskyddat bataljonsartilleri, granatkastarsystemet Amos, har påbörjats.

Under första halvåret 2000 har arméstridskrafternas grundutbildning utbildningsåret 1999/2000 slutförts. Uppsatta mål för kompani har i huvudsak uppnåtts, främst beroende på att övningarna Snöyra och Syd 2000 har genomförts. Målen för bataljon har inte uppnåtts,

främst på grund av för få övningstillfällen i bataljon.

Sammantaget bedömer regeringen att läget inom arméstridskrafterna, trots bristande målpuppfyllnad, är godtagbart. Modern materiel tillförs förbanden. Övningsverksamheten har till övervägande del bedrivits på lägre förbandsnivåer (upp t.o.m. kompani) vilket är en viktig orsak till att personalens kompetens under 1999 endast har kunnat höjas i begränsad omfattning.

Marinstridskrafter

I nedanstående redovisning har marinstridskrafterna delats upp på lednings- och underhållsförband, stridsfartygsförband och kustförsvarsförband.

I lednings- och underhållsförbanden har under 1999 bl.a. ingått fyra marinkommandon, en rörlig marin ledningsgrupp, fem underhållsbataljoner samt fartyget HMS Orion.

Vid de marina lednings- och underhållsförbanden har krigsförbandens förmåga enligt Försvarmakten i stort bibehållits. Förmågan avseende stöd till samhället, medverkan i internationell verksamhet och rörlig underhållstjänst har utvecklats under året.

Vid de marina ledningsförbanden har de tekniska förberedelserna för den nya ledningsorganisationen fortsatt. Vad gäller underhållsförbanden har förmågan till rörlighet utvecklats vidare genom metodutveckling i samband med övningar och genom tekniska förbättringar.

I stridsfartygsförbanden har under 1999 bl.a. ingått två ytstridsflottiljer (innehållande bl.a. sex korvetter, sex robotbåtar och tolv patrullbåtar), tre minkrigsavdelningar (innehållande elva minröjningsfartyg och två minfartyg), fyra minsvepningsförband och en ubåtsflottilj (innehållande bl.a. nio ubåtar, varav två i materielberedskap, samt ett ubåtsräddningsfartyg).

Vid stridsfartygsförbanden har krigsförbandens förmåga enligt Försvarmakten i stort bibehållits. Förmågan till ubåtsjakt och minering har dock minskat medan förmågan till minröjning har ökat.

Ytstridsförbandens förmåga till samverkan med civila myndigheter har bibehållits genom deltagande i sjöräddning och sjöräddningsövningar. Utbildningsnivån för internationell tjänst har utvecklats främst beroende på ett flertal genomförda internationella övningar

och utbildningstillfällen. Inom funktionen luftförsvaret finns begränsningar avseende förmåga till samtidigt bekämpande av flera snabbgående mål. Utbildningsnivån inom ubåtsjakt har på grund av för få övningar inneburit att endast begränsad förmåga att verka inom samlad stridsgrupp och ubåtsjaktstyrka har uppnåtts. Halvtidsmoderniseringen har påbörjats av korvetter av Stockholmsklass.

Förmågan vid minkrigsförbanden har avseende luftförsvaret, minering och ubåtskydd minskat något. Förmågan till minröjning har däremot utvecklats bl.a. eftersom förbanden deltagit med personal och fartygsenheter i ett tiotal internationella övningar och operationer. Särskilt operationen i Lettland kan nämnas där personal och fartyg från elva nationer deltog under svensk ledning. Under året har ett beväpnat lednings- och lagfartyg till minröjningsförbanden anskaffats.

Ubåtsförbanden har uppnått en grundläggande förmåga till väpnad strid. God förmåga har uppnåtts avseende internationella övningar, marina specialföretag samt särskilda spanings- och underrättelseföretag. Två besättningar till ubåtar av Gotlandsklass har övergått från provtursverksamhet till förbandsutbildning i samband med leverans av ubåtarna till Försvarmakten.

I kustförsvarfsförbanden har under 1999 bl.a. ingått fyra marinregementen, två kustartilleribrigadledningar, sex amfibiebataljoner, tre kustartilleribataljoner (12/80), ett tungt kustrobotbatteri samt sex kustförsvarfsbataljoner.

Vid kustförsvarfsförbanden har officerarnas förmåga att föra förband i fält bibehållits, främst genom deltagande i befälsutbildningskurser och brigadövning samt marinens samövning. Brister finns enligt Försvarmakten i mörkerstridsförmåga och skydd mot NBC-stridsmedel. Genom utformningen av årets förbandsövningar har förmågan till medverkan i internationella övningar och insatser fortsatt att utvecklas. Delleveranser har genomförts avseende modifiering av eldrösluftvärn, eldledningssimulator samt ledningsmateriel till brigadledning. Trossbåtarna har slutlevererats och stridsbåtar har levererats enligt plan. Avvecklingen av det fasta kustartilleriet har inletts.

Regeringen bedömer sammantaget att de marina förbandens förmåga att klara ställda krav är godtagbar. Försvarmakten har även tidigare år anmält att marinstridskrafternas

förmåga till minering och ubåtsjakt har minskat och regeringen avser därför att genom uppdrag i det kommande regleringsbrevet för 2001 särskilt följa upp dessa frågor.

Flygstridskrafter

Inom flygstridskrafterna har under 1999 bl.a. följande förband ingått: tre flygkommandostaber, sex stridslednings- och luftbevakningsbataljoner, 16 basbataljoner, två JAS 39 Gripen divisioner, åtta JA 37 divisioner (varav en i lägre beredskap), två AJS 37 divisioner, fyra centrala transportflygdivisioner och fyra regionala transportflygdivisioner.

De befintliga systemen vid lednings- och underhållsförbanden har bibehållits under 1999. De 16 basbataljonerna har vidmakthållits, varav en med lägre beredskap. Försvarmakten har beslutat om en ny organisation för basbataljonerna som är anpassad till JAS 39-förbanden. Denna nya basorganisation prövas vid övningar under innevarande år. Under 1999 har två divisioner JAS 39 Gripen krigsorganiserats. Flygtidsproduktionen har inte nått uppsatta kvalitetsmål fullt ut. Ombeväpningsstakten har därför blivit något lägre än planerat. Övriga stridsflygförband har i allt väsentligt bibehållit sin förmåga. Studierna rörande deltagande i internationella insatser med AJS-systemet har intensifierats och samverkan med bl.a. tyska förband har ägt rum. Transportflygförbanden har vidmakthållit sin förmåga.

Utbildningen och teknikutvecklingen avseende JAS 39 Gripen har fortsatt. De två krigsorganiserade divisionerna har deltagit i bl.a. flottiljövningar. Ett flygplan JAS 39 Gripen havererade under 1999. Föraren räddade sig med fallskärm. Statens haverikommissionens utredning är ännu inte klar, men Försvarmakten bedömer att haveriet inte kommer att påverka den pågående ombeväpnningen till Gripensystemet. På materielsidan konstaterar regeringen att integreringen av robot 99 är genomförd. Roboten bedöms av Försvarmakten vara operativ 2001. Den 1 september 2000 hade 85 flygplan JAS 39 Gripen och 5 flygplan JAS 39 B Gripen, dvs. den tvåsitsiga versionen, levererats till Försvarmakten.

När det gäller SK 60-verksamheten kan konstateras att flygtjänsten har genomförts i begränsad omfattning på grund av problem med flygplanets motor. Dessa problem har

också fört med sig att den grundläggande flygutbildningen av militära flygförare försenas.

Sammantaget har verksamheten inom flygvapenförbanden påverkats negativt av bristen på tekniker och flygstridsledare (tidigare benämnda radarjaktledare). Flygtidsproduktionen har fått dimensioneras efter tillgången på tekniker.

När det gäller teknikerbristen kan regeringen konstatera att avgångarna bromsats upp sedan Försvarmakten vidtagit vissa löneåtgärder för denna personalkategori. På vissa platser har tekniker börjat återvända till Försvarmakten. Myndigheten har också vidtagit åtgärder baserade på resultatet av sin interna teknikerutredning, bl.a. har karriärmöjligheterna förbättrats.

Bristerna på flygstridsledare härrör från tidigare problem med utbildningssimulatorens som innebar att all flygstridsledarutbildning fick ställas in under två år på 1990-talet. Simulatorproblemen är numera lösta. Härutöver har flygstridsledare lämnat Försvarmakten för att gå t.ex. till försvarsindustrin eller civila flygledarbefattningar. Regeringen noterar att Försvarmakten aktivt försöker minska bristen genom olika åtgärder. En första åtgärd är att lönevägen försöka stoppa avgångarna och återrekrytera redan avgången personal. Härutöver kommer rekryteringsbasen att breddas och utbildningskapaciteten vid Stridslednings- och luftbevakningsskolan i Uppsala att utökas. Vidare skall utvecklingsmöjligheterna förbättras. Försvarmakten bedömer att åtgärderna bör ge effekt inom två till tre år.

Det tredje problemområdet inom flygvapenförbanden är pilotavgångarna. Under 1999 lämnade ett 30-tal flygförare vid stridsflygförbanden Försvarmakten för att gå över till den civila arbetsmarknaden. Ytterligare 30 - 40 flygförare aviserade att de avsåg att lämna Försvarmakten. Myndigheten har dock vidtagit en rad åtgärder för att motverka dessa avgångar, bl.a. har ett nytt flygföraravtal slutits med de fackliga organisationerna. Regeringen konstaterar att de åtgärder Försvarmakten vidtagit har lett till att ett stort antal flygförare återkallat sina anmälningar om att lämna försvaret. Regeringen vill också erinra om det initiativ Försvarsdepartementet tog våren 1999 till en nordisk arbetsgrupp för att belysa pilotfrågor inom de nordiska försvarmakterna. I sin rapport i oktober 1999 redovisade gruppen förslag på åtgärder för att minska avgångarna från försvarmakterna till civilflyget. Regeringen note-

rar att Försvarmakten har börjat vidta de åtgärder som arbetsgruppen föreslagit. Ett exempel är att öka flygtidstilldelningen för att på så sätt göra yrket mer attraktivt. Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att även om det föreligger en brist på flygförare vid några förband, äventyrar detta i nuläget inte möjligheterna att nå verksamhetsmålen.

Under 2000 har förbandsverksamheten i stort sett följt den uppgjorda planeringen. En s.k. verifieringsövning avseende den nya basorganisationen har genomförts med godtagbart resultat. I den övningen deltog även JAS 39 Gripenförband.

Jaktflygdivisionerna har deltagit i de planerade övningarna med bra resultat. För AJS 37-förbanden har spaningsberedskapen inneburit att den ianspråktaga flygtiden överskrider den planerade, vilket kan leda till att den tillgängliga flygtiden under resterande del av innevarande år får minskas. Det eftersläpande flygtidsuttaget på SK 60 har i huvudsak kunnat återtas.

Anpassningen av Blekinge flygflottilj, F 17, till Gripensystemet har inletts med bl.a. omskolning av teknisk personal.

I delårsrapporten har Försvarmakten också redovisat frågor om tillgången på piloter och tekniker inom såväl flyg- som helikopterförbanden. Myndigheten konstaterar att huvuddelen av de flygvapenpiloter som har haft möjlighet att teckna det nya flygföraravtalet också har gjort det. Försvarmakten bedömer att avtalet är sådant att behovet av yngre piloter är tryggt för de närmaste åren.

På teknikersidan har en rad åtgärder genomförts på lokal nivå. Det gäller bl.a. inventering av äldre värnpliktsomgångar för rekrytering, aktivare rekrytering såsom kontakt och samverkan med gymnasieskolor och anställning av civila tekniker för flygtidsproduktion. Försvarmakten bedömer att resultatet av åtgärderna kan utvärderas tidigast 2001.

Sammantaget anser regeringen att bristerna på tekniker och flygstridsledare och i viss mån piloter innebär problem för flygvapenförbanden. Samtidigt konstaterar regeringen att Försvarmakten har vidtagit åtgärder och att vissa resultat av dessa åtgärder redan föreligger. Regeringen avser att följa utvecklingen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att läget inom flygstridskrafterna är godtagbart.

Helikopterförband

Inom helikopterförbanden har under 1999 bl.a. följande förband ingått: en rörlig helikopterledning, en arméflygbataljon, två pansarvärns-helikopterkompanier, två marina helikopterdivisioner och sex flygräddningsgrupper.

När det gäller helikopterförbanden vill regeringen inledningsvis erinra om att verksamheten under de senaste åren har genomgått omfattande förändringar. Från att ha varit helikopterverksamhet inom de f.d. tre försvarsgrenarna har det formats en försvarsmaktsgemensam helikopterverksamhet. Försvarsmakten har haft svårigheter att anpassa verksamheten till dessa nya förutsättningar. År 1999 kunde verksamheten genomföras inom den förändrade grundorganisatoriska strukturen med Försvarsmaktens helikopterflottilj och fyra helikopterbataljoner.

Regeringen kan konstatera att helikopterförbandens förmåga inte har kunnat förbättras under 1999. Detta beror främst på en låg flygtidstilldelning, brister i materieltillgängligheten och otillräcklig värnpliktstilldelning. De åtgärder som Försvarsmakten vidtog under året har ännu inte givit tillräcklig effekt. Inte heller har vidareutvecklingen mot operativt rörliga helikopterförband kunnat genomföras eller förmågan till rörlig basorganisation kunnat ökas i tillräcklig grad. Brister i sistnämnda avseende finns främst inom de sjöoperativa helikopterdivisionerna. Den internationella verksamheten har under året varit omfattande, med bl.a. förbandsbesök utomlands och deltagande i PFF-övningar. Detta har höjt personalens förmåga att delta i internationella insatser. Integreringen av ledningen av helikopterförbanden i de befintliga taktiska ledningssystemen har fortsatt.

De markoperativa helikopterförbanden har genomfört en omfattande övningsverksamhet och deltagit i de flesta av arméstridskrafternas större förbandsövningar. Genom att hyra in civila mekaniker har flygtidsproduktionen, trots ett besvärligt teknikerläge, kunnat genomföras. De sjöoperativa helikopterförbanden har endast i mindre omfattning deltagit i marinstridskrafternas förbandsövningar. Besättningarnas flygtrim ligger nu på en lägsta godtagbar nivå. För de luftoperativa helikopterförbanden har den tidigare inledda besättningsutbildningen börjat ge resultat genom ett tillskott på färdigutbildad personal. Vidare har

ett åtgärdsprogram satts igång för att höja tillgängligheten på helikopter 10. Åtgärderna avser bl.a. beräkning och uppföljning av helikopterunderhållet. Ett mindre åtgärdsprogram har redan genomförts avseende helikopter 4.

Erfarenheterna av den nya organisationen med Försvarsmaktens helikopterflottilj med fyra helikopterbataljoner är i huvudsak goda enligt Försvarsmakten. Myndigheten framhåller dock att organisationen är personalsvag, särskilt inom stabsområdet. Tillgängligheten på helikoptrar och bristen på teknisk personal har enligt myndigheten inneburit ett lägre flygtidsuttag än planerat. Förbanden har dock deltagit i nationella och internationella övningar med bra resultat.

För att försöka komma till rätta med problemen inom helikopterförbanden har Försvarsmakten förändrat rekryteringen av personal. Arbetet inriktas på att rekrytera tekniker och förare. År 1999 tillämpades direktrekrytering till helikopterflottiljen för första gången och resultatet blev över förväntan. Försvarsmakten redovisar vidare att det under 2000 - 2004 behöver vidtas särskilda åtgärder för att undvika kompetensbrister orsakade av personalavgångar i samband med de pågående omorganisationerna.

Regeringen konstaterar att det inom helikopterförbanden, liksom inom flygstridskrafterna, finns problem som orsakas av avgångar bland förare och tekniker. Dessutom förekommer mer eller mindre allvarliga materielbrister, främst avseende helikoptrarnas tillgänglighet. Försvarsmakten har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med problemen och vad avser t.ex. personalbristerna inom de luftoperativa helikopterförbanden har detta börjat ge resultat. Regeringen noterar vidare att helikoptrarnas tillgänglighet börjar förbättras. Ett åtgärdsprogram avseende helikopter 4 är genomfört och ett större program avseende helikopter 10 har inletts.

Problemen är störst inom de sjöoperativa förbanden. Regeringen avser att följa utvecklingen i detta avseende och uppdrog därför i mars i år åt Försvarsmakten att redan i delårsrapporten i augusti 2000 redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och vilka som planeras för att komma till rätta med problemen.

Av Försvarsmaktens redovisning i delårsrapporten framgår bl.a. följande. Myndigheten konstaterar att de sjöoperativa helikopterbataljonerna inte har haft resurser och kraft att

förbättra förmågan inom huvuduppgifterna. Verksamheten har i stället fått inriktas på att förhindra att förmågan försämras ytterligare. För att stabilisera och så långt möjligt förbättra läget har bataljonerna nu genomfört en mycket detaljerad planering så att samtliga resurser kan utnyttjas optimalt. De utbildningar som genomförs har setts över och utbildningsvolymer har ökat. Vidare har elevrekryteringen ökat. Flygtidsproduktionen har tydligare inriktats mot kärnverksamheten för att på sikt kunna förbättra förmågan.

Det är angeläget att Försvarmakten fortsatt vidtar åtgärder när det gäller de sjöoperativa helikopterförbandens förmåga. Regeringen avser att följa utvecklingen på detta område även i fortsättningen.

Under 2000 har utbildningen inom helikopterverksamheten enligt Försvarmakten fortsatt med gott resultat med grundläggande helikopterutbildning och en flyginstruktörskurs.

Inom de markoperativa förbanden har utveckling av kompetenser och funktioner för den nya markoperativa helikopterbataljonen prioriterats före förbandsutbildning och deltagande i arméstridskrafternas förbandsövningar. Bland annat brister i tillgängligheten på helikopter 4 har påverkat flygtidsproduktionen och förbandsutbildningen avseende de sjöoperativa förbanden negativt. För förbanden har upprätthållandet av beredskapsbesättningarnas flygstatus, deltagandet i internationella övningar samt ubåtsjakt och ytmålsspaning prioriterats. Denna verksamhet har enligt Försvarmakten givit godtagbart resultat. Vid de luftoperativa helikopterförbanden har en låg tillgänglighet inom helikopter 10-systemet medfört kraftiga störningar i flygtidsproduktionen. I augusti i år havererade en helikopter 10 i samband med fjällräddning varvid hela besättningen om tre personer omkom.

När det gäller tillgången på piloter inom helikopterförbanden konstaterar Försvarmakten i delårsrapporten att det inte har förekommit några avgångar genom uppsägning inom helikopterförbanden sedan det nya flygföraravtalet blev klart i september 1999. Myndigheten avser därför inte att vidta några ytterligare åtgärder i denna del.

I fråga om tekniker för helikopterförbanden anmäler Försvarmakten i delårsrapporten, utöver vad som refererats under Flygstridskraf-

ter, att den intensifierade rekryteringen 1999 gav bra resultat. Särskilda rekryteringsinsatser kommer att fortsätta med bl.a. rekrytering från nedläggningsförband och omskolning av armetekniker till flyg- och helikoptertekniker.

Sammantaget bedömer regeringen att läget inom helikopterförbanden är godtagbart. Regeringen väger därvid in att Försvarmakten har vidtagit en rad åtgärder, vilka delvis redan har givit resultat.

Övrigt

Anställd personal

Under 1999 har ca 900 yrkesofficerare lämnat sina anställningar och ca 400 har nyanställts. Detta innebär att antalet yrkesofficerare i Försvarmakten, vid Försvarets materielverk och vid Förvarshögskolan m.fl. närstående myndigheter har minskat från ca 14 800 till ca 14 300. Minskningen överensstämmer med den som Försvarmakten planerat.

Yrkesofficerarnas åldersstruktur har fortsatt att försämrats under 1999 varvid genomsnittsåldern ökat från 40 till 41 år. Detta har skett trots att äldre yrkesofficerare i betydande omfattning utnyttjat den möjlighet att gå i förtida pension som Försvarmakten erbjuder dem som är anställda med fullmakt och som fyllt 55 år. Den försämrade åldersstrukturen är enligt regeringens mening en följd av att Försvarmakten under flera år utnyttjat rekryteringsbegränsningar som en metod för att snabbt minska den anställda personalens numerär och av att de relativt omfattande spontana avgångarna har sin tyngdpunkt i åldersgruppen 27 - 37 år.

Antalet tjänstlediga yrkesofficerare har ökat från ca 700 årsarbetare 1998 till ca 900 under 1999. Regeringen bedömer att de viktigaste skälen till ökningen är den relativa osäkerhet som rått beträffande Försvarmaktens långsiktiga utveckling och att yrkesofficerarnas allmänna kompetens varit efterfrågad på arbetsmarknaden. Tyngdpunkten bland de tjänstlediga är i åldrarna under 40 år. Regeringen bedömer att tjänstledighetssituationen kommer att leda till en fortsatt försämrad åldersstruktur eftersom huvuddelen av de tjänstlediga sannolikt lämnar sina anställningar när tjänstledigheterna upphör.

Regeringen konstaterar att minskningen vad avser yrkesofficerarnas numerär följer den

planerade men också att det finns anledning för Försvarsmakten att fortsätta vidta sådana åtgärder som syftar till att förbättra yrkesofficerarnas åldersstruktur. Tillgången till unga yrkesofficerare påverkar kortsiktigt produktionen i kärnverksamheten och möjligheterna att bemanna de internationella insatserna. I ett längre perspektiv påverkar tillgången hela personalförsörjningen.

Under 1999 har antalet kvinnliga yrkesofficerare (årsarbetare) ökat från 286 till 293. Ökningen är således marginell. Trots den vikt som regeringen lagt vid att Försvarsmakten skall öka andelen kvinnliga yrkesofficerare uppgår denna endast till 2,2 procent. Regeringen konstaterar därmed att de åtgärder som Försvarsmakten vidtagit ännu inte gett önskvärd effekt. Inte heller ökar andelen kvinnliga elever vid militärhögskolorna. Regeringen är angelägen om att Försvarsmakten intensifierar sitt arbete med att öka andelen kvinnliga yrkesofficerare och avser att återkomma till frågan i regleringsbrevet för 2001.

Cirka 650 civilanställda har lämnat sina anställningar och ca 70 har nyrekryterats. Även bland den civilanställda personalen tenderar antalet tjänstlediga att öka om än ökningstakten är lägre än yrkesofficerarnas. Under 1999 har antalet civilanställda i Försvarsmakten minskat från ca 9 300 till ca 8 800 årsarbetare. Minskningen överstiger den planerade med ca 50 årsarbetare.

Avgångarna bland den civilanställda personalen har en jämnare åldersfördelning än den har hos yrkesofficerarna. Trots detta har åldersstrukturen fortsatt att försämrats något under 1999 varvid genomsnittsåldern ökat från 47 till 48 år. Regeringen konstaterar därför att det även för den civilanställda personalen finns anledning för Försvarsmakten att fortsätta vidta sådana åtgärder som förbättrar åldersstrukturen.

Vid utgången av 1999 fanns ca 17 600 reservofficerare. Av dessa hade ca 8 000 tecknat nya tjänstgöringsavtal. Övriga reservofficerare är endera i ett sådant åldersläge att någon tjänstgöring inte längre är aktuell eller så har de valt att inte förnya sina avtal.

Reservofficerarnas möjligheter till tjänstgöring har även under 1999 varit begränsade. Detta beror främst på att fortsättningsutbildningen varit av ringa omfattning och på att övertaligheten bland yrkesofficerarna är så stor

att det inte varit ekonomiskt försvarbart att anställa mer än ca 60 reservofficerare i grundorganisationen. Försvarsmakten bedömer att antalet kan ökas till ca 100 under 2000.

Av Försvarsmaktens delårsrapport för första halvåret 2000 framgår att personalreduktionen i allt väsentligt fortgår enligt myndighetens plan för omstruktureringen. Försvarsmakten anser dock att avgångarna inom vissa yrkesofficersgrupper är större än vad som är önskvärt. Regeringen delar denna bedömning. Försvarsmakten måste därför särskilt följa utvecklingen beträffande avgångarna bland yrkesofficerare i åldrarna under 40 år, bland andra, särskilt konkurrensutsatta yrkesofficersgrupper och bland yrkesofficerare med lång eller kostsam utbildning. Exempel på de tre senare grupperna är officerare med teknisk kompetens, sambands- och ledningskompetens eller som genomgått Försvarshögskolans chefsprogram.

Sammantaget anser regeringen att Försvarsmakten under 1999 och inledningen av 2000 skapat förutsättningar för att fullfölja den personella omstrukturering som är nödvändig mot bakgrund av de beslut beträffande Försvarsmaktens uppgifter, resurser och organisation som riksdagen fattat under 1999 och 2000.

Totalförsvarspliktig personal

Under 1999 har 18 711 totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt ryckt in för grundutbildning och 16 005 har fullgjort grundutbildningen under 1999. Andelen som inte fullföljer grundutbildningen efter inryckningen är fortfarande hög, ca 13 procent. Av delårsrapporten framgår att andelen som inte fullföljer sin grundutbildning tenderar att minska. På halvårsbasis har andelen minskat från ca 13 till ca 10 procent. Försvarsmakten har i samverkan med Totalförsvarets pliktverk genomfört åtgärder för att minska avgångarna. Exempelvis har informations- och besöksdagar före påbörjad grundutbildning genomförts. Det är enligt regeringens mening för tidigt att dra några erfarenheter av arbetet.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med att utveckla och förbättra de totalförsvarspliktigas möjlighet att få arbete och studieplats efter fullgjord grundutbildning.

Försvarsmaktens rekryteringscentrum har arrangerat helgkurser för kvinnor som går i

gymnasiets årskurs 2. Syftet har varit att ge möjlighet för unga kvinnor att stifta bekantskap med Försvarsmakten och väcka intresse för att fullgöra värnplikt. Under 1999 har ca 650 kvinnor deltagit.

Miljöarbete

Regeringen konstaterar att Försvarsmaktens miljöarbete har fortsatt i linje med den inriktning regeringen gett. Huvuddelen av förbandens miljöhandläggare har genomgått en gemensam utbildning om fördjupade miljöplaner. Utbildningen har inneburit att förbanden tillförts miljökompetens och att miljöengagemanget vid förbanden ökat. Samtliga underhållsregementen har också vidtagit åtgärder för att kunna certifieras enligt miljöledningstandarden ISO 14001 avseende hantering av miljöfarligt avfall.

Åtgärderna för att minska utsläppen genom förbränning av fossila bränslen har fortsatt. Exempel på åtgärder är att samordna gods transporter och att byta ut eldningsolja mot biobränsle. I ökad utsträckning ansluts också förbanden till befintliga fjärrvärmenät. När det gäller att minska spridningen av skadliga ämnen har de flesta förband infört källsortering och en säkrare hantering av farligt avfall. Vidare har återvinningsstationer anskaffats. Efterbehandling av förorenad mark genomförs i enlighet med den av myndigheten fastlagda planen. Utvecklingen av blyfri ammunition har fortsatt. Försvarsmakten bedömer att viss serietillverkning kan komma igång hösten 2000.

Inom det internationella försvarsmiljösamarbetet har Försvarsmakten medverkat i olika Natokommittéer. I det nordiska försvarsmaktssamarbetet arbetar en grupp med miljöfrågor vid större övningar. På regeringens uppdrag har Försvarsmakten genomfört försvarsmiljöprojekt i Estland, Lettland och Litauen. Projekten, som finansierats inom ramen för den s.k. Östersjömiljarden, avslutades 1999. Myndigheten har vidare på regeringens uppdrag inlett ett miljösamarbete med den ryska försvarsmakten.

Regeringen anser att det miljöarbete som Försvarsmakten har genomfört lägger en god grund för dels utövandet av myndighetens sektorsansvar, dels införandet av ett miljöledningssystem i hela organisationen 2001.

Försvarsmaktens omstrukturering

När det gäller omstruktureringsarbetet med anledning av 1996 års försvarsbeslut konstaterar regeringen att avvecklingen av krigsförband i allt väsentligt är slutförd. Några förband återstår inom de operativa lednings- och underhållsförbanden och inom kustförsvarsförbanden. Även avvecklingen av mark, anläggningar och lokaler är i allt väsentligt genomförd. Avvecklingarna avser bl.a. lokaler, kasernområden och närövningsområden.

Ammunition och minröjning

Försvarsmakten har på uppdrag av regeringen i delårsrapporten 2000 redovisat utvecklingen inom ammunitions- och minröjningsområdet. Av rapporten framgår att en omfattande verksamhet bedrivs och att den svenska förmågan fortsatt har utvecklats.

Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC) arrangerade en ammunitions- och minröjningskonferens i början av juni 2000. Bland annat utarbetades där ett förslag till inriktning av svensk ammunitionsröjningsverksamhet.

SWEDEC har förutom svensk militär personal även utbildat civil personal från olika humanitära organisationer. Därtill kommer en omfattande utbildningsverksamhet för lokala insatser i mindrabade länder.

När det gäller materiel- och metodutveckling för ammunition och minröjning pågår ett vittgående studie- och utvecklingsarbete. Vidare beslutade regeringen den 13 juli 2000 att ingå en internationell överenskommelse inom minröjningsområdet för att ytterligare främja utvecklingen inom området. Verksamheten inom överenskommelsen, International Test and Evaluation Program (ITEP), skall syfta till att skapa förutsättningar för att de stater och organisationer som ingår i samarbetet skall kunna utväxla resultat från nationella försök med utvärderingar av ammunitions- och minröjningsutrustningar. Sverige har genom det arbete som bedrivs inom Försvarsmakten (SWEDEC), Försvarets materielverk, Statens räddningsverk och Försvarets forskningsanstalt goda möjligheter att ge värdefulla bidrag till samarbetet.

Incidentinsatser

Sveriges sjöterritorium har under året övervakats från marina ledningscentraler med radarstationer, andra sensorer och från fartyg till sjöss. Ubåtsskyddsförband har upprätthållit beredskap för att kunna ingripa inom ramen för marinstridskrafternas ordinarie förbandsverksamhet.

En kränkning av svenskt territorium har skett med främmande ytfartyg. Ingen rapporterad händelse utgör enligt Försvarmakten tillräcklig grund för att konstatera att främmande undervattensverksamhet pågått på svenskt sjöterritorium.

Sveriges luftrum har övervakats från luftförsvarscentraler med radarstationer och från flygplan.

Tretton kränkningar av svenskt luftrum har konstaterats. Samtliga har utgjorts av Nato-flyg. Svenska jaktflygplan har medverkat vid identifiering av kränkande flygplan. I övrigt har identifiering skett genom vår luftbevakningsorganisation.

Konstaterade incidenter i luften har nedgått med sex stycken jämfört med 1998 och ligger på samma nivå som 1997.

En rapport har inkommit om att utländsk militär personal i uniform och utländska militära fordon har uppehållit sig på svenskt territorium utan tillstånd.

Vid ett tillfälle under 1999 kränkte en svensk militär flygenhet utländskt territorium.

Sammantaget bedömer regeringen att insatser mot incidenter har genomförts i enlighet med ställda krav.

Stöd till samhället

Försvarmakten har deltagit med insatser i räddningstjänst och annan stödverksamhet vid ett flertal tillfällen under 1999. Exempel på viktiga insatser 1999 är vid skogsbränderna i Storstockholmsområdet där myndigheten bidrog med ledningsresurser, helikoptrar och marktrupp. Försvarmakten bedömer att räddningstjänsten inte hade kunnat klara den brand som härjade i Tyrestaområdet utan de militära insatserna. Ett annat exempel på en betydande insats är evakueringen av den brinnande norska färjan *Prinsesse Ragnhild*. Exempel på viktiga insatser 2000 är de som gjordes vid översvämningarna i Norrland i somras.

Totalt genomförde Försvarmakten under året 1 237 insatser med helikopter för räddningstjänst och sjuktransporter enligt nödhelikoptersystemet och undsätte därvid 117 människor. År 1998 var siffrorna 1 001 insatser och 166 undsatta människor. Till detta kommer att Försvarmakten under året utförde ca 400 ambulanshelikopteruppdrag för Västerbottens läns landsting i enlighet med avtalet om sjuktransporter med helikopter.

För att utveckla sin förmåga att lämna stöd till samhället har Försvarmakten genomfört övningar tillsammans med andra myndigheter. Myndigheten har också regelbundna samverkansmöten med Kustbevakningen och Rikspolisstyrelsen för att utveckla samarbetet.

Enligt regeringens mening har Försvarmakten en stor betydelse när det gäller stöd till samhällets räddningstjänst vid framförallt större olyckor och till sjukvården. De exempel på insatser som refererats ovan visar hur myndighetens resurser kan nyttiggöras vid allvarliga olyckor eller händelser i samhället i fred. Uppgiften att kunna lämna stöd till samhället skall dock inte vara dimensionerande när det gäller Försvarmaktens utformning eller omfattning. En viktig del av stödet till samhället utgörs av insatser med helikopter. Regeringen konstaterar att myndigheten har gjort ett stort antal insatser och att detta lett till att ett betydande antal människor har kunnat undsättas. Regeringen noterar också att systemet med nödhelikopter fungerar allt bättre och att det utgör en betydelsefull transportmöjlighet för sjukvårdshuvudmannen i många situationer.

Beredskap

Grundberedskap

Beredskapen har generellt upprätthållits på samma nivå som under 1998 vilket enligt regeringen uppfyller ställda krav i nuvarande omvärldsläge.

Vissa förband har under året haft lägre beredskapskrav enligt ett hemligt regeringsbeslut i juni 1998 om insatsberedskap som grundas på riksdagens beslut (prop. 1997/98:84, bet. 1997/98:FöU11, rskr. 1997/98:268).

Mobiliseringsberedskapen har differentierats och ett nytt beredskapssystem prövas. Systemet innebär att förbanden indelas i olika

beredskapsgrupper. Full effekt av detta system bedöms kunna uppnås tidigast åren närmast efter 2001. Regeringen har uppdragit åt Försvarmakten att lämna förslag till hur beredskapssystemet skall kunna utvecklas för att kunna tillämpas mer flexibelt. Uppdraget skall redovisas i budgetunderlaget för 2002.

Milostaberna har genomfört planerade ledningsövningar varav en större inom Södra militärområdet. Övningarna har enligt Försvarmakten gett både övade staber och civila myndigheter ökad ledningsförmåga. Milostaberna har genomfört beredskapskontroller med hög måluppfyllnad vid övade förband. Beredskapskontroll av Mellersta militärområdets ubåtsjakt- och ubåtskydds-förband har genomförts.

Beredskap för stöd till samhället

Regeringen konstaterar att Försvarmaktens beredskap för insatser till stöd för samhället i övrigt efter hand har förbättrats. Samverkan mellan de militära förbanden och kommunerna har ökat. De omfattande räddningstjänstinsatserna under 1999 har också medfört att kunnandet och beredskapen för ytterligare insatser som stöd till samhället har förbättrats. Under 1999 genomfördes ett fullskaleprov med Tp 84-förbandet med s.k. storskalig släckningsutrustning avsedd för skogsbrandsläckning med gott resultat enligt Försvarmakten.

Beredskap för internationella insatser

Under 1999 har snabbinsatsstyrkan Swerap vidareutvecklats till en komplett mekaniserad bataljon (från en till två mekaniserade skyttekompanier samt stabs- och understödskompani, ingenjörskompani och trosskompani). Omfattande förberedelser såsom rekrytering, utbildning samt tillförsel av materiel har gjorts inför insatsen i Kosovo.

Försvarmakten har under 1999 deltagit med förband, materiel eller ett större antal stabsofficerare i nio övningar som arrangerats antingen inom ramen för Partnerskap för fred (PFF), eller som övningar i PFF:s anda. En av dessa var Viking 99 som Försvarmakten planerade och genomförde. Viking 99 var den första datorstödda simuleringsövningen med Partnership for Peace Simulation Network (PSN) som bas vilken möjliggjorde för delta-

gande aktörer att samarbeta utan att fysiskt befinna sig på samma plats. Mer än 500 personer från 24 länder och från mer än tio olika civila organisationer deltog med speldelar i fem länder.

Försvarmakten har deltagit i en teknologidemonstration av PSN i samband med Natos toppmöte i Washington i april 1999. Genomförandet skedde i form av en datorstödd ledningsövning med simulerade förband. Övningshögkvarteret var grupperat i Washington och övriga övningsenheter fanns i Ungern, Nederländerna och Sverige.

Ett omfattande stöd har under 1999 lämnats i samband med uppbyggandet av de baltiska staternas försvarsmakter. Försvarmakten har deltagit med instruktörer samt överfört materiel inom de multilaterala projekten Baltbat, Baltron och Baltdefcol. Bilateralt har Försvarmakten utbildat ett antal baltiska officerare i Sverige, genom såväl grundläggande utbildning som vidareutbildning samt gett stöd inför överföring av materiel. Försvarmakten har vidare röjt minor i baltiska farvatten.

Ammunitions- och landminröjningsförmågan håller fortfarande enligt Försvarmakten en relativt hög internationell standard och fortsatt utveckling pågår.

Under första halvåret 2000 har Försvarmakten deltagit med förband, materiel eller stabsofficerare i ett antal övningar som arrangerats antingen inom ramen för PFF, eller som övningar i PFF:s anda. Försvarmakten har bl.a. förberett den svenska flygövningen i PFF:s anda - Baltic Link - som ägde rum i Ronneby i augusti. Elva länder deltog i övningen.

Stödet till de baltiska staternas försvarsmakter har fortsatt under 2000.

Incidentberedskap

Incidentberedskap har upprätthållits med resurser ur grundorganisationen i enlighet med ställda krav.

Sammantaget bedömer regeringen att Försvarmakten har upprätthållit beredskap enligt ställda krav.

Internationella insatser

Sverige har under 1999 deltagit i tre fredsfrämjande truppinsatser; FN:s preventiva mission Unpredep (United Nations Preventive Deployment Force) i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, FYROM, samt de båda Nato-ledda multinationella fredsstyrkorna SFOR (Stabilization Force) i Bosnien-Hercegovina och KFOR (Kosovo Force) i Kosovo.

Unpredep

En preventiv närvaro av FN-trupp har funnits i Makedonien sedan januari 1993. Unpredep har haft till huvuduppgift att övervaka och rapportera om händelser längs Makedoniens gränser - i första hand mot Förbundsrepubliken Jugoslavien samt Albanien - som skulle kunna äventyra landets säkerhet, samt att genom sin närvaro vid gränsen avskräcka från hot och förhindra sammanstötningar. Unpredeps truppstyrka var fördelad på en nordisk och en amerikansk bataljon, samt en mindre indonesisk ingenjörsenhet.

Aktiviteten vid gränsen mellan Makedonien och Jugoslavien ökade med Kosovokrisens eskalation. Parallellt med fredsförhandlingarna i Rambouillet skedde en massiv tillförsel av utländsk militär till Makedonien. Efter det att FN:s säkerhetsråd den 28 februari 1999 inte kunnat enas om ett förlängt bemyndigande avslutades insatsen. Avvecklingen av insatsen genomfördes skyndsamt och i april 1999 lämnade de sista svenskarna Makedonien. Sverige har deltagit med trupp inom ramen för det nordiska samarbetet från januari 1993 till missionens upphörande. Sverige hade vid missionens upphörande det operativa ansvaret för den nordiska bataljonens uppgifter. Det svenska truppbidraget var 112 personer.

SFOR

Nato har i enlighet med beslut av FN:s säkerhetsråd lett en multinationell fredsstyrka i Bosnien-Hercegovina sedan december 1995. Sverige har deltagit i den nordisk-polska brigaden inom denna styrka. Enligt fredsavtalet för Bosnien-Hercegovina är SFOR:s uppgift dels att genomföra militära uppgifter i syfte att avskräcka de före detta krigförande parterna från att ta till militära medel, dels att understödja

genomförandet av avtalet i sin helhet. Detta sker t.ex. genom stöd till OHR (Office of the High Representative) för att genomföra de civila delarna av avtalet, stöd till OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) för att genomföra val samt stöd till UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) för att genomföra återflyttning.

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1305 den 21 juni 2000 gett ett förlängt bemyndigande till Nato samt mandat för den multinationella fredsstyrkan SFOR till den 21 juni 2001.

Den svenska kontingenten har under huvuddelen av 1999 uppgått till ca 500 personer indelade i en skyttebataljon, ett sjukvårdskompani samt stabs- och underhållsenheter. I den svenska kontingenten har även enheter för ammunitions- och minröjning ingått. Inom Nato och SFOR pågick under första halvåret 1999 planering för en reducering och omstrukturering av fredsstyrkan. Den nordisk-polska brigaden avsågs härvid utgå. Regeringen beslutade därför under hösten 1999 först om uppsägning av den överenskommelse som reglerade samarbetet inom den nordisk-polska brigaden, sedan om avveckling av hittillsvarande bataljon och slutligen om formerna för ett förnyat svenskt bidrag. Sverige deltar nu med en styrka om ca 40 personer vars främsta uppgift är civil-militär samverkan (Cimic).

KFOR

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1244 den 10 juni 1999 gett ett bemyndigande till Nato samt mandat för en multinationell fredsstyrka i Kosovo med stöd av kapitel VII i FN-stadgan till den 9 juni 2000. Närvaron av en multinationell fredsstyrka kommer att fortsätta, om inte Säkerhetsrådet beslutar annorlunda. En internationell fredsstyrka (KFOR) etablerades den 11 juni 1999 i Kosovo. Styrkan leds av Nato.

Efter riksdagens medgivande beslutade regeringen att ställa en väpnad styrka till förfogande som ett svenskt bidrag till en internationell fredsstyrka i Kosovo. Styrkan, som omfattade en mekaniserad bataljon med bataljonsstab, stabs- och understödskompani, två mekaniserade skyttekompanier, ingenjörskompani, trosskompani samt ett mindre antal övriga enheter, totalt ca 850 personer, kunde nedtransporteras i september 1999 och tog

operativt områdesansvar den 25 oktober 1999. Den svenska bataljonen är insatt i den brittiska brigadens område. Bataljonens uppgifter har bl.a. varit att övervaka gränsen till Serbien, genomföra patrullering, upprätta vägspärrar, bevaka fasta anläggningar, eskortera personer samt lösa humanitära uppgifter och samverka med FN:s civilpolis för att upprätthålla säkerheten för civilbefolkningen.

Det svenska truppbidraget innefattar två enheter för utbildning i minkännedom (Mine Awareness Teams). Dessa har utbildat mer än 3 500 elever ur internationella organisationer som FN, OSSE, Internationella Röda korskommittén m.fl. hjälporganisationer.

Den svenska KFOR-styrkan har under 2000 minskats från ca 850 till 800 personer. Antalet skytteenheter har utökats samtidigt som stödfunktionerna har reducerats. Minskningen av styrkan har kunnat göras utan att försämra bataljonens operativa förmåga.

Första halvåret har präglats av intensiv operativ verksamhet där förbandet har ställts inför mycket svåra uppgifter där bl.a. verkanseld har behövt användas.

Unifil

Föranlett av det israeliska tillbakadragandet från södra Libanon och efter förfrågan från FN förstärker Sverige under tiden juli t.o.m. december 2000 FN:s insats i området (Unifil) med en ammunitions- och minröjningspluton med stödpersonal.

Förbandet har röjt oexploderad ammunition samt påbörjat minklarering i tidigare Israelkontrollerat område.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Materiel

I bilaga 1 redovisas sammanfattningsvis verksamhet som genomförts inom materielområdet under 1999. Dessutom redovisas översiktligt innehåll och genomförd verksamhet inom objektsramarna i bilaga 2.

Under det första halvåret 2000 avslutades det inledande arbetet med att identifiera den förrädsställda materiel som insatsorganisationen kommer att behöva. Därutöver slutfördes avvecklingen av den materiel som utgjort överskott med anledning av försvarsbeslutet 1996.

Vissa överskottsfornödenheter har avvecklats genom gåva till humanitära ändamål, till statliga myndigheter och genom bilateralt bistånd. Den största mottagaren av överskottsfornödenheter för det humanitära biståndet under 1999 var Turkiet genom svenska biståndsorganisationer. Säkerhetsfrämjande materielsamarbete med Estland, Lettland och Litauen har påbörjats och under det första halvåret 2000 har de baltiska staterna varit de största enskilda mottagarna av oövertalig materiel, främst personlig utrustning och annan mängdmateriel.

Anläggningar

Inom området anläggningar har följande åtgärder genomförts under 1999. Ombyggnad av utrymme för marin taktisk ledning och ombyggnad av långvågssändare vid Ostkustens marinkommando har slutförts. En anläggning för försvarets telenät (FTN) har färdigställts inom Södra militärområdet. Ombyggnad av en äldre anläggning till en prototypanläggning för en framtida utbyggnad av nytt taktiskt radiosystem (TARAS) har genomförts. Mindre flygfältsunderhållsarbeten har genomförts. Verksamheten inom området har bedrivits på en låg nivå i avvaktan på riksdagens beslut våren 2000 om Försvarsmaktens framtida organisation och struktur.

Forskning och teknikutveckling

Under 1999 har forskning och teknikutveckling bl.a. inriktats mot områdena spaningsförmåga mot luft - och markmål, ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå, duellförmåga på det framtida slagfältet och förmåga till väpnad strid, användning och skydd mot fjärrstridsmedel samt ammunitions- och minröjningsförmåga. Kunskapsuppbyggnad har påbörjats i syfte att kunna utveckla nya IT-säkerhetsförband. NBC-studier har samordnats med övriga studier på området inom totalförsvaret. Försvarsmakten och Överstyrelsen för civil beredskap har på regeringens uppdrag lämnat en gemensam redovisning inom NBC-området. Teknikstudier av generell karaktär i syfte att öka Försvarsmaktens anpassningsförmåga har genomförts. Riktade satsningar inom telekrigsteknik och signaturanpassningsteknik har påbörjats.

Internationellt materielsamarbete

För att underlätta en omstrukturering av den europeiska försvarsindustrin och göra den mer konkurrenskraftig har försvarsministrarna i Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland den 6 juli 1998 undertecknat en avsiktsförklaring om ökat försvarsmaterielsamarbete. Med stöd av avsiktsförklaringen har företrädare för de sex länderna förhandlat om ett ramavtal innehållande konkreta åtgärder. Ramavtalet undertecknades av alla parter den 27 juli 2000 i Storbritannien.

Vid försvarsministermötet i Luxemburg förra året enades WEAG-länderna om ett förfarande som gör det möjligt för observatörländerna, däribland Sverige, att bli fullvärdiga medlemmar i WEAG. Beslutet möjliggör också fullt medlemskap för de nya Nato-länderna Polen, Tjeckien och Ungern. WEAG-ländernas beslut har öppnat en möjlighet för Sverige att fullt ut delta i samarbetet. Denna utveckling ligger i linje med inriktningen i 1996 års försvarsbeslut att Sverige bör eftersträva att gå med i WEAG. Regeringen har därför ansökt om svenskt medlemskap i WEAG. Regeringens bedömning är att medlemskapsfrågan för kandidatländerna kommer att behandlas vid det ordinarie ministermötet i november i år. Ett positivt ställningstagande för Sverige skulle möjliggöra medlemskap från årsskiftet.

Under året har nya bilaterala samarbetsavtal på försvarsmaterielområdet ingåtts med Brasilien och Sydafrika. Vidare har ett generellt säkerhetsskyddsavtal ingåtts med Tjeckien avseende sådan information som omfattas av försvarssekretess.

Inom det nordiska försvarsmaterielsamarbetet har verksamheten under det senaste året ökat betydligt. Det gäller såväl det nordiska samarbetet som Sveriges bilaterala samarbete med de enskilda nordiska länderna. Sverige har bl.a. beslutat fortsätta samarbetet inom det nordiska ubåtsprojektet Viking. Den gemensamma upphandlingen av standardhelikoptrar fortsätter med en utvärdering av inkomna offerter. Beslut i frågan kan väntas mot innevarande års slut.

Den exportstödande verksamheten har under året koncentrerats till stöd för JAS 39 Gripen, flygburet radarvarningssystem, stridsledningssystem, olika styrda vapensystem, fartyg

och pansrade fordon. Stödet har bedrivits samordnat och aktivt från såväl Regeringskansliet som myndigheterna. En översyn av det nuvarande exportstödet har resulterat i ett mer effektivt stöd som tar hänsyn till industrins omstrukturering och det ökade internationella försvarsmaterielsamarbetet.

Verksamheten inom samrådsforumen för exportstöd till industrin, s.k. Koordinations- och referensgrupperna (KRG), förändras nu från att omfatta en specifik produkt till ett bredare produktområde. Detta kan underlätta samordningen av stödet för olika produkter på samma marknad. Dessa samrådsföreläsningar leds av Regeringskansliet, med deltagare från berörda myndigheter och industrier.

Regeringens bedömning

Regeringen bedömer att verksamheten i huvudsak har genomförts i enlighet med plan och att den väsentligt har bidragit till att uppfylla Försvarsmaktens förmåga att lösa uppgifter i enlighet med vad riksdagen beslutat om. Enligt regeringens bedömning genomförs utvecklingen av materiel och förnödenheter skyndsamt. Den planeras vara slutförd i december 2004.

Inom ramen för denna tidsplan ligger även den upphandling av tjänster avseende materielutveckling som Försvarets materielverk genomför på uppdrag av Försvarsmakten. Det är för tidigt att redovisa de kostnader och intäkter som upphandlingen kommer att föranleda.

Bedömning av Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden

Försvarsmakten har i årsredovisningen för 1999 gjort följande bedömning av Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden.

Förmågan att försvara mot väpnat angrepp bedöms vara godtagbar. Brister finns dock vad avser skydd mot NBC-stridsmedel, informationskrigföring och förmågan mot kryssningsmissiler.

Förmågan att hävda svensk territoriell integritet är godtagbar. Begränsningar föreligger dock alltså avseende förmågan att ingripa mot främmande undervattensverksamhet.

Förmågan att bidra till fred och säkerhet i omvärlden är godtagbar. Materiella brister påverkar dock förmågan att genomföra fredsframtvingande insatser.

Förmågan att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred är god. Förmågan har under året förbättrats främst genom ökad samverkan med andra myndigheter. Som exempel kan nämnas en överenskommelse om stöd vid kärnenergiolyckor mellan Försvarsmakten och Statens strålskyddsinstitut.

Förmågan till anpassning bedöms vara godtagbar. Förmågan att genomföra strid i högre förband har dock successivt minskat de senaste åren. Det är av avgörande betydelse att denna förmåga förbättras eftersom hela anpassningsprincipen kan riskeras, om kompetensen för väpnad strid försämras.

Regeringen gör ingen annan bedömning avseende Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden än den som Försvarsmakten gjort.

Det omfattande omstruktureringsarbetet har enligt Försvarsmakten inneburit att arbetet med anpassningsplaneringen har nedprioriterats, varför denna fortfarande är behäftad med osäkerheter. Försvarsmakten bedömer att en realiserbarhetsprövad kris- och anpassningsplanering tidigast kan föreligga 2001 eller 2002.

Regeringen anser att det är angeläget att anpassningsplaneringen förbättras. Regeringen har därför den 15 juni 2000 uppdragit åt Försvarsmakten att i budgetunderlaget för 2002 redovisa sin planering för anpassning på både kort och lång sikt.

Försvarsmakten har hemställt att kraven på operativ förmåga utökas så att sjö- och flygstriidskrafter skall kunna delta i fredsfrämjande insatser i Europa och dess närhet. Regeringen avser inte att nu lämna förslag till ändring av kravet på Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden. Frågan kommer att behandlas inför nästa försvarsbeslut. Regeringen återkommer vid behov till riksdagen i denna fråga.

Bedömning av Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Försvarsmakten har i sin årsredovisning för 1999 bedömt att den samlade operativa förmågan i nuvarande säkerhetspolitiska läge är godtagbar.

De större samövningar som genomförts mellan förband från olika militärområden har enligt Försvarsmakten resulterat i att yrkesofficerarnas truppföringsförmåga ökat något i jämförelse med tidigare år. Totalt sett är dock förmågan fortfarande på en för låg nivå

i förhållande till de krav som ställs på Försvarsmakten.

Regeringen gör ingen annan bedömning av Försvarsmaktens samlade operativa förmåga än den som Försvarsmakten har gjort. Regeringen bedömer att det är synnerligen angeläget att i första hand övnings- och utbildningsverksamheten kan öka såväl i intensitet som i högre förbandsnivåer. Att utveckla personalens kompetens är därför den enskilt mest angelägna åtgärden för att förbättra Försvarsmaktens förmåga i respektive uppgift.

3.9.4 Inriktning

I prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret lämnade regeringen inga förslag till riksdagen när det gäller inriktningen av Försvarsmaktens verksamhetsgrenar.

I föreliggande proposition lämnar regeringen därför förslag och redovisar bedömningar för Försvarsmaktens olika verksamhetsgrenar.

Förbandsverksamhet

Regeringens förslag: Inriktningen för förbandsverksamheten skall vara följande. Verksamhet som leder till att yrkesofficerarnas kompetens att leda militära enheter kan ökas skall prioriteras. Övningar skall genomföras i en sådan omfattning och med sådana förbandstyper att de bidrar till att öka denna kompetens och förbandens förmåga att strida i höga förbandsnivåer.

Skälen för regeringens förslag: Förmågan till väpnad strid i sammansatta och integrerade förband utgör grunden för Försvarsmaktens verksamhet och utformning i fred. Regeringen bedömer att den pågående reformeringen av utbildningssystemet, bl.a. genom att utbildningen av krigsförband samordnas över landet, bidrar till att Försvarsmakten kan uppnå de kvalitativa målen. Från och med 2001 bör fördelningen av totalförsvarspiktiga medge att övningsverksamheten successivt utvecklas till brigads och flottiljs ram. Därefter bör övningsverksamheten årligen bedrivas via brigad-, flottilj- och divisionsnivån till nivån sammansatta operativa insatsstyrkor.

*Arméstridskrafter*Förändringar under 2000

Under 2000 påbörjas avvecklingen av ett stort antal krigsförband, däribland tre fördelningsstaber med stabsförband, tio divisionsluftvärnsbataljoner (rb70/90), tretton försvarsområdesstaber, två gränsjägerstaber, fyra infanteribrigader, tre norrlandsbrigader och sex mekaniserade brigader.

Inriktning för 2001

Riksdagen har (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) beslutat att insatsorganisationens arméstridskrafter skall utvecklas och utformas enligt följande under perioden 2001- 2003:

- en divisionsstab med tillhörande förband, bland dem en NBC-insatsstyrka och två jägarbataljoner,
- sex brigadledning, sexton mekaniserade bataljoner, fyra luftvärnsbataljoner, fyra haubitsbataljoner, fyra pionjärbataljoner, fyra underhållsbataljoner, sex stadsskyttebataljoner och en luftburen bataljon,
- nationella skyddsstyrkor, inkluderande bl.a. tolv markstridsbataljoner och hemvärn.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen hösten 2001 med en närmare redovisning av de nya förbandstypernas organisation, tidpunkt för organisering samt vilka operativa behov de är avsedda att tillgodose.

Regeringen vill erinra om att materiel kommer att bibehållas, så länge Försvarmakten bedömer det vara kostnadseffektivt, för att säkerställa förmågan till anpassning. Tillväxtpotential finns för bl.a. nedanstående förband:

- två fördelningskanonbataljoner,
- två fördelningsluftvärnsbataljoner rb 70,
- en divisionsstab med stabsbataljon,
- ett fördelningspansarvärnskompani rb 55,
- femton försvarsområdesluftvärnskompanier,
- åtta insatsbataljoner,
- två brigadluftvärnsbataljoner rb 70,
- två brigadartilleribataljoner 77 A,
- två pansarvärnsrobotkompanier,
- två spaningskompanier,

- två pionjärbataljoner och
- två underhållsbataljoner.

Inom arméstridskrafterna är det enligt regeringen angeläget att övningsverksamheten ökar. En ambitionsökning bör inplaneras successivt från 2001. Övnings- och utbildningsverksamheten bör öka såväl till intensitet som i högre förbandsnivåer för att officerarnas kompetens skall kunna ökas. Efter 2001 bör övningsverksamheten för förbanden inriktas mot att kunna lösa huvuduppgifterna för bataljon. Enligt regeringens mening bör övning i högre förband (brigad) genomföras minst en gång per år. De större övningarna bör genomföras i skilda delar av landet under olika miljöförhållanden.

Vid förbandsutbildning av arméstridskrafterna skall allsidigt sammansatta förband som kan verka både nationellt och internationellt prioriteras.

Hemvärnsförbandens utbildning skall så långt det är möjligt genomföras integrerat med övriga förbands utbildning och övningar.

På materielsidan tillförs arméförbanden under 2001 bl.a. artillerilokaliseringsradarn Arthur och snabbpejlsystem till televapen. Leveranserna av stridsvagn 122 och stridsfordon 90 fortsätter.

*Marinstridskrafter*Förändringar under 2000

Huvuddelen av lednings- och underhållsförbanden har avvecklats och omstruktureras till två marinbaser och två marina underhållsförband. De två ytstridsflottiljerna bibehålls. Minkrigsavdelningen har omstruktureras till en minkrigsflottilj och kommer främst att innehålla två røjstyrkor och ett minfartyg. Ett minfartyg har överförs till att bli lag- och ledningsfartyg för andra ytstridsflottiljen. Ubåtsflottiljen bibehålls och innehåller förutom ubåtar en dykeri- och räddningsdivision. Marinregementena, tre amfibiebataljoner, kustartilleribataljonerna (12/80), det tunga kustrobotbatteriet samt kustförsvarsbataljonerna har avvecklats. Delar överförs till de nationella skyddsstyrkorna. De två kustartilleribrigadledningarna har omstruktureras till en amfibiebrigadledning.

Inriktning för 2001

Regeringen anser att det är angeläget att marinstridskrafternas övningsverksamhet ökar.

Utbildnings- och övningsverksamheten skall inriktas mot att förbanden skall utvecklas mot en hög operativ rörlighet samt förmåga att uppträda från tillfällig basering. Dessutom skall utbildningen av marinstridskrafterna inriktas mot att utveckla förmågan till marin närvaro och att tidigt kunna hävda territoriell integritet. Regeringen anser att det är angeläget att minröjningsoperationerna och utbildning av de baltiska marinstridskrafterna i baltiska farvatten fortsätter.

Inriktningen för marinstridskrafterna i övrigt för 2001 och översiktligt för 2002 - 2003 innebär bl.a. följande. Robotbåtarna avvecklas ur insatsorganisationen 2001. Patrullbåtarna avvecklas successivt då de ersätts av korvetter av Visbyklass. Minsvepningsflottiljerna kommer under 2001 att omstruktureras till att bli mindre förband med minsplaningsuppgifter. Dessa förband och bevakningsflottiljerna kommer att ingå i de nationella skyddsstyrkorna. Antalet ubåtar reduceras successivt till fem stycken; tre ubåtar av Gotlandsklass samt två ubåtar av Västergötlandsklass.

På materielsidan vill regeringen informera om följande planerad verksamhet under 2001. Den första korvetten av Visbyklass levereras. Vidare kommer fortsatta leveranser av torped 62 och stridsbåt 90 att genomföras. Därutöver planeras leverans av förserieexemplar av spanings- och eldledningsradarn ARTE 740 och svävare till kustförsvaret samt ett lag- och understödsfartyg till minröjningsflottiljen. Korvetterna av Stockholmsklass och minröjningsfartyg av Landsortsklass genomgår halvtidsmodernisering och halvtidsmodernisering av minfartyget Carlskrona påbörjas. Dessutom fortsätter utveckling av luftoberoende ubåtsmaskineri samt utveckling inom det nordiska ubåtsprojektet Viking.

Regeringen vill vidare erinra om att materiel kommer att behållas, så länge Försvarmakten bedömer det vara kostnadseffektivt, för att säkerställa förmågan till anpassning. Följande tillväxtförmåga finns:

- minröjningsförbanden kan tillväxa med ett fartyg av typ Landsort,
- två ubåtar av typ Västergötland behålls för tillväxt,
- tung kustrobot utnyttjas för tillväxt för korvetförband,

- materiel för två kustartilleribataljoner och
- materiel för en amfibiebataljon.

Flygstridskrafter

Förändringar under 2000

Under 2000 påbörjas avvecklingen de tre flygkommandostaberna med stabsförband.

Inriktning för 2001

Utbildnings- och övningverksamheten skall inriktas mot att förbanden kan verka i operativt samordnade insatser. Förbandsutbildningen av flygstridskrafterna skall enligt regeringen vidare inriktas mot att tidigt kunna hävda territoriell integritet. Utbildningen av JAS 39 Gripenförband skall prioriteras och särskild vikt läggas vid att uppträda och nyttja systemets kapacitet i alla de tre rollerna jakt, attack och spaning.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att flygstridskrafternas övningsverksamhet ökar. Större övningar med flygstridskrafterna bör således genomföras såväl 2001 som åren därefter. Regeringen vill vidare framhålla angelägenheten i att flygtidsproduktionen prioriteras så att bristerna inom stridsflygförbanden kan åtgärdas. Det är också viktigt att fullfölja de planerade och redan inledda åtgärderna för att komma till rätta med bristerna på tekniker, flygstridsledare och piloter. Regeringen avser att följa Försvarmaktens åtgärder i dessa avseenden med särskild uppmärksamhet. Regeringen återkommer till frågor om pilotutbildningen till riksdagen senare under hösten 2000.

Inriktningen av flygstridskrafterna i övrigt för 2001 och översiktligt för 2002 - 2003 innebär i huvudsak följande. Den första radarflyggruppen (FSR 890) skall organiseras 2001. Antalet stridslednings- och luftbevakningsbataljoner minskas från nuvarande sex till tre. Basbataljonsorganisationen förändras och en ny rörlig struktur som är anpassad till JAS 39 Gripensystemet skall gälla från och med 2001. De nuvarande 16 basbataljonerna ersätts med åtta nya flygbasbataljoner. Organiseringen av JAS 39 Gripendivisioner skall fortsätta så att åtta divisioner är organiserade 2003. JA 37 divisionerna skall successivt avvecklas ur insatsorganisationen. Den sista JA 37 divisionen

avvecklas därvid 2002. Två JA 37 divisioner skall tills vidare bibehållas inom grundorganisationen för att säkerställa ombeväpnning och pilotutbildning. En AJS 37 division skall bibehållas till och med 2003 för att säkerställa spaningsförmågan intill dess Gripendivisionerna har erforderlig spaningskapacitet. Transportflygförbanden vidmakthålls.

På materielsidan tillförs flygförbanden under 2001 det flygburna radarsystemet FSR 890 och ytterligare JAS 39 Gripenflygplan. Leveranserna av de nya stridsledningscentralerna (StriC) fortsätter, liksom av det taktiska radiosystemet (TARAS).

Regeringen vill erinra om att Försvarsmakten, så länge myndigheten bedömer det vara kostnadseffektivt, avser att bibehålla viss materiel för att säkerställa förmågan till anpassning. Tillväxtpotential finns sålunda för bl.a. nedanstående.

- två stridsledningscentralskompanier,
- ytterligare flygbasförband,
- två stridslednings- och luftbevakningsanläggningar och
- JA 37- och AJS 37-systemen. Tillväxtpotentialen minskar dock allteftersom ombeväpnningen till JAS 39 Gripen genomförs.

Även om det för JAS 39 Gripen-förbanden inte finns någon särskild materiel avdelad för anpassning, kommer det sedan de beställda flygplanen har levererats att vara möjligt att öka antalet JAS 39 Gripen-divisioner från åtta till tolv. För transportflygförbanden finns ingen särskild materiel avdelad för anpassning.

Helikopterförband

Det är enligt regeringen angeläget att förbandsutbildningen ges hög prioritet och att övningsverksamheten ökas så att förbandens förmåga generellt förbättras. Detta gäller i synnerhet de sjöoperativa förbanden. Försvarsmakten har planerat och inlett åtgärder för att komma till rätta med problemen inom helikopterförbanden. En del åtgärder har också redan givit positiva resultat. Det är enligt regeringen viktigt att åtgärderna fullföljs.

I övrigt bör helikopterförbanden ges följande huvudsakliga inriktning för 2001 och översiktligt för 2002-2003. Den rörliga helikopterledningen och arméflygbataljonen avvecklas 2001. Två helikopterbatalljoner, varav en med markoperativ inriktning och en med sjöopera-

tiv inriktning, vidmakthålls. I dessa batalljoner ingår s.k. SAR-grupper (räddningstjänst).

På materielsidan fortsätter den inledda anskaffningen av nya helikoptrar i samverkan med de övriga nordiska staterna.

Det finns inte någon särskild materiel avdelad för anpassning för helikopterförbanden.

Verksamheten i Karlskrona

Regeringens bedömning: Den marina bassäkerhetsutbildningen bör den 1 juli 2001 omlokaliseras till Kungsholmen i Karlskrona. Ledningen för Örlogsskolorna bör omlokaliseras till Karlskrona.

Skälen för regeringens bedömning: Genom sitt beslut i mars 2000 gav riksdagen som sin mening regeringen till känna dels att verksamheten vid Örlogsskolorna i Karlskrona bör flyttas till Kungsholmen, dels att regeringen bör uppdra åt Försvarsmakten att överväga att förlägga lämplig del av den planerade bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). När det gällde Örlogsskolorna på Kungsholmen anförde Försvarskommittén att det vid skolorna skall bedrivas en utökad verksamhet jämfört med idag. Regeringen har inhämtat underlag från Försvarsmakten i båda frågorna. Försvarsmakten har utarbetat sitt underlag tillsammans med bl.a. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen i Blekinge län.

Kungsholmen utanför Karlskrona har under mer än 300 år använts för militär verksamhet. Kungsholmen ingår tillsammans med bl.a. delar av Karlskrona stad i det område som enligt UNESCO:s beslut i december 1998 har förts upp på den s.k. världsarvslistan som Karlskrona örlogsstad. Regeringen noterar att Riksantikvarieämbetet i utredningsarbetet har ställt sig positivt till fortsatt militär verksamhet på Kungsholmen, men också att ämbetet anser att tillkommande verksamheter och nyttjande måste underordnas de kulturhistoriska värdena hos försvarsanläggningen. Länsstyrelsen i Blekinge län har anförts liknande synpunkter. Regeringen har ingen annan uppfattning.

Regeringen underströk i prop. 1999/2000:30 vikten av att det skulle finnas två likvärdiga baser för sjöstridskrafterna, den ena i Berga och

den andra i Karlskrona. Regeringen anser att fördelningen av fartyg m.m. mellan Sydkustens marinbas i Karlskrona och Ostkustens marinbas i Berga i allt väsentligt är ändamålsenlig och lämplig. Det finns emellertid enligt regeringen skäl att stärka de sammantagna marina grundorganisatoriska resurserna i Karlskrona-regionen.

Örlogsskolorna bedriver för närvarande verksamhet i Haninge/Berga och Karlskrona. Den 1 juli 2000 inordnades Sjöstridsskolan i Karlskronadelen av Örlogsskolorna. Den del av Örlogsskolorna som är lokaliserad till Karlskrona omfattar drygt 90 officersbefattningar, inkluderande de befattningar som tillkom när Sjöstridsskolan inordnades i Örlogsskolorna. Inom ramen för den pågående omstruktureringen av Försvarsmakten skall det totala antalet yrkesofficerare inom myndigheten minska. Det framtida antalet yrkesofficerare vid Örlogsskolorna i Karlskrona beräknas mot denna bakgrund uppgå till ungefär 80 officerare.

Försvarsmaktens organisatoriska planering av Örlogsskolorna innebär att det skall finnas en chef med stab (huvuddelen lokaliserad till Berga), en linjeavdelning (merparten i Karlskrona), Vapen- och ledningssystemsskolan (Berga), Sjösäkerhetsskolan (ledning och två utbildningsenheter i Berga samt två utbildningsenheter i Karlskrona), Fartygsbefälsskolan (Karlskrona) samt Sjömansskolan (Karlskrona).

Utbildningsverksamheten vid Örlogsskolorna bedrivs enligt följande.

- Rekrytutbildning för ungefär 1200 värnpliktiga. Verksamheten genomförs huvudsakligen i Karlskrona.
- Yrkesutbildning för ungefär 650 värnpliktiga. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Utbildning inom marinens yrkesofficersprogram för ungefär 210 elever. Verksamheten genomförs huvudsakligen i Karlskrona.
- Utbildning inom flottans taktiska program för ungefär 70 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Ej programbunden officersutbildning för ungefär 500 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Utbildning för Försvarsmakten i övrigt och för civila myndigheter och skolor

för ungefär 500 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.

Regeringen bedömer att verksamheten vid Karlskronadelen av Örlogsskolorna är så omfattande att den av utrymmesskäl svårligen skulle inrymmas på Kungsholmen. Kostnaderna för att göra erforderliga om- och tillbyggnader, och anpassa dessa byggnationer till den kulturhistoriska miljön, skulle också bli så höga att det inte vore ekonomiskt försvarbart att omlokalisera hela verksamheten. Till detta kommer att omlokalisering av vissa fasta anläggningar som dyktank och skyddstjänstläggningsenheten av skilda skäl vore olämplig. Regeringen konstaterar därför att det inte är möjligt att omlokalisera hela verksamheten till Kungsholmen. Regeringen konstaterar också att en omlokalisering av hela eller delar av Örlogsskolorna skulle leda till försämrad rationalitet i utbildningen och fördyrad verksamhet för Försvarsmakten.

I och med att Karlskrona kustartilleriregemente (KA 2) läggs ned den 31 oktober i år, upphör den militära utbildningsverksamheten på Kungsholmen. Regeringen anser emellertid att militär verksamhet även fortsättningsvis bör bedrivas på Kungsholmen. Regeringen har därför prövat om det är möjligt att omlokalisera delar av Örlogsskolorna dit. Regeringen har prövat följande alternativ.

- Marinens kadettutbildning. Kadetterna förläggs för närvarande hos externa hyresvärdar. De skulle kunna förläggas till Kungsholmen, tillsammans med linjeavdelningen. Alternativet innebär att ett elevhotell för ungefär 160 kadetter måste byggas. Vidare behövs bl.a. klassrum, gruppum och idrottslokaler. För linjeavdelningen behövs tjänsterum och personalrum. Sammantaget beräknas nettoinvesteringarna till ungefär 70 miljoner kronor. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 18,5 miljoner kronor per år.
- Flottans rekrytutbildning. Rekrytutbildningen är en del av Sjömansskolan. Varje år rekrytutbildas ungefär 1 200 totalförsvarspliktiga, med inryckningsomgångar om 80-330 värnpliktiga. För dessa värnpliktiga behövs bl.a. logement, fritidslokaler, klassrum och en samlingsal. Härutöver flyttas Sjömansskolan med två kompaniledningar

till Kungsholmen. För skolan behövs bl.a. tjänsterum och personalutrymmen. Den del av Sjömansskolan som innebär yrkesutbildning förblir i Karlskrona. Sammantaget beräknas i detta alternativ nettoinvesteringarna till drygt 26 miljoner kronor för bl.a. kontors- och undervisningslokaler. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 15 miljoner kronor per år.

Härutöver har regeringen prövat möjligheterna att förlägga Försvarsmaktens bassäkerhetsutbildning till Kungsholmen. Regeringen anser därvid att det är olämpligt att lokalisera utbildningen av flygstridskrafternas och arméstridskrafternas bassäkerhetsförband, dvs. utbildning av flygbasjägare och militär-poliser, till Kungsholmen. De utbildningarna ställer särskilda krav på utbildningsterräng och utbildningsförutsättningar som inte kan uppfyllas på Kungsholmen.

Den marina bassäkerhetsutbildningen bedrivs sedan 1995 vid Berga. Försvarsmakten planerar att flytta utbildningen till Vaxholms amfibieregemente i Vaxholm. Denna bassäkerhetsutbildning omfattar ungefär 80 värnpliktiga per år. I och med att den är volymmässigt begränsad är det enligt regeringens mening olämpligt att dela den på två olika utbildningsställen. Regeringen bedömer dock att det skulle vara möjligt att lokalisera hela den marina bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen. En sådan omlokalisering beräknas medföra ett nettoinvesteringsbehov om ungefär sex miljoner kronor avseende bl.a. en hundgård. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 6,5 miljoner kronor per år.

För att åstadkomma en maximal beläggning på Kungsholmen har regeringen även prövat en kombination av de här redovisade alternativen. Det är således enligt regeringens mening rent utrymmesmässigt möjligt att förlägga såväl kadettutbildningen som bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen. Sammantaget beräknas i ett sådant alternativ nettoinvesteringarna till knappt 70 miljoner kronor. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 20 miljoner kronor per år.

Regeringen anser att det av kostnadsskäl är mindre lämpligt att omlokalisera kadettutbildningen. Det skulle krävas omfattande investeringar vilket leder till väsentligt ökade hyreskostnader. När det gäller rekrytutbildningen

anser regeringen att även detta alternativ leder till betydande fördyringar av verksamheten, samtidigt som verksamheten blir mycket störningskänslig. Även alternativet att lokalisera den marina bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen medför vissa fördyringar. I detta alternativ ser regeringen emellertid fördelar i och med att den infrastruktur som redan finns på Kungsholmen för amfibieutbildningen kan utnyttjas. Visserligen uteblir samordningsvinsterna mellan bassäkerhetsförbanden och amfibieförbanden avseende bl.a. utveckling av utbildningen. Men regeringen anser ändå att fördelarna är sådana att verksamheten bör omlokaliseras. Regeringen har då vägt in även de goda utbildningsbetingelserna i Karlskronaområdet. Alternativet ger en relativt jämn beläggning på Kungsholmen med ungefär tolv befäl och 80 - 100 värnpliktiga. Genom att bassäkerhetsutbildningen förläggs till Kungsholmen vidmakthålls förbandsutbildningen där. Omlokaliseringen bör genomföras den 1 januari 2002.

En del i att stärka de grundorganisatoriska marina resurserna i Karlskronaregionen är således att omlokalisera den marina bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen. Regeringen anser emellertid att ytterligare åtgärder kan vidtas. Chefen för Örlogsskolorna och huvuddelen av Örlogsskolornas stab är lokaliserad till Berga. Regeringen anser att det finns skäl att ytterligare stärka Örlogsskolornas ställning i Karlskronaregionen. Detta kan på ett ändamålsenligt sätt åstadkommas genom att skolledningen omlokaliseras till Karlskrona. Vid omlokaliseringen bör vissa rationaliseringseffekter kunna uppnås varför det i praktiken blir aktuellt att flytta ungefär fem tjänster. Även om det inledningsvis kan uppstå vissa pendlingskostnader för personalen och mer långsiktigt kanske ett något ökat resande bedömer regeringen att en omlokalisering får måttliga ekonomiska konsekvenser för Försvarsmakten. Omlokaliseringen bör genomföras den 1 juli 2001.

Genom att omlokalisera ledningen för Örlogsskolorna ges en större tyngd åt försvarsverksamheten i regionen samtidigt som utbildningsrationaliteten och effektiviteten vid skolorna sammantaget bibehålls. Regeringen bedömer också att en omlokalisering blir värdefull från karriärsynpunkt för Sydkustens marinbas och marinens övriga enheter i Karlskronaregionen.

Regeringen avser således att uppdra åt Försvarmakten att genomföra de två omlokaliseringarna från Stockholmsområdet till Karlskrona.

Övriga frågor inom verksamhetsgrenen förbandsverksamhet

Anställd personal

Riksdagen har vid flera tillfällen ställt krav på förslag på ett sammanhållet, reformerat personalförsörjningssystem. Regeringen har därför, och som en del av förberedelserna inför 2001 års försvarsbeslut, beslutat om direktiv till en personalförsörjningsutredning vars uppgift är att redovisa en samlad syn på Försvarmaktens personalförsörjning. Utredningens direktiv beslutades den 4 november 1999. Utredningen skall belysa förutsättningarna för och lämna förslag till hur Försvarmakten skall kunna rekrytera, utveckla och avveckla personal på ett väl avvägt sätt och över tiden. Utredningen skall även behandla behovet av jämställdhet och kulturell mångfald, åldersstrukturproblemen, anpassningsprincipens påverkan på personalförsörjningen och hur kraven på Försvarmaktens deltagande i internationell verksamhet skall kunna tillgodoses. Reservofficerssystemet och reservofficerarnas tjänstgöringsförhållanden i fredstid skall särskilt uppmärksammas. Utredningen skall ha slutfört sitt arbete senast den 28 februari 2001 (dir. 1999:84, 2000:12 och 2000:46). Utredningen har antagit namnet Personalförsörjningsutredningen.

Under 1999 har Riksrevisionsverket genomfört en uppföljning av den granskning av formerna för lönebildning m.m. inom Försvarmakten som verket redovisade våren 1998 (RRV 1998:20). I sin rapport efter uppföljningen är Riksrevisionsverket fortsatt kritiskt till Försvarmakten (RRV 2000:10). Bland annat anser Riksrevisionsverket att alltför få förändringar i lönebildningen har skett sedan föregående granskning för att arbetsgivarrollen skulle kunna sägas ha stärkts på några avgörande punkter. Vidare kritiserar Riksrevisionsverket omfattningen av och kostnaderna för lönetilläggen inom Försvarmakten. Enligt Riksrevisionsverket borde Försvarmakten stärka sin roll som arbetsgivare bl.a. genom att ta initiativ till att

ompröva och strama upp tillämpningen av gällande avtal.

Försvarmakten har yttrat sig över Riksrevisionsverkets rapport. Av yttrandet framgår att Försvarmakten i allt väsentligt delar Riksrevisionsverkets iakttagelser. Försvarmakten ifrågasätter dock Riksrevisionsverkets fokusering på skillnaderna mellan yrkesofficerares och civilanställdas lönenivåer och lönetillägg. Av Försvarmaktens yttrande framgår vidare att myndigheten anser att en rad åtgärder vidtagits sedan den förra rapporten. Försvarmakten anger också att fler åtgärder kommer att vidtas i enlighet med Riksrevisionsverkets rekommendationer.

Arbetsstagarorganisationerna har beretts möjlighet att yttra sig över såväl Riksrevisionsverkets rapport som Försvarmaktens yttrande. Officersförbundet och SACO har valt att göra det. Yttrandena finns tillgängliga i Försvarsdepartementets akt (dnr Fö2000/816/MIL).

Officersförbundet är genomgående kritiskt till Riksrevisionsverkets rapport. Officersförbundet ifrågasätter den kritik som riktas mot lönetilläggen och framhåller att dessa i huvudsak har finansierats med pengar som avdelats i centrala avtal. Officersförbundet menar därmed att yrkesofficerarna avstått från generella löneökningar till förmån för riktade ersättningar i form av lönetillägg. Officersförbundet ifrågasätter också de åtgärder som Försvarmakten avser vidta mot bakgrund av Riksrevisionsverkets rapport.

SACO delar Riksrevisionsverkets bedömning att arbetsgivarrollen och lönebildningen påverkas av den pågående omstruktureringen. SACO framför vidare att detta kan vara ett av skälen till att en del av de i förra rapporten efterfrågade åtgärderna ej har genomförts. I flera avseenden är SACO kritiskt till rapporten. SACO anser t.ex. att neddragningarna inom Försvarmakten snarast bör leda till en ökande och inte minskande löneökningstakt. Vidare framför SACO att Riksrevisionsverket dragit felaktiga slutsatser beträffande Försvarmaktens höga övertidsuttag och beträffande de arbetstidsförsök som bedrivits.

Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) har inhämtat ett fördjupat underlag beträffande de åtgärder som Försvarmakten avser vidta för att skapa ett ändamålsenligt lönebildningssystem som är anpassat till de verksamhetsintressen som föreligger i den

omstrukturerade Försvarsmakten. Av underlaget framgår att myndigheten anser det nödvändigt att under 2001 påbörja relativt omfattande åtgärder syftande till att förändra formerna för lönesättning och att begränsa antalet olika lönetillägg. Regeringen anser att det åtgärdsprogram som Försvarsmakten presenterat kan rätta till de brister som Riksrevisionsverket påtalat och skapa balans mellan myndighetens verksamhetsintresse och de lönerelaterade personalkostnaderna. Regeringen delar Försvarsmaktens syn på att många av lönetilläggen tidigare haft en stark verksamhetsanknytning men att detta förhållande i flera fall inte längre föreligger till följd av de förändringar som Försvarsmakten genomgår. Regeringen bedömer vidare att den förändring beträffande lönebildningen m.m. som Försvarsmakten planerar kan komma att underlättas av det centrala samarbetsavtal som Arbetsgivarverket slutit med arbetstagarorganisationerna och som underställts regeringen för godkännande.

Enligt regeringens uppfattning finns det ett starkt samband mellan Försvarsmaktens arbetsgivarroll, lönebildning m.m. och myndighetens personalförsörjning. Regeringen har därför den 21 juni 2000 genom tilläggsdirektiv gett Personalförsörjningsutredningen i uppdrag att belysa olika möjligheter att utveckla och stärka Försvarsmaktens arbetsgivarroll (dir. 2000:46).

Regeringen genomförde 1997 en utvärdering av den reformerade arbetsgivarpolitiken, men där konstaterades att det hade gått alltför kort tid för att kunna dra mera långtgående slutsatser. Regeringen avser därför att göra en ny utvärdering av arbetsgivarreformen, där bl.a. en samlad bedömning av effekten av reformen avseende lönebildningen och personalförsörjningen inom statsförvaltningen görs. Direktiv till utvärderingen förbereds f.n. inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

I samband med att Försvarsmakten lämnade sitt budgetunderlag för 2001 framkom att myndigheten i underlaget inför den säkerhetspolitiska kontrollstationen 1999 överskattat möjligheterna att minska den anställda personalens numerär. Diskrepansen var så stor (drygt 2 000 fler årsarbetare 2004) att regeringen inte ansåg sig kunna använda budgetunderlaget för mer långsiktiga avvägningar beträffande de personella resurserna. För att få en oberoende granskning av behovet av an-

ställd personal har regeringen därför i ovan nämnda tilläggsdirektiv gett Personalförsörjningsutredningen i uppgift att göra en genomlysning av Försvarsmaktens behov av yrkesofficerare såväl totalt som på olika kompetensnivåer. Hänsyn skall tas till de yrkesofficerare som tjänstgör i närstående myndigheter till Försvarsmakten (Försvarshögskolan, Försvarets materielverk, m.fl.).

Inom Försvarsmakten pågår en studie som syftar till att belysa hur reservofficerssystemet påverkas av den omstrukturering som Försvarsmakten genomgår. Studiens resultat ingår i det underlag som Personalförsörjningsutredningen fortlöpande får från Försvarsmakten. Av myndighetens delårsrapport för det första halvåret 2000 framgår att Försvarsmakten anser att "Det fundamentala förhållandet att reservofficerarna är en förutsättning för att Försvarsmakten skall kunna lösa sina uppgifter kvarstår." Av den information som regeringen i övrigt tagit del av framgår att Försvarsmaktens ståndpunkt grundas på en analys av behovet av reservofficerare för tjänstgöring i grundorganisationen, för tjänstgöring i internationell verksamhet, för Försvarsmaktens anpassningsförmåga, för bemanningen av de nationella insatsstyrkorna, för folkförankringen och för det allmänna kompetenstillskott som reservofficerarnas kombination av militär och civil kompetens (den så kallade dubbla kompetensen) ger. Regeringen avser återkomma beträffande reservofficerssystemets utveckling i samband med redovisningen av det sammanhållna, reformerade personalförsörjningssystem som riksdagen ställt krav på.

På uppdrag av regeringen har Försvarsmakten analyserat kostnaderna för den militära skolverksamheten. Av analysen framgår att de besparingar som angetts i utredningsbetänkandet Försvarsmaktsgemensam utbildning för framtida krav (SOU 1998:42) inte till fullo bedöms kunna infrias. Enligt Försvarsmaktens uppfattning beror detta på Försvarsmaktens utökade uppgifter och på att den generella kvalitetshöjningen av officersutbildningen fördyrat den militära skolverksamheten.

Regeringen anser att det finns ett starkt samband mellan personalförsörjning i termer av kompetensförsörjning och utformningen av det militära utbildningssystemet. Mot denna bakgrund anser regeringen också att det först bör klarläggas vilka kompetenser som skall

utvecklas inom det militära utbildningssystemet innan den kostnadsanalys som gjorts utnyttjas för avvägningar beträffande ambitionsnivåer. Mot denna bakgrund har regeringen i ovannämnda tilläggsdirektiv uppdragit åt Personalförsörjningsutredningen att beakta Försvarsmaktens kostnadsanalys när det nya utbildningssystemet utvärderas.

På uppdrag av regeringen har Försvarsmakten utrett hur militärhögskolorna bör dimensioneras, organiseras och lokaliseras. Av det underlag som Försvarsmakten presenterade den 30 juni 2000 framgår att Försvarsmakten förordar en nedläggning av militärhögskolan i Östersund och en utökning av kapaciteten på Karlberg och i Halmstad. Det främsta skälet till Försvarsmaktens ställningstagande är att myndigheten anser att militärhögskolornas behov av lärare bättre kan tillgodoses med två större än med tre mindre enheter och att militärhögskolorna på Karlberg och i Halmstad i så fall har bäst förutsättningar. Försvarsmakten bedömer att förslaget inte innebär någon ekonomisk besparing av betydelse eftersom investeringskostnaderna i stort motsvarar kostnaden för en fortsatt drift av en tredje militärhögskola. Försvarsmakten bedömer vidare att det tar ca 18 månader att skapa en tillräcklig utbildningskapacitet vid de två kvarvarande skolorna och föreslår därför att nedläggningstidpunkten för militärhögskolan i Östersund bör vara den 1 juli 2002.

Regeringen anser det vara väsentligt att den militära skolorganisationen dimensioneras och organiseras med stöd av den utvärdering av det nya utbildningssystemet och den genomlysning av yrkesofficersbehovet som Personalförsörjningsutredningen kommer att göra. Således bör utredningens betänkande avvaktas innan ställning tas till eventuella förändringar av den militära skolorganisationen. Enligt regeringens mening bör även frågan om Försvarshögskolans framtida lokalbehov beaktas i detta sammanhang.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att de personella konsekvenserna av den omstrukturering som inletts är betydande och att alla problemområden inte kunnat förutses. Med den bredd som Personalförsörjningsutredningen har att bedriva sitt arbete bedömer dock regeringen att det försvarsbeslut som riksdagen skall fatta 2001 kommer att kunna grundas på ett personalförsörjningssystem som

ger Försvarsmakten de personella resurser som de av riksdagen fastlagda uppgifterna kräver.

Mot bakgrund av vad som redovisats tidigare beträffande antalet kvinnliga yrkesofficerare anser dock regeringen att Försvarsmakten redan under 2001 måste öka ansträngningarna för att successivt, och i högre takt än hitintills, öka andelen kvinnliga yrkesofficerare.

Totalförsvarspliktig personal

Under 2001 skall Försvarsmakten inrikta utbildningen av totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt mot 15 000. Även värnpliktsutbildning omfattande 3 månader för rekrytering till hemvärnet bör fortsätta under 2001. Arbetet med att minska avgångarna under grundutbildningen skall fortsätta och arbetet med att öka intresset bland kvinnor att fullgöra värnplikt skall likaså fortsätta.

Pliktutredningen har i mars månad i år lämnat betänkandet Totalförsvarsplikten (SOU 2000:21). Utredningen har bl.a. berört frågor om inskrivning och mönstring, påföljd vid brott mot totalförsvarsplikten och motivationshöjande åtgärder. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Regeringen konstaterar att den fortsatta inriktningen av utbildningen av totalförsvarspliktig personal är beroende av den fortsatta beredningen av Pliktutredningens betänkande samt de slutsatser som görs inom ramen för ovannämnda Personalförsörjningsutredning.

Grundorganisationen

Den 30 mars 2000 och den 15 juni 2000 uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att genomföra de förändringar av Försvarsmaktens grundorganisation som riksdagen beslutat om (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168, prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU7, rskr. 1999/2000:250, bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251). Inriktningen är att förändringarna skall vara genomförda senast den 31 december 2001.

Specialflyget

På regeringens uppdrag har Försvarsmakten den 30 juni 2000 redovisat förutsättningarna att integrera de flygburna signal- respektive radarspaningsflygförbanden, dvs. den s.k. specialflygverksamheten, med verksamheten vid F 16. Försvarsmakten förordar att specialflyget fortsatt lokaliseras till Malmen. Som skäl för sitt ställningstagande anför myndigheten att en omlokalisering skulle kräva omfattande investeringar vid F 16 och att det skulle vara risk för att nyckelpersonal inte skulle flytta med till Uppsala varför en allvarlig kompetenssvacka skulle uppstå. Regeringen har ingen annan uppfattning än Försvarsmakten.

Miljöarbete

Regeringens bedömning: Utgångspunkten för miljöarbetet bör vara sektorsansvaret för ekologisk hållbarhet. Inom ramen för detta ansvar bör Försvarsmakten under 2001 införa ett miljöledningssystem i hela organisationen.

Skälen för regeringens bedömning: Utgångspunkten för Försvarsmaktens miljöarbete skall enligt regeringen vara sektorsansvaret för ekologisk hållbarhet. Under 2001 bör Försvarsmakten fördjupa arbetet med detta sektorsansvar. Det är angeläget att arbetet får genomslag i form av ett alltmer ensat miljöarbete inom sektorn, som ligger i linje med det av riksdagen fastlagda övergripande miljömålsarbetet.

En annan huvuduppgift för Försvarsmakten när det gäller miljöarbetet är att under 2001 införa ett miljöledningssystem enligt standarden ISO 14001 i hela organisationen.

Härutöver anser regeringen att miljöarbetet i övrigt bör utvecklas vidare. Miljöutbildningen bör sålunda fortsätta. Arbetet med strategiska miljöbedömningar bör fördjupas och konkretiseras under året. Avvecklingen av användningen av ämnen som bryter ned ozonskiktet bör fortsätta, liksom arbetet med att begränsa effekterna av skott- och flygbuller. Även arbetet med att begränsa utsläppen till luft, mark och vatten från skadliga ämnen och fossila bränslen bör fortsätta. Regeringen vill också peka på betydelsen för miljön av att de fastställda riktlinjerna för miljöanpassad försörjning av försvarsmateriel successivt börjar tillämpas.

Inom ramen för Försvarets forskningsanstalts forskning inom verksamhetsgrenen Försvars- och säkerhetspolitik redovisade Forskningsanstalten i juni 2000 rapporten Avmaterialisering inom försvaret. Syftet med rapporten är att diskutera begreppet avmaterialisering inom försvaret, dvs. en minskad resursanvändning, och att utveckla metoder för att kunna analysera försvarets totala resursanvändning. Rapporten är huvudsakligen inriktad på återanvändning och återvinning i samband med att vapensystem avvecklas. Rapporten har remissbehandlats. Regeringen anser att rapporten pekar på väsentliga aspekter när det gäller utvecklingen mot ett ekologiskt hållbart samhälle. Regeringen anser att rapporten kan ligga till grund för Försvarsmakten i sitt fortsatta miljöarbete.

Den miljösanering av fastigheter som Försvarsmakten har skyldighet att genomföra enligt miljöskyddslagen (1969:387) av fastigheter som avvecklas bör genomföras i en sådan takt som resurserna medger. Saneringen av sådana fastigheter som kan antas ha ett inte obetydligt marknadsvärde bör enligt regeringen därvid prioriteras.

I det internationella arbetet bör miljösamarbetet med de övriga nordiska försvarsmakterna vidareutvecklas. Härutöver bör samverkan med bl.a. amerikanska myndigheter och den ryska försvarsmakten fortsätta i enlighet med regeringens särskilda beslut.

Stöd till de baltiska staterna

Regeringen anförde i prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret följande:

"Det är viktigt att fortsatt utveckla det breda praktiska samarbetet i Östersjöområdet. De nordiska ländernas tilltagande samarbete sins-

emellan och med främst de baltiska länderna ger ett väsentligt bidrag till säkerheten i regionen. Som en del av de säkerhetsfrämjande insatserna är det av stor vikt att Sverige bidrar till den långsiktiga utvecklingen av grundläggande totalförsvarsfunktioner under demokratisk kontroll i de baltiska staterna. Insatsernas tyngdpunkt bör ligga på rådgivning, kunskapsöverföring och utbildningsstöd."

Stödet till de baltiska staterna skall kännetecknas av långsiktighet och uthållighet och ha sin tyngdpunkt i rådgivning, kunskapsöverföring och utbildningsstöd, inom ramen för demokratisk styrning i respektive stat och med den huvudsakliga inriktningen mot folkligt förankrade existensförsvar. Även materielstöd är viktigt. Det bör finnas en beredskap att lämna stöd vad gäller respektive försvarsmakts utveckling såväl i stort som i dess enskilda delar. Det är en fördel om stödet så långt möjligt kan få karaktären av fleråriga systempaket. Försvarsmakten bör mot denna bakgrund enligt regeringens uppfattning översiktligt följa utvecklingen av respektive stats försvarsmakt samt det internationella stöd som lämnas i sammanhanget, och föreslå regeringen beslut om lämpliga åtgärder från svensk sida, i förekommande fall i samverkan med andra länder.

Utbildning i NBC-skydd

Det är enligt regeringens uppfattning angeläget att ambitionerna höjs när det gäller Försvarsmaktens NBC-skyddsutbildning. Inriktningen bör vara att förmågan att hantera NBC-hot skall kunna ökas såväl när det gäller att försvara Sverige mot väpnat angrepp och att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred som när det gäller att bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Vid internationella insatser där NBC-hot ej är uteslutet bör strävan vara att öka förbandens NBC-skyddsnivå med det framtida målet att utrustningen skall vara nationellt och internationellt interoperabel.

Frivillig försvarsverksamhet

Frivilligutbildningen bör inriktas mot att vidmakthålla utbildningen för de frivilliga försvarsorganisationerna på en sådan nivå att kvaliteten i utbildningen leder till godtagbar kunskap och förmåga i krigsuppgifter samt leder till en god rekrytering i förhållande till

insatsorganisationens behov. Försvarsmakten bör stödja och bistå frivilligorganisationerna så att deras verksamhet bidrar till att vidmakthålla försvarsviljan, ge försvarsverksamheten en bred förankring samt så att de resurser som avdelas för frivilligverksamhet kan nyttjas effektivt.

Incidentinsatser

Regeringens förslag: Inriktningen för incidentinsatser skall vara följande. Försvarsmakten skall genomföra incidentinsatser, dvs. upptäcka, ingripa och avvisa varje form av kränkning av svenskt territorium för att hävda rikets territoriella integritet i luften, till sjöss och på marken, med de förband och enheter som har beredskap för detta ändamål.

Skälen för regeringens förslag: Försvarsmakten skall genomföra incidentinsatser, dvs. upptäcka, ingripa och avvisa varje form av kränkning av svenskt territorium för att hävda rikets territoriella integritet i luften, till sjöss och på marken, med de förband och enheter som har beredskap för detta ändamål.

Stöd till samhället

Regeringens förslag: Inriktningen för stöd till samhället skall vara följande. Vid sidan om sin skyldighet att medverka i räddningstjänst enligt räddningstjänstlagen (1986:1102), skall Försvarsmakten bidra till att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred och därvid kunna samverka med andra myndigheter och kunna ställa resurser till förfogande.

Skälen för regeringens förslag: En viktig uppgift för Försvarsmakten är att kunna lämna stöd till samhället i skilda situationer. Försvarsmakten skall sålunda kunna bistå ansvariga myndigheter med insatser för stöd vid räddningstjänst enligt räddningstjänstlagen (1986:1102) och för att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Det är enligt regeringens mening angeläget att Försvarsmakten, inom ramen för kraven på förmåga för de övriga försvars-

uppgifterna, vidmakthåller och utvecklar möjligheterna att lämna stöd vid sådana situationer.

Regeringen anser vidare att Försvarsmakten bör ägna fortsatt stor uppmärksamhet åt stödet vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Myndigheterna bör därför tillsammans med de berörda myndigheterna fördjupa planeringen för militära stödinsatser vid det tiotal exempel på svåra påfrestningar som prioriterats av statsmakterna.

Den vidgade synen på hot och risker kan innebära att Försvarsmaktens förmåga behöver tas i anspråk även vid andra händelser än de som faller inom ramen för räddningstjänstlagen eller utgör svåra påfrestningar på samhället i fred. I detta avseende bör, om inte annat föreskrivs i särskild ordning, stöd enligt regeringens mening kunna lämnas i situationer där ansvarig myndighets ordinarie resurser inte räcker till. Ett exempel på lämplig samverkansform härvidlag är Försvarsmaktens avtal med Sjöfartsverket om helikopterberedskap på fem orter i Sverige. Regeringen vill i sammanhanget understryka att Försvarsmakten vid en insats, oavsett slaget av insats, skall biträda den ansvariga myndigheten. Ansvaret för att begära stöd skall således ligga på den andra myndigheten.

Avslutningsvis vill regeringen erinra om att polisen, tullen och Kustbevakningen den 1 juli 2000 har fått tydligare möjligheter att använda Försvarsmaktens resurser för transporter för att kunna utföra sina uppgifter genom en ändring i förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet.

Beredskap

Regeringens förslag: Försvarsmakten skall upprätthålla beredskap enligt de tidsramar som regeringen beslutar.

Regeringens bedömning: Försvarsmakten bör kunna delta i fredsfrämjande insatser med förbandsenheter med snabbinsatsförmåga från såväl armé- marin- som flygstridskrafterna i enlighet med fastställda partnerskapsmål inom ramen för PFF:s planerings- och översynsprocess. Detta är särskilt viktigt i samband med Sveriges ordförandeskap i EU.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Grundberedskap

Övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar med anpassningsförmåga ger bättre möjligheter att flexibelt utnyttja Försvarsmaktens resurser. Förband och enheter blir tillgängliga utan en omfattande repetitionsutbildning och det blir möjligt att sätta samman dessa till operativa insatsstyrkor efter aktuella behov. Försvarsmaktens beredskapssystem skall anpassas till dessa nya förutsättningar. Regeringen har därför beslutat att Försvarsmakten skall lämna förslag till hur beredskapssystemet skall utvecklas för att kunna tillämpas mer flexibelt. Uppdraget skall redovisas i budgetunderlaget för 2002.

Vilken beredskap som Försvarsmakten skall upprätthålla framgår av ett hemligt regeringsbeslut den 30 mars 2000 (Fö2000/856/MIL).

Beredskap för internationella insatser

Regeringen anser att utvecklingen av Försvarsmaktens förmåga att delta i internationella insatser bör utgå ifrån PFF:s planerings- och översynsprocess (PARP).

Regeringen har i juni 2000 beslutat att anta ett antal partnerskapsmål inom ramen för PARP. Partnerskapsmålen omfattar perioden 2001-2006 och har utarbetats i dialog mellan Sverige och Nato.

De partnerskapsmål som regeringen beslutat att anta omfattar följande förbandstyper med tillhörande förmåga:

- Ledningsresurs från 2001,
- Stabspersonal för civil-militär samverkan (Cimic) från 2002,
- Två mekaniserade infanteribataljoner från 2001,
- Militärpolis kompani från 2003,
- Ingenjör kompani med ammunitions- och minröjningsförmåga från 2002,
- Marint minröjningsförband från 2001,
- Spaningsflygförband AJS 37 Viggen från 2001 (ersätts av JAS 39 Gripen från 2004),
- Transportflygförband från 2001.

Förbanden har 30 respektive 90 dagars beredskap.

Regeringen anser att de förbandstyper och den förmåga som utvecklas inom ramen för

PARP skall vara utgångspunkten för Sveriges anmälan till andra internationella förbandsregister.

Att partnerskapsmålen är knutna till vissa förbandstyper utesluter inte att den kunskap och de erfarenheter som förvärvas genom deltagandet i PARP-processen också används i utvecklingen av andra förbandstyper. De nu antagna partnerskapsmålen innebär dock en särskild prioritering och en kvalitativ utveckling av de förband som redovisats ovan.

I december 1999 enades EU:s medlemsländer om ett övergripande mål (Headline Goal) för att kunna hantera hela spektrat av Petersbergsinsatser. Detta mål bestod i att 2003 ha styrkor tillgängliga upp till 60 000 man jämte relevanta marin- och flygstridskrafter. Styrkorna skall kunna vara insatta i ett konfliktområde inom 60 dagar och vara självförsörjande under ett år. Under hösten 2000 kommer en kapacitetskonferens att hållas där medlemsländerna anmäler sina bidrag till det övergripande målet. Denna process kommer sedan att fortsätta under det svenska ordförandeskapet våren 2001.

Incidentberedskap

Försvarsmakten skall kunna upptäcka, identifiera, avvisa och dokumentera kränkningar av territoriet i enlighet med förordningen (1982:756) om Försvarsmaktens ingripande vid kränkningar av Sveriges territorium i fred och neutralitet, m.m. (IKFN-förordningen).

Internationella insatser

Regeringens bedömning: Inriktningen för internationella insatser bör vara följande. Försvarsmakten skall delta med en bataljon i en multinationell fredsstyrka i Kosovo och fortsatt ställa resurser till SFOR:s förfogande i Bosnien-Hercegovina.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen bedömer att läget på västra Balkan är fortsatt instabilt och kräver ett fortsatt internationellt engagemang där Sverige bör delta.

FN:s mandat för en multinationell fredsstyrka i Kosovo gällde till den 9 juni 2000. Närvaron av en multinationell fredsstyrka kommer att fortsätta om inte Säkerhetsrådet

beslutar annorlunda. Den svenska KFOR-styrkan har under 2000 minskats från ca 850 till 800 personer. Antalet skytteenheter har ökat samtidigt som stödfunktionerna har reducerats. Minskningen av styrkan har kunnat göras utan att försämra bataljonens operativa förmåga. Regeringen anser att Sverige bör ställa motsvarande resurser till KFOR:s förfogande i Kosovo under 2001.

Mandatet för SFOR-insatsen i Bosnien-Hercegovina har förlängts till den 21 juni 2001. SFOR:s nuvarande uppgifter är mer inriktade på återuppbyggnad av det civila samhället än tidigare. Regeringen anser att det nuvarande svenska truppbidraget omfattande ca 40 personer för bl.a. civil-militär samverkan (Cimic) är ändamålsenligt. Under 2001 bör Sverige ställa motsvarande resurser till SFOR:s förfogande i Bosnien-Hercegovina.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Regeringens förslag: Inriktningen för materiel, anläggningar samt för forskning och teknikutveckling skall vara följande.

Anskaffning av organisationsbestämmande materiel och förnödenheter samt materiel och förnödenheter som omedelbart måste vara tillgängliga för beredskapsändamål skall prioriteras. Därutöver skall anskaffning av materiel till de förband som skall kunna användas vid internationella insatser och som Sverige anmält inom ramen för PARP prioriteras. Materiel-system som inte behövs skall avvecklas så fort som möjligt. Försvarsmakten skall fortsätta att planera materielanskaffningen mot ett ökat inslag av demonstratorer och simulatorer. Försvarsmaktens materielförsörjning och materielavveckling skall ske på ett miljöanpassat sätt.

Inhemsk fortifikatorisk kompetens skall upprätthållas.

Inom Försvarsmaktens forsknings- och teknikutveckling skall följande områden prioriteras: ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå med tillhörande IT-systemteknik, underrättelsesystem, förmåga till väpnad strid, informationsoperationer samt skydd mot NBC-stridsmedel. Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling skall vidare stödja utvecklingen av nya förbandstyper som IT-säkerhetsförband och NBC-insatsstyrka. Beträffande forskning och teknikutveckling för

internationella insatser skall förmåga till ammunitions- och minröjningsförmåga prioriteras.

Skälen för regeringens förslag

Materiel

Försvarsmaktens långsiktiga materielförsörjning skall utgå från den inriktning som riksdagen beslutat om under våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Regeringen vill särskilt framhålla följande utgångspunkter för 2001. Anskaffning av organisationsbestämmande materiel och förnödenheter samt materiel och förnödenheter som omedelbart måste vara tillgängliga för beredskapsändamål skall prioriteras. Därutöver bör anskaffning av materiel till de förband som skall kunna användas vid internationella insatser och som Sverige anmält inom ramen för PARP prioriteras. Materiel-system som inte bedöms fylla en funktion i det ominriktade militära försvaret bör avvecklas så fort som möjligt. Regeringen anser att en fortsatt satsning på informations- och ledningssystem, forskning och teknikutveckling samt anskaffning av demonstratorer och simulatorer är nödvändig. Denna bedöms också ge svensk försvarsindustri stora möjligheter att inta en framträdande roll inom dessa områden samt bidra till upprätthållande av viktiga kompetensområden. Försvarsmaktens materielförsörjning och materielavveckling skall ske på ett miljöanpassat sätt.

Försvarsministern informerade den 13 juni 2000 riksdagen muntligen om bl.a. regeringens inriktning och åtgärder avseende den västeuropeiska försvarsmaterielgruppen Western European Armament Group (WEAG), om genomförandet av den gemensamma avsiktsförklaringen inom ramen för det s.k. LoI-samarbetet (Letter of Intent), om regeringens intresse av att fortsätta nära samarbete med USA och Sveriges medverkan i utvecklingen av en europeisk radarjaktrobot.

Regeringen vill därutöver informera riksdagen om följande frågor.

Regeringen beskrev i prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret konsekvenserna för försvarsindustrin av den planerade omstruktureringen av Försvarsmakten med tillhörande för-

ändringar i materielanskaffningen. Den redovisade strategin för att åstadkomma deltagande i internationell samutveckling med syftet att bidra till att upprätthålla viktiga kompetensområden tillämpas nu inför en internationell samutveckling av radarjaktrobot med lång räckvidd avsedd som beväpning till flygplanet JAS 39 Gripen. Regeringen meddelade i prop. 1999/2000:30 sin avsikt att informera riksdagen om utvecklingen inom robotområdet. Det är regeringens bedömning att det inte är möjligt att långsiktigt skapa en tillräcklig tillgång till strategisk robotkompetens inom landet enbart genom de robotprojekt som Försvarsmakten har behov av. För att säkerställa en långsiktig tillgång till kompetens inom detta område, som är belagt med mycket hög sekretess såväl nationellt som internationellt, krävs att svensk försvarsindustri deltar på ett tillfredsställande sätt i internationella robotprojekt. Strävan vid ett svenskt deltagande i internationella robotprojekt bör vara att det skapas ett ömsesidigt beroende där svensk industri besitter strategisk kompetens inom vissa nischer. Det är därför väsentligt att bibehålla en utvecklande och producerande robotindustri inom landet och att den omstrukturerade svenska robotindustrin, inom vissa nischer blir konkurrenskraftig.

Under året har Försvarets materielverk genomfört förhandlingar och dialoger med försvarsindustrin avseende villkor och förutsättningar för att inom givna ekonomiska ramar långsiktigt kunna skapa tillgång till viktig robotkompetens inom landet. Resultatet av dessa förhandlingar och dialoger är att den svenska utvecklande och producerande robotindustrin, och därmed en väsentlig del av den inhemska tillgången till robotkompetens, endast kan bibehållas på sikt om det skapas en helhetslösning med en tillräcklig miniminivå av robotprojekt till 2010. Grunden för denna helhetslösning består av att Försvarsmakten beställer en begränsad anskaffning av nuvarande luftvärnsrobotsystem 23 Bamse, genomför realiserbarhetsstudie och utveckling av DGA Bamse (DGA är en förkortning för digital gruppantenn). Studien syftar till att undersöka möjligheterna att integrera sjö- och markmålsfunktion i samma system. En utveckling och anskaffning av DGA Bamse förutsätter att industrin etablerar ett internationellt samarbetsprojekt.

Vidare förutsätts att Försvarmakten beställer IR-jaktroboten IRIS-T samt att Sverige deltar i utvecklingen av det europeiska radarjaktrobotprojektet Meteor. Regeringen konstaterar att denna helhetslösning innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande för staten där det inte finns utrymme för ambitionsminskningar om den svenska tillgången till viktig robotkompetens skall kunna bibehållas. Regeringen finner det angeläget att bibehålla viktig robotkompetens i Sverige och har därför under våren 2000 bemyndigat Försvarets materielverk att förhandla om ett svenskt deltagande i Meteorprojektet samt beslutat att Försvarmakten får beställa serieförberedelser och en begränsad anskaffning av luftvärnsrobotsystem 23 Bamse. Regeringen avser att pröva lämpligheten att styra robotanskaffningen genom en gemensam objektsram.

Regeringen redovisade i prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret sin bedömning av inom vilka teknikområden som Sverige behöver ha tillgång till strategiska kompetenser. Försvarsutskottet framhöll i bet. 1999/2000:FöU2 att utskottet inte har något att erinra mot regeringens bedömning. Regeringen avser nu att gå vidare med att ta fram en strategi för hur tillgång till strategiska kompetenser skall säkerställas. Som ett led i detta arbete har regeringen beslutat uppdra åt Försvarets materielverk att i samråd med Försvarmakten, Överstyrelsen för civil beredskap, Flygtekniska försöksanstalten och Försvarets forskningsanstalt utarbeta förslag till en sådan strategi. Regeringen återkommer till riksdagen i frågan.

Regeringen informerade riksdagen i prop. 1999/2000:30 om avsikten att besluta om direktiv till utredning att se över den militära materieförsörjningsprocessen. Regeringen beslutade om direktiv till en särskild utredare att kartlägga nuläge och förändringsfaktorer vad gäller materieförsörjningen för det militära försvaret samt föreslå utvecklings- och effektiviseringsåtgärder (dir. 2000:13). Utredaren skall i en första etapp kartlägga och analysera dels den nuvarande materieförsörjningen, dels sådana förändringsfaktorer som bedöms ha betydelse för materieförsörjningens fortsatta utveckling. Denna etapp har redovisats den 15 juni 2000 (SOU 2000:54, Det militära försvarets materieförsörjning).

Utredaren skall i en andra etapp föreslå utvecklings- och effektiviseringsåtgärder vad avser materieförsörjningen. Därvid skall utreda-

ren bland annat överväga hur materieförsörjningen kan göras mer flexibel och anpassningsbar till förändrade säkerhetspolitiska, försvarspolitiska, organisatoriska och tekniska förutsättningar och behov. Vidare skall utredaren överväga hur det internationella samarbetet inom området kan stärkas samt hur resursfördelningen i princip bör göras mellan olika faser av materieförsörjningen. Etapp två skall redovisas senast den 28 februari 2001.

Regeringen redovisade i prop. 1998/99:74 och prop. 1999/2000:30 sin avsikt att besluta om en översyn av forskning och utveckling inom totalförsvaret. Regeringen beslutade i mars 2000 om direktiv för en sådan översyn (dir. 2000:14). Enligt direktiven skall en särskild utredare analysera och lämna förslag till hur nationell och internationell forskning och utveckling skall kunna nyttiggöras som användbar kunskap och praktiska tillämpningar för behov inom totalförsvaret. Arbetet skall bedrivs med utgångspunkt från de senare årens utveckling i omvärlden, ominriktningen av totalförsvaret samt principen om anpassning. Utredaren har den 4 september 2000 redovisat delbetänkandet Forskning och utveckling för totalförsvaret - kartläggning och probleminventering (SOU 2000:84) och skall enligt direktiven redovisa sitt slutbetänkande senast den 28 februari 2001.

Regeringen informerade riksdagen i prop. 1999/2000:30 om regeringens inriktning för hur förnödenhetsavvecklingen bör genomföras och om regeringens avsikt att se över gällande reglering på området och lägga fast en inriktning för det förestående avvecklingsarbetet. Utskottet delade i allt väsentligt regeringens överväganden (bet. 1999/2000:FöU2). Regeringen har därefter beslutat förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarmakten. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2000. Därigenom kan de frivilliga försvarsorganisationerna och svenska myndigheter få materiellt tillskott samtidigt som stöd till internationella humanitära insatser möjliggörs. Stödet till Estland, Lettland och Litauen genom överlåtelser av överskottsfornödenheter som inte klassas som krigsmateriel kommer fortsättningsvis att hanteras som en integrerad del av årsprogrammen för länderna.

Dessutom vill regeringen informera om under 2001 planerade leveranser till Försvarmakten av större materielsystem.

Bland annat planeras leveranser av materiel, vapen, underhållsutrustning m.m. till stridsvagn 121/122 Leopard, stridsfordon 90, stridsfartyg, ubåtar, torpeder, JAS 39 Gripen, flygburen spaningsradar FSR 890 och till stridsledningscentraler. Därutöver genomförs vidmakthållande av befintlig materiel som skall bibehållas på sikt samt avveckling av en stor mängd utgående materiel.

Internationellt materielsamarbete

Den 27 juli 2000 undertecknade försvarsministrarna i Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland ett ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska flygindustrin. Avtalet har förhandlats fram med stöd av avsiktsförklaringen (Letter of Intent) som de sex försvarsministrarna undertecknade den 6 juli 1998. Regeringen avser att hösten 2000 förelägga riksdagen avtalet för godkännande.

USA ligger långt framme på många teknikområden av väsentlig betydelse för både Sverige och övriga Europa. Vårt samarbete med USA kommer därför även i fortsättningen att vara en viktigt förutsättning för vår teknologi- och materieförsörjning. Samtidigt är fortsatt tillgång till den europeiska marknaden av stor betydelse för den amerikanska försvarsindustrin. Det finns därför ett ömsesidigt intresse för både Europa och USA att söka lämpliga framtida samlarbetsformer som tillgodoser dessa intressen. För att underlätta teknologiöverföring och främja ökad handel har en särskild överenskommelse träffats mellan USA och Storbritannien tidigare i år. Bilaterala diskussioner i samma syfte har också inletts mellan USA och ett antal länder, däribland Sverige.

Anläggningar

Inriktningen för området anläggningar skall vara sådan att den får en sådan flexibilitet att den kan utgöra en integrerad del av Försvarsmaktens förmåga att kunna anpassas mot nya hot och risker i framtiden. Verksamheten inom området bör utgå från den framtida insatsorganisationens utformning. Den långsiktiga fortifikatoriska kompetensen skall säkerställas. Ett antal skyddade ledningsplatser avsedda att öka handlingsfriheten vid val av

uppehållsplatser för vissa totalförsvarsfunktioner bör bibehållas i ett sådant skick att platserna kan användas vid behov.

För 2001 planeras att fullfölja redan fattade beslut om bl.a. omsättning av delar av försvarets telenät (FTN) och utbyggnad av taktiskt radiosystem.

Forskning och teknikutveckling

Regeringen anförde i prop. 1999/2000:30 att för att säkerställa tillgång till strategisk kompetens på lång sikt bör de icke objektbundna satsningarna på forskning och teknikutveckling inom respektive område ligga kvar på dagens nivå. Regeringen bedömde också att innehållet i Försvarsmaktens forsknings- och teknikutvecklingsplan var väl avvägt mot Försvarsmaktens uppgifter och ominriktning. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling skall generera kunskap, kompetens och teknik för att dels utveckla förmågan att lösa nuvarande uppgifter, dels kunna möta framtida hot och risker. Verksamheten har därigenom stor betydelse för anpassningsprincipen. Resurserna skall främst utnyttjas inom områden som är specifika för Försvarsmaktens behov och där inhemska kompetens är av stor betydelse för Försvarsmaktens anpassningsförmåga.

Särskilt viktiga områden som ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå med tillhörande IT-system, underrättelsesystem, förmåga till väpnad strid, skydd mot NBC-stridsmedel samt informationsoperationer skall prioriteras. Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling skall vidare stödja utvecklingen av nya förbandstyper som IT-säkerhetsförband och NBC-insatsstyrka. Beträffande forskning och teknikutveckling för internationella insatser skall förmåga till ammunition- och minröjningsförmåga prioriteras. Utvecklingen av samverkansformer mellan utförare inom forskning och teknikutveckling, användare och industri bör fortsätta.

Det nationella flygtekniska forskningsprogrammet

Regeringens förslag: Det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001 - 2003. Det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kronor under perioden.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har tidigare beslutat om det nationella flygtekniska forskningsprogrammet 1993 (prop. 1992/93:170, bet. 1992/93:FöU13, rskr. 1992/93:393), 1996 (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr. 1996/97:99, prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FöU1, rskr. 1996/97:109) och 1999 (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FöU1, rskr. 1999/2000:74).

Riksdagsbesluten omfattar tillsammans perioden 1993/94-2000. Statens totala bidrag till finansieringen av programmet har hittills legat på 30 miljoner kronor per år och omfattar totalt 225 miljoner kronor för perioden. Flygindustrin har bidragit med lika mycket. Målet för programmet är att genom stimulans till forskningsarbete bidra till att svensk flygindustris kompetens och konkurrenskraft utvecklas. Programmet omfattar sådan flygteknisk forskning som är av gemensamt civilt och militärt intresse. Projekten inom programmet genomförs i samverkan mellan flygindustri, universitet och högskola samt försvarets forskningsorgan. Programmet leds i samverkan mellan industrin och staten.

Regeringen har inför det nu aktuella samlade forskningspolitiska beslutet låtit utvärdera programmet. I utvärderingsrapporten (NUTEK R 2000:8) lämnas förslag om programmet framtida omfattning, avgränsning, inriktning och styrning. Rapporten har remissbehandlats. Rapporten och remissyttrandena finns tillgängliga i Forsvarsdepartementets akt (dnr Fö2000/1158/MIL).

Regeringen bedömer att programmet har bedrivits på ett effektivt sätt och att resultaten hittills av programmet är positiva. Flygindustrin stöder förslagen i utvärderingsrapporten om en fortsättning av programmet. Programmet betydelse från försvars- och näringspolitiska utgångspunkter motiverar enligt regeringen att programmet fortsätts.

Regeringen beräknar för perioden 2001 - 2003 ett totalt statligt bidrag till finansieringen av programmet om 90 miljoner kronor, varav 60 miljoner kronor under utgiftsområde 6 Totalförsvaret och 30 miljoner kronor under utgiftsområde 24 Näringsliv. För 2001 beräknar regeringen dels 20 miljoner kronor under politikområde 6 Försvarspolitik, anslag 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling, dels 10 miljoner kronor under politikområde 26 Forskningspolitik, anslag 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.

Regeringen avser att uppdra åt en särskild förhandlare att förhandla med flygindustrin om programmets omfattning, avgränsning, inriktning och styrning under perioden 2001-2003.

Det bör enligt regeringens uppfattning vara en uppgift för Försvarmakten och den nya myndighet som skall inrättas den 1 januari 2001, Verket för innovationssystem, att tillsammans och för staten ta ställning till programmets eventuella fortsättning efter 2003.

3.9.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat någon invändning mot Försvarmaktens årsredovisning för 1999.

3.9.6 Budgetförslag

3.9.6.1 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.

Tabell 3.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
1999	Utfall	18 410 015		606 268
2000	Anslag	19 543 954 ¹	Utgifts- prognos	19 300 000
2001	Förslag	18 266 092		
2002	Beräknat	16 771 852 ²		
2003	Beräknat	17 668 576 ³		

¹ Inklusive en minskning med 700 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska värpropositionen.

² Motsvarar 16 430 236 tkr i 2001 års prisläge.

³ Motsvarar 16 938 236 tkr i 2001 års prisläge.

Anslaget finansierar verksamheterna förbandsverksamhet, incidentinsatser, stöd till samhället samt beredskap. Under anslaget beräknas

dessutom belopp för de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet, liksom för deras verksamhet i de baltiska länderna samt Polen och Ryssland. Regeringen avser att ställa ett mindre belopp till regeringens disposition inom anslaget för sådan verksamhet som ej kan förutses då budgetpropositionen beslutas. Det rör bl.a. verksamhet inom ramen för PFF samt stöd till Estland, Lettland och Litauen inom försvarsområdet.

Anslagssparandet från 1999 är en följd av att Försvarsmakten under 1999 inledde omstruktureringarbetet mot det nya försvaret. Arbetet fick till följd att viss verksamhet bedrevs på en låg nivå eller försköts till kommande år.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.3 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	19 543 954
Pris- och löneomräkning	420 403
Överföring inom U06	-736 000
Kompensation för ålderspensionsavgifter för totalförsvarspliktiga	238 970
Övriga ¹	-1 154 811
Justering av premiekompensation	-46 424
Förslag 2001	18 266 092

¹ Bl.a. besparing i enlighet med prop. 1994/95:25 Vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m.m.

3.9.6.2 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser

Tabell 3.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	675 448	Anslags-sparande	99 552
2000	Anslag	900 083	Utgifts-prognos	980 000
2001	Förslag	1 000 762		
2002	Beräknat	904 483 ¹		
2003	Beräknat	924 466 ¹		

¹ Motsvarar 885 762 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar den fredsfrämjande verksamhet med trupp utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av

regeringen. Inriktningen för 2001 är att nu pågående missioner i Kosovo och Bosnien skall fortsätta.

Anslagssparandet från 1999 beräknas till största delen användas under 2000 för verksamheten i de missioner Försvarsmakten deltar i.

I budgetpropositionen för 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.5 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	900 083
Pris- och löneomräkning	5 679
Överföring inom U06	60 000
Justering av premiekompensation	35 000
Förslag 2001	1 000 762

3.9.6.3 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Tabell 3.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	21 048 023	Anslags-kredit	889 195
2000	Anslag	23 040 782 ¹	Utgifts-prognos	21 082 550
2001	Förslag	23 314 833		
2002	Beräknat	20 305 439 ²		
2003	Beräknat	20 290 930 ³		

¹ Varav 700 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 19 759 826 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 251 826 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar utveckling, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av materiel, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av anslagsfinansierade anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Anslaget används också för finansiering av det nationella flygtekniska forskningsprogrammet.

Anslagsutfallet för 1999 medförde att en anslagskredit om 889 miljoner kronor utnyttjades, uteslutande inom materielområdet. I början av 1999 förelåg en risk att den beslutade anslagskrediten för året inte skulle vara till-

räcklig. Omfattande förhandlingar med försvarsindustrin om förskjutna och minskade

materielleveranser fick dock till följd att utnyttjandet av krediten kunde begränsas.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2001- 2003 godkänns (tabell 3.7).

Tabell 3.7 Investeringsplan

Tusental kronor

	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Materiel	20 182 550	22 149 092	19 188 640	19 073 474
Anläggningar	230 000	233 148	203 054	202 909
Forskning och teknikutveckling	870 000	932 593	913 745	1 014 547
Summa investeringar	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930
Anslag	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930
Summa finansiering	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att i fråga om ramanslaget 6:3 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* medge beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kronor.

Tabell 3.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	80 186 056	73 886 400	77 891 186		
Nya förpliktelser	15 969 523	25 370 052	24 735 121		
Infriade förpliktelser*	-22 269 179	-22 735 000	-24 690 182	-22 475 232	-55 460 892
Utestående förpliktelser vid årets slut	73 886 400	76 521 452	77 936 125		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	90 051 400	76 521 452	77 936 125		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.9 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 340 782
Pris- och löneomräkning	399 815
Överföring inom U06	587 637
Justering av premiekompensation	-13 401
Förslag 2001	23 314 833

3.10 Det civila försvaret

3.10.1 Omfattning

Det civila försvaret omfattar all samhällsverksamhet som skall bedrivas i krig. I fred är civilt försvar verksamhet som genomförs för att höja samhällets förmåga att motstå ett väpnat angrepp. Det civila försvaret är därmed inte en organisation utan verksamhet som ett flertal aktörer genomför i syfte att komplettera det fredstida samhällets förmåga.

För att möjliggöra styrning av de fredstida beredskapsförberedelserna är civilt försvar uppdelat i 18 funktioner, dvs. samhällssektorer som är särskilt viktiga i en krigssituation. För varje funktion finns en central myndighet som har ansvar för att bl.a. samordna verksamheten inom funktionen. Inom respektive funktion ingår ofta ett antal myndigheter. För att få en bild av funktionens förmåga måste därför verksamhet som bedrivs inom flera myndigheters ansvarsområden vägas samman. Det är den funktionsansvariga myndigheten som skall utvärdera funktionens samlade förmåga.

Det civila försvaret omfattar funktionen Civil ledning, funktionen Försörjning med industrivaror, funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, funktionen Psykologiskt försvar, funktionen Ordning och säkerhet, funktionen Hälso- och sjukvård m.m., funktionen Telekommunikationer m.m., funktionen Postbefordran, funktionen Transporter samt funktionen Energiförsörjning. Dessa funktioner tilldelas medel för beredskapsändamål inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret.

Därutöver ingår funktionen Utrikeshandel, funktionen Socialförsäkringar, funktionen Finansiella tjänster, funktionen Skatte- och uppbördsväsende, funktionen Livsmedelsförsörjning, funktionen Arbetskraft, funktionen Flyktingverksamhet och funktionen Landskaps- och fastighetsinformation. Dessa funktioner tilldelas dock inte medel inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Det civila försvaret stöds i vissa fall av delar av de totalförsvargemensamma verksamheterna som redovisas i avsnitt 3.11.

3.10.2 Utgiftsutvecklingen

Den civila ekonomiska planeringsramen uppgick för 1999 till 2 489 miljoner kronor. I beloppet ingår medel som utbetalas till kommunerna för beredskapsåtgärder enligt lagen (1994:1720) om civilt försvar (ca 166 miljoner kronor).

Under 1999 ändrades inriktningen för det civila försvaret. Investeringar syftande till invasionsförsvarets behov minskade avsevärt. Således ställdes 100 miljoner kronor till regeringens disposition och 100 miljoner kronor drogs in som en besparing från årets tilldelade medel. Utöver detta överfördes 115 miljoner kronor från den civila ramen till verksamhet inom framför allt Kustbevakningens och Statens räddningsverks fredstida verksamhet.

I budgetpropositionen för 2000 föreslog regeringen att 511 miljoner kronor skulle överföras från den civila ekonomiska planeringsramen i huvudsak till Försvarsmakten. Därmed uppgår den ekonomiska ramen under 2000 till 1 868 miljoner kronor. Regeringen bedömer att utgifterna för det civila försvaret kommer att uppgå till 2 261 miljoner kronor. Mellanskillnaden skall finansieras via anslagssparande från tidigare år.

Vid utgången av 1999 redovisade funktionerna ett samlat anslagssparande om 785 miljoner kronor. Av beloppet får myndigheterna efter regeringens beslut disponera 522 miljoner kronor under 2000 och 138 miljoner kronor har dragits in som en besparing. Resterande anslagssparande om 125 miljoner kronor skall efter regeringens beslut få disponeras 2001.

Anslagstilldelning och verksamhet har för försörjningsfunktionerna inte varit i nivå under försvarsbeslutsperioden. Under försvarsbeslutsperioden har stora anslagssparanden inom nämnda funktioner uppkommit. Riksdagen har därför kunnat anvisa lägre belopp än vad som verksamheten krävt, då regeringen beslutat att anslagssparanden fått användas. Vid ingången av försvarsbeslutsperioden 2002-2004 skall dock anslag och verksamhet vara i balans. Större anslagssparanden beräknas därför inte uppkomma efter 2001.

3.10.3 Mål

Målet för verksamheten inom det civila försvaret och för utformningen av resurserna är enligt prop. 1998/99:74 att

- värna civilbefolkningen, trygga en livsnödvändig försörjning, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp och krig i vår omvärld,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.

I 1996 års försvarsbeslut angav regeringen mål för de olika funktionerna (prop. 1996/97:4, bet. 1996/97:UFöU1, rskr. 1996/97:36). Respektive funktionsmål är en nedbrytning av de ovan angivna målen för civilt försvar. Enligt funktionsmålen skall åtgärder vidtas så att verksamhet i tillräcklig omfattning kan upprätthållas i krig. Målen anger vidare att de resurser och den beredskap som skapas inom funktionen skall också kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred och för internationella fredsfrämjande och humanitära insatser. I redovisningen per funktion som anges nedan redovisas inte denna del av funktionsmålen.

3.10.4 Resultatbedömning

3.10.4.1 Modell för resultatbedömning

Utifrån målsättningen i 1996 års totalförsvarsbeslut har ambitionsnivån för funktionerna fastställts - funktionsmål. Bedömningen av beredskapsläget för en funktion sker utifrån förmågan att inom funktionen kunna lösa sina uppgifter i en preciserad situation. Redovisade prestationer för respektive funktion skall därmed successivt leda till att förmågan förbättras från år till år.

- God: Resurserna (kapaciteten) motsvarar eller överstiger behovet och uppgifterna kan lösas,
- Godtagbar: Brister och störningar nedsetter handlingsförmågan men uppgifterna kan i huvudsak lösas,
- Icke godtagbar: Svåra brister vilka leder till att uppgifterna inte kan lösas.

Bedömning av funktionens förmåga sker för ett nuvarande och för ett tänkt förändrat omvärldsläge. Påfrestningar i *nuvarande omvärldsläge* innebär att funktionerna skall ha en förmåga att möta ett väpnat angrepp som antas ske med begränsade styrkor. Angreppet kan ske mot begränsade geografiska mål eller mot några vitala samhällsfunktioner och med högt risktagande från angriparens sida. Totalförsvaret får en mycket kort förvarning och någon uthållighet utöver det som finns i fredssamhället förutsätts inte.

Angreppshot med iståndsatta styrkor i ett *förändrat omvärldsläge* innebär också att uppgifterna enligt 1996 års försvarsbeslut skall kunna lösas men förutsätter ett angrepp som är av större omfattning kvantitativt och eventuellt kvalitativt jämfört med ett angrepp i nuvarande omvärldsläge. I planeringen mot detta slag av angrepp ingår en ettårig anpassningsperiod. Det omställda samhället skall ha en uthållighet som antas vara någon månad.

3.10.4.2 Resultat

Överstyrelsens för civil beredskap bedömning och redovisning vad gäller gemensamma frågor för civilt försvar

Robusta system för överföring av signalskyddad information är väsentligt för det civila försvaret. Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) har tillsammans med Försvarsmakten och Post- och telestyrelsen deltagit i utvecklingen av en GSM-kryptotelefon. Överstyrelsen bedömer att förmågan att överföra signalskyddad text, tal och bild trots vissa brister är godtagbar mellan aktörerna i det civila försvaret. Dock menar ÖCB att förmågan att signalskydda datakommunikation inte är godtagbar.

I syfte att höja datasystemsäkerheten hos myndigheter inom det civila försvaret har ÖCB fortsatt med att genomföra analyser av säkerhetsnivån i samhällsviktiga datasystem. Myndigheten bedömer att IT-säkerheten inom det civila försvaret inte är tillfredsställande, men att den efterhand blir bättre i takt med att beredskapsmyndigheterna vidtar åtgärder med anledning av de brister som upptäckts i analyserna.

Materiel för NBC-skydd har anskaffats enligt plan och planerad utbildning har genomförts. Ytterligare förbättring av funktionernas

kunskapsnivå avseende NBC samt en förbättrad förmåga att samverka och samordna förberedelserna att möta ett till karaktären förändrat NBC-hot är fortsatt angeläget. Som stöd för detta NBC-arbete utgör nuvarande samverkansformer mellan myndigheter med uppgifter inom NBC-området en bra grund och dessa bör kunna utvecklas ytterligare, menar ÖCB.

Överstyrelsen skall samordna den internationella förtroendeskapande verksamheten inom det civila försvaret. Överstyrelsen har under 1999 deltagit i multilateralt förtroendeskapande arbete bl.a. inom ramen för Partnerskap för fred. Inom det bilaterala samarbetet har ett omfattande nätverk av kontakter etablerats med länderna i Östersjöområdet. Seminarier och utbildningar har genomförts där personer från centrala, regionala och lokala myndigheter från olika länder träffas och utbyter praktiska erfarenheter. Överstyrelsen har vidare deltagit i övningar där civil-militära samverkansfrågor står i fokus, som t.ex. VIKING 99. Överstyrelsen menar att beredskapen och kompetensen hos de funktionsansvariga myndigheterna har stärkts.

Funktionsansvariga myndigheters bedömning av funktionernas förmågor

Inledning

Bedömningen som ÖCB redovisar är att funktionernas samlade faktiska förmåga i nuvarande omvärldsläge var godtagbar vid utgången av 1999. Samtliga funktioner anger dock att detta förutsätter att det finns fungerande energiförsörjning och telekommunikationer, dvs. dessa faktorer är gränssättande för funktionens faktiska förmåga.

Huvuddelen av funktionerna bedöms ha en godtagbar förmåga vid ett väpnat angrepp i ett förändrat omvärldsläge. Detta förutsätter dock att funktionerna har utarbetat genomförbara planer för att under en period av ett år kunna höja förmågan. Några funktioner som t.ex. Telekommunikationer m.m. och Civil ledning bedöms ha en icke godtagbar förmåga även efter en sådan anpassningsperiod. Detta beror på att de beredskapsåtgärder som här måste vidtas för att höja förmågan inte hinns med under ett år.

Myndigheternas bedömning vid utgången av 1999 vad gäller förmågan i nuvarande och

ett förändrat omvärldsläge redovisas enligt följande:

Funktion	Funktionens förmåga vid		Funktionsansvarig myndighet	Ansvarigt departement
	Påfrestningar i nuvarande omvärldsläge	Angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor		
Civil ledning	Icke godtagbar	Icke godtagbar	Överstyrelsen för civil beredskap	Fö
Försörjning med industri-varor	Godtagbar	Icke godtagbar	Överstyrelsen för civil beredskap	Fö
Befolkningskydd och räddningstjänst	Icke godtagbar	Icke godtagbar	Statens räddningsverk	Fö
Psykologiskt försvar	Godtagbar	Godtagbar	Styrelsen för psykologiskt försvar	Fö
Ordning och säkerhet	Godtagbar	Godtagbar	Rikspolisstyrelsen	Ju
Hälsa- och sjukvård m.m.	Godtagbar	Godtagbar	Socialstyrelsen	S
Telekommunikationer	Icke godtagbar	Icke godtagbar	Post- och telestyrelsen	N
Postbefordran	Godtagbar	Godtagbar	Post- och telestyrelsen	N
Funktion	Funktionens förmåga vid		Funktionsansvarig myndighet	Ansvarigt departement
	Påfrestningar i nuvarande	Angreppshot i ett förändrat		

	omvärldsläge	omvärldsläge med iståndsatta styrkor	dighet	partement
Transporter	Godtagbar	Godtagbar	Överstyrelsen för civil beredskap	N
Energiförsörjning	Godtagbar	Godtagbar	Statens energimyndighet	N
Utrikeshandel	Godtagbar	Icke godtagbar	Kommerskollegium	UD
Socialförsäkring	Godtagbar	Godtagbar	Riksförsäkringsverket	S
Finansiella tjänster	Godtagbar	Godtagbar	Finansinspektionen	Fi
Skatte- och uppbördsväsende	Godtagbar	Godtagbar	Riksskatteverket	Fi
Livsmedelsförsörjning	Godtagbar	Godtagbar	Jordbruksverket	Jo

Nedan utvecklas ytterligare myndigheternas bedömningar vad gäller de tio funktioner som tilldelas medel inom politikområdet.

Civil ledning

Vid utgången av 1998 bedömde ÖCB att funktionen hade en icke godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Verksamheten inom funktionen Civil ledning skall bedrivas så att ledning kan utövas under höjd beredskap. Ledning skall härvid kunna utövas från fredsarbetsplats samt i förekommande fall även från särskild krigsuppehållsplats.

För att ledning skall kunna ske från fredsarbetsplats med hög säkerhet vid höjd beredskap har en förstärkning av ledningsförmågan skett

vid ytterligare fyra länsstyrelser genom de åtgärder som ÖCB vidtagit. Det innebär att 16 länsstyrelser hade skyddad ledningsplats vid utgången av 1999. Förstärkningsåtgärder kommer att vara genomförda vid 17 av 21 länsstyrelser vid utgången av 2000. Vidtagna åtgärder förändrar inte den sammantagna förmågan inom funktionen förrän samtliga ledningsplatser på regional nivå har åtgärdats. Däremot har förmågan förbättrats i de län där ledningsplatser har färdigställts.

Robusta system för kommunikation vid höjd beredskap är en förutsättning för att ledning skall kunna utövas. Överstyrelsen har under 1999 fortsatt den tekniska utvecklingen av ledningsstödsystemet Elvira (Effektiv ledning från vision till realitet). Den ursprungliga budgeten som ÖCB redovisat avseende Elvira inkluderade inte kostnader för drift och förvaltning. I årsredovisningen har ÖCB angett att den totala kostnaden för perioden 1994/95 till och med 1999 har varit 92,6 miljoner kronor. Vidare framgår det av årsredovisningen att utvecklingen av Elvira för 1999 blev dyrare än beräknat. Under senare delen av 1999 inledde ÖCB införandet av Elvira i de fyra kärnkraftslänen Uppsala, Kalmar, Skåne och Halland. Beroende på vissa programmeringsfel var inte Elvira i drift under våren 2000 så som ÖCB hade planerat. Kommunikationsdelen av systemet slutade att fungera efter en tids användning. Upptäckta fel rättades och verifierades efter hand fram till den slutliga leveransen den 6 juni 2000. Överstyrelsen framhåller i en skrivelse den 14 augusti 2000 att systemet nu fungerar och att inga särskilda åtgärder längre behöver vidtas för att säkerställa driften. Elvira har införts även i Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens län. Arbetet med att införa Elvira i resterande län och kommuner fortsätter enligt plan under 2000 och 2001. Ledningsförmågan kommer därmed att höjas gradvis, menar myndigheten.

Beredskapen inom funktionen Civil ledning vad avser besluts- och ledningsförmågan vid inträffade NBC-händelser bygger på de resurser som byggts upp för att möta ett väpnat angrepp enligt 1992 och 1996 års försvarsbeslut. Detta innebär bl.a. att de regionala ledningsplatser som finns och som byggs i prioriterade områden har särskilt skydd. Kompletterande utbildning av andra utöver nyckelpersonal är f.n. planerad att genomföras under en anpassningsperiod om ett år.

Länsstyrelserna har en viktig roll vad gäller de regionala nätverken. I flera fall har de utvecklats ett aktivt säkerhetssamarbete med kommuner, myndigheter och näringsliv i sin region. Länsstyrelsernas egna förberedelser inför IT-omställningen 2000 har medfört att deras beredskap och ledningsförmåga har förbättrats då länsstyrelserna har gått igenom viktiga system och beredskapsplaner för sin verksamhet. Överstyrelsen hade inför skiftet till 2000 till uppgift att stödja länsstyrelsernas förberedelser och att vid själva årsskiftet samordna den regionala lägesrapporteringen till regeringen. Ett stort antal nätverk och samarbetsmönster skapades för att lösa problemen inför 2000-skiftet.

Överstyrelsen har i en rapport den 14 juni 2000 till regeringen redovisat att inom den verksamhet som länsstyrelserna bedriver på området civilt försvar kan i framtiden nedprioriteringar av väsentliga uppgifter komma att ske om inte trenden med personella neddragningar bryts. Överstyrelsen anser att utvecklingen med nya sårbarheter och hot medför att det sammantaget ställs ökade krav på sakområdet. Överstyrelsen anser att länsstyrelserna, för att kunna tillgodose dessa krav samtidigt som de personella resurserna minskar, måste ha en organisatorisk flexibilitet och kompetensutveckla sin personal. Överstyrelsen kommer att fortsätta att följa utvecklingen inom verksamhetsområdet.

Överstyrelsen bedriver ett projekt med ett långsiktigt stöd till länsstyrelserna i syfte att förbättra kommunernas beredskap, det s.k. KUB-projektet. En ledningsanalys har genomförts som en första etapp, vilket har lett till revidering och uppdatering av lednings- och informationsplaner i kommunerna.

Gränssättande för funktionens förmåga är väl fungerande elförsörjning, telekommunikationer, säkra datasystem samt skyddade ledningsplatser. Under 1999 har 98 avtal tecknats med kommunerna för bidrag till reservanordningar för kommunalteknisk försörjning. Därmed har totalt 75 procent av landets kommuner fått bidrag. Dessa åtgärder har lett till att sårbarheten i den kommunaltekniska försörjningen har minskat, främst då det gäller reservel.

Civilbefälhavarna har genomfört verksamhet inom funktionen i form av operativ planering, utbildning och övning under året. Detta har medfört att förmågan inom funktionen

och i den civila ledningsorganisationen i allt väsentligt kunnat bibehållas.

Verksamheterna övning och utbildning har under året präglats av att bidra till en högre beredskap inför skiftet till 2000 vilket också uppnåts. Under 1999 har vidare arbetet med utbyggnaden av ledningsplatserna hos länsstyrelserna fortsatt. Den operativa planeringen har varit begränsad till följd av omställningsarbetet inom Försvarsmakten och koncentrerats till arbete med den pågående omställningen av ledningsorganisationen. Under senare delen av året har vissa förberedelser vidtagits för kommande nedläggning i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168).

Vid utgången av 1999 bedömdes att funktionen hade en icke godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Försörjning med industrivaror

Vid utgången av 1998 bedömdes att funktionen hade en godtagbar förmåga i nuvarande omvärldsläge men icke godtagbar förmåga i ett förändrat omvärldsläge.

Syftet med funktionen Försörjning med industrivaror är att verksamheten skall bedrivas så att produktion av varor och tjänster möjliggörs under en anpassningsperiod inför ett angreppshot med iståndsatta styrkor. Grunden för funktionens verksamhet utgörs av de resurser näringslivet förfogar över i fred samt de beredskapsförberedelser som genomförs för att komplettera dessa resurser.

Den säkerhetspolitiskt positiva utvecklingen gör att förutsättningarna för funktionen fortsätter att förändras. Överstyrelsen har under 1999 arbetat med att förändra verksamheten inom försörjningsberedskapen. Utförsäljningen av beredskapslagrade rå- och insatsvaror har fortsatt under 1999 i syfte att uppnå målet att minska beredskapslagrens bokförda värde med 300 miljoner kronor senast vid utgången av innevarande försvarsbeslutsperiod. Överstyrelsen utför även inom ramen för uppdragsverksamheten utförsäljning av varor ur Socialstyrelsens beredskapslager.

Gränssättande för funktionens förmåga är, utöver väl fungerande elförsörjning och telekommunikationer samt säkra datasystem, den internationella integrationen, som bl.a. genom medlemskapet i EU har gått långt då det gäller det svenska näringslivet och industrin. Inom

flera branscher är beroendet av import av rå- och insatsvaror, specialkomponenter och reservdelar mycket stort. Tillverkning i Sverige sker ofta endast i smala, specialiserade segment.

Samtidigt som specialiseringen ökar och ledtiderna minskar, ökar sårbarheten hos samhällsviktiga företag. Allt fler storföretag effektiviserar verksamheten bl.a. med virtuella marknadsplatser, och elektronisk handel på Internet. Beroende av IT ökar i och med att företagen söker minska sin sårbarhet bl.a. genom ökad satsning på omvärlds- och marknadsanalyser. Medlemskapet i EU kan emellertid medföra förbättrade förutsättningar för funktionen genom den gemensamma marknaden. Utvecklingen och den förändrade inriktningen av funktionens verksamhet medför att ÖCB även framöver behöver intensifiera arbetet med att bygga upp nätverk med viktiga företag och organisationer i syfte att tidigt få signaler om förändringar på marknaden så att olika beredskapsåtgärder hinner vidtas.

Antalet beredskapsavtal har minskats från 100 till 40. Ett 20-tal nya samarbetsavtal har tecknats och ÖCB har vidare lagt ner ett omfattande arbete på reducering av antalet s.k. K-företag. I och med att beredskapsavtal avslutas eller omvandlas samt att beredskapslager säljs ut ökar dock sårbarheten inom funktionen. Utveckling av metoder för omvärldsbevakning, där samarbetsavtalen är en viktig del, ökar emellertid förmågan att anpassa beredskapen till en förändrad hotbild, menar ÖCB. Under 1999 har ÖCB inriktat arbetet främst på kemi-, elektronik- och verkstadsområdena.

Kontakten med näringslivet är viktig för funktionens förmåga. Överstyrelsen har genomfört kurser tillsammans med Svenska Arbetsgivareföreningen i syfte att aktörerna inom funktionen skall ha en god kunskap om försörjningsfrågor.

Ett stort antal risk management-analyser har genomförts i syfte att identifiera sårbarheten hos för samhället viktiga företag. Analyserna är betydelsefulla för försörjningsberedskapen i samband med anpassningsproduktion. För att underlätta samordningen av beredskapsarbetet inom försörjningsområdet på regional nivå har funktionen bl.a. ansvarat för en konferens, vilken genomfördes tillsammans med Energimyndigheten, Statens jordbruksverk och Transportenheten vid ÖCB.

Internationella samarbetsavtal har anpassats till den nya inriktningen, bl.a. de bilaterala avtalen med Finland och Norge. De har bidragit till positiva effekter inom funktionen för erfarenhetsutbyte angående beredskapsåtgärder.

Överstyrelsen genomförde 1999 en konferens i Stockholm inom ramen för Partnerskap för fred och Industrial Planning Committee som lyder under EAPC (Euro Atlantic Partnership Council).

Vid utgången av 1999 bedömde ÖCB att funktionen hade en godtagbar förmåga i nuvarande omvärldsläge men en icke godtagbar förmåga i ett förändrat omvärldsläge.

Befolkningsskydd och räddningstjänst

Vid utgången av 1998 bedömdes att funktionen hade en icke godtagbar förmåga både i nuvarande och i ett förändrat omvärldsläge.

Verksamheten inom funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst skall bedrivas så att skador till följd av krigshandlingar förhindras eller begränsas i första hand vad gäller människor och i andra hand vad gäller egendom och miljö. Planeringen inom funktionen har för 1999 bedrivits så att åtgärder som bedöms kunna uppskjutas till ett anpassningsperiod om ett år har identifierats och inplanerats.

Vad avser ledning och samband finns vid 1999 års utgång 108 räddningscentraler som täcker behovet hos 147 kommuner. Det totala behovet av räddningscentraler bedöms av Räddningsverket uppgå till 210-220 anläggningar. Lednings- och sambandsutredningar har genomförts i 36 kommuner och kommunalförbund. Samtliga kommuner har idag tillgång till fungerande sambandssystem. Teknikutvecklingen inklusive framtagandet av nya standarder gör dock att det finns ett stort behov av att modernisera systemen.

Sammanlagt finns nu ca 4 500 totalförsvarspliktiga räddningsmän färdigutbildade för placering i kommunal krigsräddningstjänst varav 1 207 utbildats under 1999. Det totala behovet uppgår enligt 1996 års försvarsbeslut till 15 000 totalförsvarspliktiga räddningsmän. Räddningsverket har emellertid inte uppfyllt det angivna målet enligt prop. 1998/99:74 att utbilda 1 400 totalförsvarspliktiga för räddningstjänst under 1999. Anledningen till detta är att om Totalförsvarets pliktverk (TPV) skall hinna mönstra tillräckligt antal totalförsvarspliktiga räddningsmän krävs att Rädd-

ningsverket gör sina beställningar två år i förväg vilket hittills enligt Räddningsverket varit svårt utifrån de förutsättningar som gäller.

Totalt finns nu ca 2 700 färdigutbildade beredskapsmän för krigsplacering i kommunal krigsräddningstjänst varav 1 506 utbildats under 1999. Målet att utbilda 1 600 beredskapsmän har inte uppnåtts. Anledningen är även här att beställningarna varit något sena vilket medfört att TPV inte hunnit mönstra tillräckligt antal totalförsvarspliktiga beredskapsmän. Räddningsverket bedömer att kvaliteten på civilpliktsutbildningen kan höjas ytterligare för att vara ett mer attraktivt val vid mönstringen.

Anskaffning av räddningstjänstmateriel genomförs enligt fastlagd plan i enlighet med 1996 års försvarsbeslut vilket innebär att Räddningsverket fördelar räddningstjänstmateriel som överlämnas till kommunerna för att de i krig skall kunna hantera ett visst antal typskador. Angivande av typskador är en metod att beskriva olika situationer som räddningstjänsten skall kunna hantera. Antalet typskador har dock reviderats till ett lägre antal i den mål- och riskanalys som slutfördes 1998. Brister noteras dels för materiel för att hantera oexploderad ammunition, dels för materiel för skydd mot kemiska stridsmedel. Viss övertalig materiel avvecklas och avvecklingen förväntas kunna slutföras under 2000. Utvärdering av kommunernas hantering av den statliga utrustningen har genomförts av Räddningsverket i 26 kommuner. Inga stora brister har upptäckts. Räddningsverket bedömer att kommunerna vårdar och förvarar den statligt ägda utrustningen på ett bra sätt.

Arbetet med att införa ett nytt system för skyddade utrymmen har fortsatt med inventering och registrering av lokaler i ett mindre antal kommuner. Arbetet har dock nedprioriterats. Under 1999 har 22 300 nya platser färdigställts. Kostnaden för skyddsrum och skyddade utrymmen har uppgått till 207 miljoner kronor varav skyddsrumbyggnationen har uppgått till 135 miljoner kronor. Enligt den nya mål- och riskanalysen uppgick bristen på skyddsrumspatser till ca 35 000 platser. Totalt finns ca 7,2 miljoner platser.

Ett nytt manöversystem för varning utomhus har installerats i fem län. Upphandling för resterande län pågår. Installationen förväntas vara klar 2003. Avtal har tecknats med Telia

om underhåll och avveckling av det gamla manöversystemet.

Vid utgången av 1999 bedömde Räddningsverket att funktionen hade en icke godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Psykologiskt försvar

Vid utgången av 1998 bedömde Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Syftet med verksamheten inom funktionen Psykologiskt försvar är att en snabb och korrekt nyhetsförmedling och en konkret och fullständig myndighetsinformation säkerställs genom en god och anpassningsbar informationsberedskap.

Förmågan inom funktionen Psykologiskt försvar är beroende av att informationsberedskapen är god inom centrala, regionala och lokala myndigheter, bl.a. när det gäller förekomst av befattning som informationsansvarig, upprättande och vidmakthållande av planer för informationsberedskap samt övningsverksamhet. Även beredskapsläget inom medieområdet och hos frivilliga försvarsorganisationer är av stor vikt för att SPF skall kunna verka för att funktionsmålen uppnås.

Under 1999 har SPF genomfört översyner och uppdateringar av befintliga planer och åtgärdslistor avseende myndighetens egen organisationsberedskap.

Styrelsen har genomfört studier avseende hur olika medborgargrupperns rätt till information tillgodoses, hur medborgarna skaffar sig information och kunskap, hur informations- och kommunikationssystem kan utnyttjas i fientliga avsikter. Studier har också genomförts där Styrelsen har följt svensk opinionsutveckling av betydelse för det psykologiska försvaret samt studier där inriktningen har varit att följa företeelser i samhället som kan undergräva medborgarnas förtroende för samhällsordningen, landets ledning, samhällsorgan och medier.

Myndigheten har deltagit i arbetet inför skiftet till 2000 genom att ha medverkat i olika referensgrupper samt genom beredskapsdagar, konferenser och seminarier på lokal, regional och central nivå.

Styrelsen har analyserat beredskapen inom mediaområdet och utfört studier om sårbar-

heter i digital radio och TV, samt påbörjat arbetet med en datorstyrd interaktiv multimedieutbildning avseende hantering av information vid krissituationer.

Myndigheten anger att den tillsammans med andra totalförvarsmyndigheter medverkat till en förbättring av allmänhetens kunskaper om totalförsvaret, varvid SPF särskilt inriktat sig på information till ungdomar genom deltagande i ungdomsprojekt samt genomfört utbildningar med elever från gymnasiet.

Vid utgången av 1999 bedömde SPF att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Ordning och säkerhet

Vid utgången av 1998 bedömde Rikspolisstyrelsen (RPS) att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Funktionen syftar till att under höjd beredskap snabbt kunna ge skydd åt totalförvarsviktiga anläggningar, kunna upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samhället och kunna lämna allmänheten skydd och hjälp.

Under 1999 har flera funktions- och ledningsövningar genomförts. Behovet av skyddade ledningsplatser inom funktionen har fortsatt att kartläggas och beredskapsplanläggningen har inspekterats vid två polismyndigheter.

Inom den särskilda beredskapspolisorganisationen har 638 civilpliktiga utbildats. Totalförsvarets pliktverk beviljade uppskov för 20 procent av de civilpliktiga. Det har enligt RPS påverkat antalet utbildade på ett olyckligt sätt. Trots det bedömer RPS att utbildningsnivån är tillräcklig för att nå det mål om 1 500 utbildade civilpliktiga till den särskilda beredskapspolisorganisationen vid utgången av 2001 som anges i propositionen 1998/99:74. Själva utbildningen har bedrivits med goda resultat, väl motsvarande de krav som ställts.

Ledningsförmågan har stärkts genom att vissa polismyndigheter anslutits till försvarets telenät. Beredskapsförmågan påverkas av de begränsade möjligheterna till ledning från skyddade ledningsplatser. Polismyndigheterna bedöms ha tillgång till skyddade ledningsplatser hösten 2001. Bland övriga gränssättande faktorer nämner RPS att flera myndigheter ännu inte har tillgång till avbrottsfri el- och te-

leförsörjning och att ca 3 000 poliser saknar militär grundutbildning.

Vid utgången av 1999 bedömde RPS att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Hälso- och sjukvård m.m.

Vid utgången av 1998 bedömde Socialstyrelsen (SoS) att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Funktionen syftar till att hälso- och sjukvård, socialtjänst, miljö- och hälsoskydd samt smittskydd skall bedrivas så att under höjd beredskap varje skadad eller sjuk ges medicinskt acceptabel behandling och vård, de grundläggande livsbetingelserna tryggas samt att smittspridning och uppkomst av epidemier så långt möjligt förebyggs och att verkningarna av radioaktivt nedfall begränsas.

Funktionen bygger i huvudsak på de resurser som landstingen och kommunerna förfogar över i fred samt de beredskapsförberedelser som Socialstyrelsen vidtar för att komplettera dessa resurser. Vid angreppshot i nuvarande omvärldsläge skall skadade och sjuka ges behandling och vård med freds-katastrofbered-skapsresurser. Socialtjänsten skall liksom miljö- och hälsoskyddet kunna fungera omedelbart med fredsorganisationens resurser. För angreppshotet skall genomgående finnas fredstida uthållighet. Vid angreppshot på lång sikt skall funktionen kunna anpassa verksamheten till ändrade krav på kapacitet, uthållighet och omställningsförmåga.

Faktorer som påverkat funktionens förmåga är således den omstrukturering som hälso- och sjukvården genomgår med bl.a. minskade vårdplatser. Andra faktorer som påverkar området är NBC-hot, förändringar i ledningsstrukturen på såväl civil som militär sida, personalens kompetens samt beroendet av fungerande infrastruktur som elförsörjning, telekommunikationer och IT.

Socialstyrelsen har under 1999, utifrån de nya planeringsförutsättningarna, arbetat med att avveckla huvuddelen av beredskapslagren enligt en särskild avvecklingsplan. Avvecklingen är förenad med kostnader såväl för transporter som för försäljning och destruktion. De ändrade förutsättningarna har också medfört att en för funktionen nödvändig uppbyggnad

av kunskapscentra har påbörjats inom områden som katastrofmedicin och strålningsmedicin vid katastrofer. Vidare inrättas ett högrisklaboratorium för hantering av extremt smittsamma sjukdomar. Uppbyggnad av resurser för diagnos, vård och transport av patienter med höggradigt smittsamma sjukdomar har också fortsatt.

Insatser på området ledning och samband innebär att förutsättningar har skapats för ett nationellt IT-baserat ledningssystem för akuta sjukvårdsinsatser, vilket betyder en ökad ledningsförmåga för funktionen Hälso- och sjukvård. Förutsättningar har vidare skapats för en ny regional planering inom hälso- och sjukvården avseende väpnat angrepp. Vidtagna åtgärder för den tekniska funktionssäkerheten innebär en kontinuerligt ökad förbättring av sjukhusens reservkraft-, reservvatten- och reservvärmeförsörjning.

Centrala utbildningar med drygt 400 deltagare har genomförts inom områden där personal med specialkompetens behövs. Uppdrag har getts till Försvarets forskningsanstalt att analysera behovet av förändringar i hälso- och sjukvårdens planering med anledning av statsmakternas beslut om beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred. Bidrag har lämnats till sjukvårdshuvudmännen för utbildning inom beredskapsområdet (37 800 utbildningsdagar har genomförts) samt till frivilligorganisationerna för olika utbildningsinsatser. Planeringsinriktningen "Kärntekniska olyckor och katastrofer med radioaktivt utsläpp - Medicinskt omhändertagande" har färdigställts. En handbok för beredskapsåtgärder inom miljö- och hälsoskydd har även utarbetats. Åtgärder har vidtagits för att Socialstyrelsen även under störda förhållanden skall kunna bedriva totalförsvarsviktig verksamhet från fredsarbetsplatsen.

Vid utgången av 1999 bedömde Socialstyrelsen att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Telekommunikationer m.m.

Vid utgången av 1998 bedömde Post- och telestyrelsen (PTS) att funktionen hade en icke godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Syftet är att verksamheten inom funktionen Telekommunikationer m.m. skall bedrivas så

att totalförsvarets behov av teletjänster under höjd beredskap tillgodoses. Funktionen Telekommunikationer m.m. är prioriterad enligt inriktningen i 1996 års försvarsbeslut.

Nedtoningen av invasionshotet medför att särskilda satsningar på skydd av telekommunikationer i Norrbotten och Gotland inte längre är lika angelägna. Det finns dock andra skäl till att satsa på att förbättra transmissionsmöjligheterna till dessa områden. Dels ger den kommersiella utvecklingen inte full tillräcklig säkerhet, dels medför centralisering av tjänster, stödsystem och driftledning till södra halvan av landet ett ökat behov av säker transmission till dessa områden.

Affärsverket Svenska kraftnät har påbörjat optofiberkabelläggning till vissa orter i Norrland. När denna slutförts under 2000 kommer alternativ transmissionsväg att finnas till mellersta Norrland.

Under 1998 påbörjades arbetet med etablering av operatörer i färdigställda berganläggningar. Detta arbete beräknas pågå ytterligare något år. En ny berganläggning färdigställdes i början av 2000. Vid utgången av 2001 beräknas alla nuvarande större samhällsviktiga teleoperatörers driftledning ha utrymme i fullträffskyddade anläggningar dit de kan flytta vid höjd beredskap. Ungefär hälften av de tre GSM-operatörernas växlar kommer att vara fullträffsäkert placerade.

Med de nätåtgärder som påbörjats och som kommer att slutföras under de närmaste åren är sårbarheten i transmissionsnäten på väg att minska i storstäderna.

Under 1999 har slutleverans av drygt 1 600 mobila reservkraftverk skett till olika operatörer. Leveransen har minskat sårbarheten vid långa elavbrott.

Berörda teleoperatörer har utrett konsekvenserna och kostnaderna för ett införande av ett system som medger prioritering i deras nät.

En analys av möjligheterna till intrång i teleoperatörernas styr- och övervakningsnät har genomförts hos ett teleföretag. Analysen har tillsammans med den som genomfördes under 1998 givit underlag för berörda teleoperatörer att vidta åtgärder för att minska sårbarheten. Åtgärden har effekt även i fredstid.

Övningar har genomförts avseende förmågan att snabbt kunna göra hopkopplingar mellan Telias och Banverkets nät samt mellan Telias och försvarets telenät (FTN). Övningarna

har verifierat förmågan att genomföra hopkopplingar.

Vidare har PTS under året inom sitt sektorsansvar arbetat med att följa anpassningsarbetet inför 2000 och regelbundet bedömt eventuella risker för allvarliga samhällsstörningar inom teleområdet. Post- och Telestyrelsen uttalade redan i slutet av 1998 att 2000-problemet inte medförde någon ökad risk för störningar inom området.

Vid utgången av 1999 bedömde PTS att funktionens förmåga att motstå väpnat angrepp i nuvarande omvärldsläge ej var godtagbar.

Postbefordran

Vid utgången av 1998 bedömde PTS att funktionen hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Genom utvecklingen på IT-området kommer betydelsen av postfunktionen för samhällsviktiga funktioner och totalförsvaret att minska. Funktionen är inte gränssättande för totalförsvarets förmåga i de hotsituationer som är aktuella under lång tid framöver. Konsekvensen av ett avlägset invasionshot är att behovet av att vidmakthålla en särskild fältpostorganisation och driftvärn inom Posten inte längre är angeläget.

Gränssättande för funktionens förmåga är dels att betalningstjänsten vid postkontoren är beroende av säkra teleförbindelser och därför är sårbar för elavbrott, dels att Postens flyg och landsvägstransporter är känsliga för störningar.

Under 1999 har Postens driftvärn övats med resultatet att förmågan att förhindra och försvåra sabotage har vidmakthållits. Totalt har 590 personer deltagit under sammanlagt 5 000 timmar. Vidare har nyinvestering i reservkrafttaggregat i samband med ombyggnad av postterminalen Stockholm-Årsta genomförts med resultatet att sårbarheten vid ett eventuellt elbortfall minskat. Post- och telestyrelsen och Posten har delat på investeringskostnaderna och Posten ansvarar för drift och underhåll. Förmågan att organisera fältpost har vidmakthållits genom utbildning och övning.

Vid utgången av 1999 bedömde PTS att funktionens förmåga i nuvarande och i ett förändrat omvärldsläge var godtagbar.

Transporter

Vid utgången av 1999 bedömde ÖCB att funktionen hade en godtagbar förmåga vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge och vid angreppshot i ett förändrat omvärldsläge.

Verksamheten inom Funktionen Transporter (transportsamordning, järnvägstransporter och banhållning, väghållning, landsvägstransporter, flygtransporter, sjötransporter) skall bedrivas så att under höjd beredskap Försvarsmaktens samt totalförsvarets behov i övrigt kan tillgodoses.

IT-säkerhetsanalyser med den s.k. ÖCB-metoden har genomförts vid vissa viktigare transportföretag. Studier har påbörjats av tänkta omfattande störningar i kritiska delar av transportsystemet. Funktionen Transporter representerar Sverige i de tre civila transportkommittéerna inom Nato.

Utbildningar och övningar har genomförts av personal på krigsviktiga befattningar när det gäller järnvägstransporter och banhållning. Funktions-, lednings-, fältövningar och en signalskyddsövning har bl.a. genomförts. Inom driftvärnet har 700 personer genomgått totalt ca 2 100 utbildningsdagar och vid Banskolan har 16 civilpliktiga utbildats till banreparatörer. Banverket har påbörjat övertagande av reservbromaterial från Försvarsmakten. Vidare har anskaffning av reservverk till SJ:s verkstäder fortsatt.

Inom landsvägstransporter har bl.a. övningar genomförts. Överstyrelsen har riktat insatser mot vägtrafikombuden, bl.a. i samband med skiftet till 2000. Planläggningen av transportföretag har anpassats till nya förutsättningar.

Inom väghållningen har investeringar genomförts vad gäller broar och kringutrustning till reservbroar. Reservkraft har installerats vid flera regioner. Driftvärnet har vidmakthållit sin krigsduglighet, bl.a. genom en befälskurs och nio regionala driftvärnsutbildningar. Tio sårbarhetsanalyser av datasystem har genomförts.

Anskaffning av test- och verktygsutrustning har skett och reservkraft har installerats vid flygplatser och vid Luftfartsverket. Vid civila flygplatser har skyddade ledningscentraler gjorts operativa. Det innebär att flygplatserna kan utnyttja ledningscentralerna för samordning och ledning vid beredskapshöjningar. Anskaffning av NBC-skyddsutrustning har skett och program- och hårdvara har anskaffats för

att stärka IT-skydd. Förstudier avseende helikopterutrustning för mörkerseende har påbörjats.

Utbyggnad har skett av verkstadsflygplatsen i Mora. Samverkansövningar har genomförts i fråga om lednings-, flyg-, helikopter- och marksystem. Cirka 420 totalförsvarspliktiga har utbildats till flygplatsbrandmän. Utbildning och övning har skett av driftvärnet.

Övningar med SAS Sverige AB har genomförts vid två tillfällen. Den ena övningen genomfördes i samverkan med SWEDINT och flygtransport av den svenska KFOR bataljonen.

Genom bemanning av en transportflygledarbefattning i UN Air Coordination Centre (UNACC) har värdefulla erfarenheter vunnits på det internationella området, vilka bl. a. kan utnyttjas i samarbete med Försvarsmakten vid uppbyggnad av internationella transportledningsstaber.

Signalskyddsövningar har ägt rum med samtlig sambandspersonal på Sjöfartsverkets (SjöV) huvudkontor och regionala lotssamverkanskurser har genomförts med SjöV:s krigsorganisation. Vidare har SjöV deltagit i funktionsövningar och i möte med Nato:s Planning Board for Ocean Shipping. Ett arbete har påbörjats som bl.a. syftar till att analysera utvecklingen inom den svenska handelsflottan.

Vid utgången av 1999 bedömdes att respektive delfunktion och därmed funktionen sammantaget hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Energiförsörjning

Vid utgången av 1998 bedömde Statens energimyndighet att funktionen sammantaget hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

Syftet med funktionen Energiförsörjning är att verksamheten inom funktionen skall bedrivas så att under höjd beredskap totalförsvarets och det övriga samhällets behov av elkraft och annan energi kan tillgodoses. Åtgärderna inom funktionen skall säkerställa Sveriges åtaganden om försörjningsberedskap inom energiområdet som följer av avtalet om det Internationella energiprogrammet (IEP) och medlemskapet i EU.

Förmågan inom funktionen är beroende av att anläggningar för elproduktion, överföring och distribution samt anläggningar för drift-

övervakning kan hållas intakta och att resurser finns för bevakning vid och reparationer av elförsörjningens objekt. Förmågan inom funktionen är vidare beroende av fjärrvärme-systemens förmåga att producera värme vid elbortfall, reservkraft hos abonnenterna och för drivmedelsdistribution.

I fråga om funktionssamordning har under året bl.a. arbete med att skapa förutsättningar för att tidigt kunna föra in beredskapsåtgärder i främst kraftvärmeverk under ny- och ombyggnad konkretiserats för att bl.a. möjliggöra ö-drift, dvs. drift av elförsörjningssystemet i separata delsystem liksom dödnätsstart och produktion av el utan värmedistribution i fjärrvärmenäten. Arbetet med samordning av beredskapsarbetet inom funktionen Energiförsörjning har vidare innefattat konferenser bl.a. för den regionala nivån med personal från länsstyrelser, försvarsområden, civilbefälhavare m.fl. och den årliga försörjningskonferensen för den regionala nivån som anordnats tillsammans med ÖCB och Jordbruksverket och som främst behandlade aktuella försörjningsfrågor kopplade till utvecklingen inom totalförsvaret. Energimyndigheten har även medverkat i andra myndigheters utbildningar och övningar.

Övergången till 2000 passerade utan några störningar på områdena olja, gas och bensin. Inte heller fjärrvärmeanläggningarna påverkades. För elsystemet är erfarenheten densamma. Produktionssystem, stamnät och regionala elnät klarade övergången utan störningar. Uppmärksamheten kring millennieskiftet har vidare medfört att datorrelaterade system fått en grundlig genomgång vilket stärkt beredskapen.

Verksamheten inom delfunktionen Bränsle- och drivmedel har bedrivits för att säkerställa att under höjd beredskap totalförsvarets och det övriga samhällets behov av drivmedel och bränsle skall kunna tillgodoses. Arbetet med att minska sårbarheten i värmeförsörjningen vid långvariga elavbrott har drivits vidare och förstudier för olika alternativa lösningar har genomförts bl.a. för att med mobil reservkraft strömförsörja cirkulationspumpar för fjärrvärme i bostadsfastigheter. Arbetet avses fortsätta och resultatet beräknas kunna redovisas och spridas till Sveriges kommuner under hösten 2000.

Samarbetet inom ramen för EU och IEA fortgår vad beträffar åtaganden om försörj-

ningsberedskap, bl.a. innefattande beredskapslagring av olja.

Insatser har bedrivits vad gäller beredskapslagring av oljeprodukter för att tillgodose totalförsvarets behov och för att produkter skall finnas tillgängliga för prioriterade användare i händelse av krig. Under året har bl.a. anskaffning och installation av reservkraftsokopplare, som möjliggör omkoppling från elnätet till reservkraft, vid konsumentanläggningar slutförts och ett centralt register tagits fram.

Verksamhet inom delfunktionen Elförsörjning har bedrivits för att säkerställa att under höjd beredskap totalförsvarets och övriga samhällets behov av elkraft skall kunna tillgodoses. Insatser har genomförts för att organisationen för att administrera beredskapsåtgärderna på central och regional nivå skall vara fullt etablerad. En organisationsöversyn av den regionala planeringsorganisationen har genomförts. Den nationella ledningens krigsorganisation har bemannats med nyckelpersonal och introduktionsutbildning har genomförts med norra elregionens krigsorganisation. Ledningsplatser för den nationella ledningen är förberedda och fyller de krav som ställs för ledning vid höjd beredskap och ledningsplatser för den regionala organisationen är utsedda. Vidtagna åtgärder har medfört att krigsorganisationen har behållit sin förmåga att planera, leda och samordna elförsörjningen vid höjd beredskap.

Ett företagsregister har tagits fram och arbete med en handbok för beredskapsplanering vid elföretag har påbörjats. Insatserna kommer även att underlätta företagets planering av åtgärder vid svåra störningar i fredstid. En utredning har påbörjats om möjligheter till reparation på plats av tunga komponenter till produktionsanläggningar. Viss strategisk ledningsmateriel och reparationsutrustning har upphandlats, vilket förstärker möjligheterna att genomföra reparationer på ett effektivt sätt. Den är också avsedd att kunna användas vid svåra driftstörningar i fredstid. Likaså pågår arbete med framtagning av hjälpmedel som skall försvåra sabotage vid elförsörjningens anläggningar och med insatser för att upprätthålla och återupprätta en fungerande elförsörjning till prioriterade användare i samband med svåra störningar i elförsörjningen. En översyn av elförsörjningens förmåga att möta ett NBC-hot har påbörjats.

Insatser har genomförts för förutsättningar för övergång till och upprätthållande av ö-drift. Ett antal ö-driftsprojekt har startats och sambandsövningar har genomförts. De åtgärder som vidtagits i de olika ö-driftprojekten minskar elförsörjningens sårbarhet. Beräkningshjälpmedel, simuleringsverktyg och provmetoder har utvecklats som möjliggör identifikation och verifikation av anläggningars prestanda, vilket förbättrar möjligheterna till ö-drift. För att säkra tillgång till gasturbiner och kondensanläggningar för bl.a. ö-drift har särskilda avtal slutits med anläggningsägarna. Den avreglerade elmarknaden har medfört att den elproduktion vid elföretagen som anses olönsam prioriteras ner vilket försämrat möjligheterna till ö-drift. Samarbete med branschorganisationerna om samverkan vid svåra driftstörningar inom elförsörjningen i fred har inletts. Under året har den nordiska beredskaps- och säkerhetsverksamheten fortgått avseende möjligheter till harmonisering och samordning av verksamheter.

Vid utgången av 1999 bedömde Statens energimyndighet att funktionen sammantaget hade en godtagbar förmåga i både nuvarande och ett förändrat omvärldsläge.

3.10.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens bedömning av funktionernas förmågor

Civil ledning

Regeringen bedömer att den verksamhet som har bedrivits inom funktionen Civil ledning har genomförts på ett godtagbart sätt. Förmågan inom funktionen Civil ledning är beroende av att det hos centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner finns utbildad och övad personal samt tillgång till tekniskt ledningsstöd. Då det gäller tillgång till skyddade ledningsplatser och robusta system för kommunikation är förmågan ännu ej godtagbar, även om den har förbättrats inom dessa områden under det senaste året. Funktionen har emellertid en godtagbar förmåga då det gäller utbildad och övad personal. Det innebär dock att den sammantagna förmågan ännu ej är godtagbar inom funktionen. Regeringen bedömer mot bakgrund av ÖCB:s redovisningar att en förbättring av funktionens förmåga har upp-

nåtts, men vissa brister finns vad gäller ledningsplatser och tekniska ledningssystem samt samhällsviktiga datasystem.

I avsnitt 3.6 har regeringen framhållit betydelsen av en effektiv projektplanering och styrning i samband med IT-utvecklingen inom politikområdet. När det gäller ledningssystemet Elvira är det således av stor vikt att den fortsatta planeringen, som bl.a. avser nya versioner av systemet, utformas så att det blir möjligt att följa upp att leverans sker i rätt tid och med ett innehåll som svarar mot uppställda mål samt att budgeterad kostnadsram inte överskrids eller riskerar att överskridas. Regeringen konstaterar att utvecklingen av Elvira för 1999 blev försenad och dyrare än beräknat.

Regeringen gör också bedömningen att det är viktigt att länsstyrelserna har förmåga att identifiera, förebygga och möta nya sårbarheter och hot. Det är därför fortsättningsvis viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Regeringen bedömer att förberedelserna vad gäller IT-omställningen inför 2000 har medfört positiva effekter på ÖCB:s, länsstyrelsernas och kommunernas lednings- och beredskapsförmåga som är viktiga att tillvarata. Därtill har utbyggnaden av ledningsplatser samt länsstyrelsernas och kommunernas deltagande i KUB-projektet medfört en ökad förmåga att möta olika situationer.

Regeringen har i propositionen Förändrad omvärld – omdanat försvar anført att med utgångspunkt i en grundförmåga skall en anpassning och därmed uppbyggnad av förmågan inom det civila försvaret ske inom en period på fem till tio år (prop. 1998/99:74). Mot bakgrund av den i propositionen angivna anpassningsperioden bör ytterligare prioriteringar göras av vilka åtgärder som är nödvändiga för att funktionen skall uppvisa en godtagbar förmåga vid försvarsbeslutsperiodens slut. Detta gäller främst vilka investeringar som måste genomföras för att funktionen skall ha en godtagbar grundförmåga. Regeringen anser att de investeringar som avser det fysiska skyddet kan anstå till en anpassningsperiod. När det gäller överföring av signalskyddad information bör en analys göras av vad som kan anstå till en anpassningsperiod. Det är emellertid av vikt att ledningsplatserna vid länsstyrelserna färdigställs samt att bidrag till den kommunaltekniska försörjningen fortsätter att betalas ut.

Försörjning med industrivaror

Mot bakgrund av ÖCB:s redovisningar bedömer regeringen att verksamheten inom funktionen under 1999 bedrivits så att målen för året har uppnåtts. Vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge har funktionen en godtagbar förmåga. Förmågan består av industriell kapacitet, kompetens och materiel som t.ex. elektronikkomponenter för service och underhåll för vissa prioriterade system samt den handlingsberedskap som byggts upp bl.a. genom övningar med Försörjningskommissionen.

Vid ett angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor är förmågan ej godtagbar i förhållande till totalförsvarsbeslutets mål för 2001. Brister finns vad gäller IT-, elektronik-, kemi-, plast- och verkstadsområdena. Dessa områden är i stor utsträckning beroende av den internationella marknaden. Funktionen har försökt minimera konsekvenser av detta genom att utveckla olika metoder för omvärldsbevakning och marknadsanalyser. Regeringen bedömer att det leder till att sannolikheten ökar för att funktionen skall kunna anpassa beredskapen till en förändrad hotbild.

Sedan 1970-talet har det funnits en rådsorganisation knuten till först Överstyrelsen för ekonomiskt försvar, därefter till ÖCB. Råd med representanter för bl.a. näringslivet har funnits för olika industriområden för att bistå myndigheten vid beredskapsplaneringen. Rådsorganisationen har bl.a. behandlats i prop. 1976/77:74 och i prop. 1984/85:166 och finns reglerad i ÖCB:s instruktion. Regeringen anser att myndigheten själv i fortsättningen bör fatta beslut om förändringar i rådsorganisationen och kommer att göra ändringar i instruktionen i enlighet med detta.

Befolkningskydd och räddningstjänst

Regeringen bedömer utifrån myndighetens redovisning att funktionens förmåga har ökat. I förhållande till önskvärd förmåga 2001 är förmågan dock fortfarande icke godtagbar. Funktionens förmåga per den 31 december 1999 bedöms vid angreppshot i nuvarande omvärldsläge som icke godtagbar vad avser personal- och materielltillgång. Regeringen delar således Räddningsverkets bedömning.

Vid angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor bedöms förmågan

som icke godtagbar. Förmågan förbättras successivt och inriktningen har ändrats så att 2007 skall en grundförmåga ha uppnåtts och full förmåga uppnås efter en femårig anpassningsperiod. Brister redovisas inom räddningstjänstens förmåga att hantera situationer med kemiska stridsmedel och oexploderad ammunition. Befolkningsskyddets förmåga är godtagbar med en mindre brist på skyddsrumspplatser i vissa storstadsområden.

Psykologiskt försvar

Funktionen Psykologiskt försvar hade enligt SPF vid utgången av 1999 en godtagbar förmåga såväl i nuvarande omvärldsläge som vid ett förändrat omvärldsläge. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att förbättra funktionens förmåga har genomförts på ett godtagbart sätt och att den av SPF redovisade inriktningen av forskning och studier, informationsberedskap och information om säkerhetspolitik och totalförsvar under 2001 kan anses vara tillfredsställande. Regeringen anser att en högre ambitionsnivå för funktionen under 2001 bör anstå intill det att funktionsgenomgång m.m. är genomförd.

Ordning och säkerhet

Vid utgången av 1999 bedömde RPS att funktionen hade en godtagbar beredskapsförmåga i nuvarande omvärldsläge och vid angreppshot med iståndsatta styrkor i ett förändrat omvärldsläge med ett års anpassning. Regeringen delar den bedömningen.

Vid utgången av 1999 fanns 1 028 särskilda beredskapspolisier. Polisväsendet har därigenom fått en bra resursförstärkning vid höjd beredskap. Regeringen bedömer att RPS kommer att klara det i prop. 1998/99:74 angivna målet att utbilda 1 500 civilpliktiga till den särskilda beredskapspolisorganisationen vid utgången av 2001.

Regeringen har i prop. 1998/99:74 Förändrad omvärld - omdanat försvar bedömt att en ominriktning av den särskilda beredskapspolisorganisationen är motiverad. Organisationen bör inriktas mot uppgifter då samhället utsatts eller riskerar att utsättas för särskilt svåra och påfrestande situationer från ordnings- och säkerhetssynpunkt. Ett sådant

arbete har påbörjats. En ändring i förordningen (1986:616) om beredskapspolisen har inneburit att polisen också har möjlighet att tillföra enskilda beredskapspolismän som ingått avtal med RPS om sådan tjänstgöring till polismyndigheterna även i fred. Inom RPS utvecklas ett system för sådana avtal. Vid RPS studeras vidare frågan om förutsättningarna att använda beredskapspolis i fredsbevarande insatser.

Rikspolisstyrelsen har bedömt att personal- och utbildningsläget, ledningsförmåga från skyddat utrymme och förmågan vid längre el- och telebortfall inte är godtagbar. Regeringen avser att särskilt följa effekterna av de åtgärder som vidtas för att förbättra läget inom dessa områden.

Hälso- och sjukvård

Under 1999 har verksamheten bedrivits så att fastställd ambitionsnivå i huvudsak har uppnåtts. Vidtagna beredskapsåtgärder har medfört en viss förbättring av funktionens förmåga i förhållande till 1998. Vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge har funktionen en godtagbar förmåga. Förmågan består av de fredstida resurserna och uthålligheten är därvid den fredstida. Vid angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor är förmågan godtagbar i förhållande till totalförsvarsbeslutets mål för 2001 och de gränssättande faktorerna. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Det förändrade säkerhetspolitiska läget och omstruktureringen inom totalförsvaret kommer att påverka landstingens arbete med planläggningen för väpnat angrepp. Denna planläggning ligger till grund även vid katastrofer och svåra påfrestningar på samhället och kan därför få konsekvenser även i fred. Strukturförändringar inom hälso- och sjukvården fortsätter med ytterligare minskade vårdmarginaler som följd. Till detta kommer att nya verksamhetsformer, som bolagisering och privatisering, införs inom vården, varvid det blir av stor vikt att säkerställa tillgången till såväl personal som lokaler och utrustning i händelse av en katastrof eller vid höjd beredskap. Den ekonomiska utvecklingen inom landstingen riskerar också att påverka katastrofberedskapen och den nödvändiga beredskapsplanläggningen. Socialstyrelsen har påpekat att vissa av redovisade brister inte faller inom funktionsansvarig myndighets

mandat att åtgärda, t.ex. de minskade marginalerna för extraordinära situationer inom fredssjukvården.

Socialstyrelsen har redovisat vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga att genomföra för att funktionen skall ha en god förmåga vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Åtgärderna omfattar bl.a. lednings- och informationssystem, omstrukturering av beredskapslager, kompetensförsörjning, uppbyggnad av kunskapscentra, teknisk funktions säkerhet samt omvärldsanalyser vad avser krig och svåra påfrestningar på samhället i fred. Regeringen delar myndighetens bedömning att de föreslagna åtgärderna är lämpliga att genomföra.

Telekommunikationer m.m.

Post- och telestyrelsen har bedömt att funktionens förmåga att motstå väpnat angrepp i nuvarande omvärldsläge ej var godtagbar. Funktionens förmåga i ett förändrat omvärldsläge anses inte heller vara godtagbar. Denna uppfattning delas av regeringen samtidigt som regeringen gör bedömningen att med nuvarande ekonomiska förutsättningar kommer telekommunikationernas säkerhet att vara i huvudsak godtagbar inom några år. Det bör dock beaktas att utvecklingen inom området går mycket fort och skyddet kan behöva anpassas därefter.

Utvecklingen av Internet medför ökad risk för obehöriga att ta sig in i dåligt skyddade datasystem. Det finns idag inte tillräckligt skydd mot kvalificerade intrång. Brandväggar och lösenord ger bara ett tidsbegränsat skydd. Sabotage och IT-angrepp i form av intrång och manipulationer mot vitala telefunktioner kan vara effektiva åtgärder för att skapa kaos och försvåra ledning. Det är nödvändigt att följa upp hur IT-relaterade hot utvecklas.

High Power Microwave (HPM) anses vara ett tänkbart terroristvapen som dolt kan göra stor skada på viktiga elektroniska system utan att skada personal. Dessa elektromagnetiska vapen är under utveckling.

Gränssättande för funktionens förmåga är långvariga avbrott i elförsörjningen vilka kan medföra att telekommunikationerna slutar att fungera inom mindre eller större områden. Ett annat allvarligt hot mot telekommunikationer är väpnat angrepp från luften med precisionsstyrda robotar och bomber (fjärrstridsmedel) mot mål med många funktioner som transmis-

sionsnoder, tjänstenoder, televäxlar och driftledningar med stödsystem. Intrång (IT-attacker) i vitala informationssystem och manipulationer av vitala telefunktioner är ett potentiellt mycket allvarligt hot mot teleinfrastrukturen. Det finns i dag inte tillräckligt bra medel för att skydda datasystemen mot kvalificerade intrång. Skador i nät, centralisering av nätfunktioner och elektromagnetiska vapen utgör också dessa hot mot telekommunikationerna.

Postbefordran

Vid utgången av 1999 bedömde PTS att funktionens förmåga i nuvarande och i ett förändrat omvärldsläge var godtagbar. Denna uppfattning delas av regeringen.

Transporter

Överstyrelsen anger som funktionsansvarig myndighet att funktionen Transporter, i förhållande till önskvärd förmåga vid utgång av 2001, har en godtagbar förmåga vid utgången av 1999. Regeringen finner ingen anledning att göra någon annan bedömning.

Avregleringen som sker inom järnvägstrafiken har medfört att andra trafikoperatörer än SJ redan är verksamma på flera linjer i landet samtidigt som SJ går mot bolagisering i större utsträckning. Även andra ägandelösningar finns, exempelvis Arlandabanans trafik som drivs av ett konsortium med lång tids trafikringsrätt. I en del fall förekommer även inslag av utländskt ägande. De tekniska systemen inom järnvägen blir allt mer avancerade, vilket ökar effektivitet men också sårbarheten.

Beroendet av el, tele och data, framförallt inom varudistributionen ökar. Godsterminallerna har inte reservkraft för att verksamhet skall kunna fortgå vid elavbrott. Flera åkeriföretag har under senare år fått utländskt ägande. Ökad konkurrens för utländska åkare som utför transporter på Sverige kan på sikt medföra att svenskregistrerade företag blir färre. Detta medför viss osäkerhet om vilka resurser som finns att tillgå i landet vid höjd beredskap.

Trenden inom flyg- och helikopterbranschen är en fortsatt internationalisering och konsolidering av resurser. Detta har ställt ökade krav på omvärldsbevakning och vidmakthållande av nära kontakter med marknaden för att möjliggöra en dialog med aktörerna om

erforderliga beredskapsåtgärder för att säkerställa förmågan i nuvarande omvärldsläge och bibehålla handlingsfriheten för ett hot i ett förändrat omvärldsläge

Den under 1997 och 1998 tilltagande utflaggnings av svenska fartyg har tydligt avtagit. Tillgången på lämpligt svenskflaggat tonnage är emellertid fortfarande begränsad. Även specialiseringen av den svenska handelsflottan begränsar i praktiken nyttjandet av tillgängligt tonnage vid kriser. Så kallade TAP-avtal, vilka möjliggör att tillfälligt anställa utländsk personal, kan på sikt medföra svårigheter att bemanna svenska fartyg vid höjd beredskap, kriser och krig.

För funktionen Transporter innebär Försvarets omdaning från invasionsförsvaret till insatsförsvaret att behovet av stöd från civila transportresurser vid mobilisering och kraftsamling kan komma att förändras. Regeringen avser att till ÖCB ge i uppdrag att senast den 1 mars 2001 i planeringsunderlaget redovisa behovet av stöd avseende transportresurser. Regeringen bedömer att en rad förändringar i omvärlden påverkar beredskapsförmågan för funktionen.

Energiförsörjning

Enligt myndigheterna har de åtgärder som vidtagits under 1999 i syfte att förbättra funktionens förmåga genomförts på ett godtagbart sätt. Den pågående och planerade uppbyggnaden av verksamheten medför förbättringar av samordningsförmågan under störda förhållanden. Den fredstida förmågan till funktionssamordning är tillfredställande. Det informations- och erfarenhetsutbyte som skett mellan delfunktionerna och andra aktörer inom energisektorn har förbättrat förmågan att samverka. I samband med förberedelserna som genomfördes inom energiförsörjningen inför millennieskiftet kartlades, analyserades och åtgärdades ett stort antal system inom energisektorn. Informationsinsatser genomfördes och till nyårsnatten vidtogs erforderliga ledningsförberedelser. Under rådande omvärldsläge gör regeringen bedömningen att samordningsförmågan är godtagbar.

När det gäller energiförsörjningen bedömer myndigheterna att förmågan att möta en oljekris i fred är god. Oljelagringen och övriga beredskapsåtgärder uppfyller de internationella kraven enligt EU:s och IEA:s regler. Vidare har

den befintliga distributionsorganisationens kapacitet att förflytta erforderliga mängder drivmedel till prioriterade stationer som är försedda med reservkraftsuttag för drift vid elavbrott. De förbrukningsdämpande åtgärder som finns förberedda uppfyller de krav som ställs. Förmågan inom delfunktionen bränsle- och drivmedelsförsörjning vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge kan därmed anses vara godtagbar. Delfunktionens förmåga vid angreppshot med iståndsatta styrkor i ett förändrat omvärldsläge bedöms som sammantaget godtagbar i förhållande till önskvärd förmåga 2001. Vid höjd beredskap medför dock avsaknaden av en övad beredskapsorganisation vissa begränsningar. Regeringen gör ingen annan bedömning än myndigheterna då det gäller beredskapen på oljeområdet.

I fråga om elområdet bedömer myndigheterna vad beträffar påfrestningar i nuvarande omvärldsläge att det sammantaget finns en godtagbar förmåga relaterat till 1996 års försvarsbeslut att producera och distribuera el. Bristen på bevakningsresurser vid elförsörjningens skyddsobjekt är dock inte godtagbar. Elförsörjningens beroende av tele- och radiokommunikationer är gränssättande för delfunktionen. Vad beträffar angreppshot i ett förändrat omvärldsläge gör berörda bedömningen att det sammantaget finns en godtagbar förmåga att lösa de viktigaste uppgifterna i förhållande till önskvärd förmåga 2001. Regeringen gör ingen annan bedömning. Det är dock inte möjligt att säkerställa en helt störningsfri elförsörjning. Samtidigt ökar elberoendet i samhället, bl.a. till följd av ett ökat beroende av fungerande telekommunikationer och IT-system. Samhällsviktig verksamhet som oundgängligen måste fungera måste därför tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar.

Ansvarig myndighet bedömer att förmågan inom funktionen är godtagbar. Regeringen anser för sin del att det finns osäkerheter i bedömningen. Regeringen vill betona att nivån på elberedskapen har utslagsgivande betydelse för det civila försvarets förmåga. Så gott som alla viktiga samhällsfunktioner är starkt beroende av en något så när stabil eltillförsel. Samtidigt är det uppenbart att sårbarheten hos elsystemet är betydande. Sammantaget innebär dessa två förhållanden att beredskapsåtgärderna på elberedskapsområdet måste ges den allra högsta prioritet. Det gäller åtgärder såväl på

produktions- och distributionsområdena som hos användarna.

Sammanfattning

Bedömningen av det civila försvarets förmåga utgår från en bas- eller grundförmåga som finns i samhället för fredstida händelser. Med denna fredstida samhällsförmåga som grund görs sedan en bedömning vad gäller de kompletterande statliga åtgärdernas effekt på samhällets förmåga att motstå ett krig. Bedömningen måste därmed göras av samhällets grundförmåga och de kompletteringar som i huvudsak finansieras via statliga medel, men som genomförs av myndigheter, kommuner, landsting, företag etc. Ju sämre förmåga samhället har att klara fredstida påfrestningar, desto fler åtgärder måste vidtas för att tillgodose kraven i krig.

De resurser som skapas för krigets krav skall även kunna utnyttjas vid svåra fredstida situationer. Mot bakgrund av den relativt långa anpassningsperioden med neddragning av beredskapsåtgärder som följd, måste emellertid samhällets grundförmåga för att klara extrema fredstida situationer stärkas allt mer. I skr. 1998/99:33 redovisade regeringen de 11 områden där det bör finnas en särskild god beredskap när det gäller svåra påfrestningar på samhället i fred.

Utifrån de planeringsförutsättningar som regeringen angav i bl.a. regleringsbrevet för 1999 anser regeringen att myndigheterna inom det civila försvaret genomfört verksamheterna på ett bra sätt. Funktionerna är så beroende av varandras förmåga och då beroendet av fungerande elförsörjning, telekommunikationer och IT är mycket stort anser dock regeringen att det finns stora osäkerheter beträffande bedömningen av funktionernas samlade förmåga. Funktionerna måste intensifiera arbetet med att analysera och komma till klarhet över hur detta beroende verkligen påverkar funktionernas förmåga i nuvarande och ett förändrat omvärldsläge. Regeringen bedömer att de s.k. gränssättande verksamheterna även har stora effekter på samhällets förmåga att klara olika fredstida påfrestningar.

Mot bakgrund av förutsättningarna om en anpassningsperiod om 1 år, 5 år och 10 år uppdrog regeringen den 16 december 1999 åt ÖCB att i samverkan med samtliga funktionsansvariga myndigheter utveckla en målmodell.

Syftet med målmodellen är att finna en lämplig struktur för arbetet med funktionsmål för kommande försvarsbeslut. Överstyrelsen har den 16 maj 2000 redovisat ett förslag till målmodell som kan sägas bestå av tre delar. Del ett avser en grundförmåga som inkluderar förmåga att kunna genomföra beredskapshöjande åtgärder inom ett år. Del två och tre i modellen avser den förmåga som måste finnas hos myndigheten för att de beredskapshöjande åtgärder som skall genomföras inom 5 och 10 år verkligen kan ske.

Regeringen anser att den redovisade modellen bör kunna medge att en uppföljning av funktionernas förmåga i olika tidsperspektiv kan ske på ett tydligare sätt än vad som är fallet i nuläget. Regeringen bedömer att den redovisade modellen kommer att utgöra en bra grund för funktionsmyndigheterna så att de, i enlighet med regeringens beslut den 16 december 1999, kommer att redovisa tydliga förslag till funktionsmål för kommande försvarsbeslutsperiod.

3.10.5 Inriktning för 2001

Den nya inriktningen för totalförsvaret innebär att hotet om ett större väpnat angrepp tonas ned medan andra former av hot lyfts fram, t.ex. IT-relaterade hot (prop. 1998/99:74 och prop. 1999/2000:30). Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att föreslå formerna för ett bättre planeringssystem vad gäller civilt försvar och svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63 och 2000:49). Mot bakgrund av hotet mot IT-system skall utredaren bl.a. arbeta med frågan om en tvärssektoriell samordning för IT-säkerhet och skydd mot informationskrigföring.

Regeringen beslutade den 25 november 1999 att uppdra till PTS att utreda förutsättningarna för att inrätta en särskild funktion för IT-incidenthantering. En IT-incidenthanteringsfunktion syftar till att motverka angrepp på informations- och kommunikationstekniska system och infrastrukturer. Post- och telestyrelsen skall bl.a. föreslå lämplig ansvarsfördelning mellan aktörerna, klarlägga behov av samarbete och kanaler för informationsförmedling m.m. för en sektorsövergripande funktion för IT-incidenthantering. Uppdraget skall redovisas den 1 december 2000.

En kartläggning som ÖCB genomfört visar att ett stort antal myndigheter bedriver verksamhet för att höja IT-säkerheten och för att förbättra skyddet mot informationsoperationer. Regeringen anser att myndigheternas arbete med detta bör intensifieras och att det är en uppgift för varje myndighet att förbättra säkerheten så att den verksamhet som myndigheten är ålagd att genomföra kan ske utan störningar.

Ett allt större teknikberoende ökar samhällets sårbarhet, vilket gör att åtgärder även i fortsättningen måste genomföras för att säkerställa en fungerande elförsörjning, telekommunikationer samt ledning. Dessa områden är gränssättande för samtliga funktioners förmåga i händelse av krig men även för samhällets beredskap att hantera en fredstida svår påfrestning.

Regeringen anser att bl.a. den förlängda anpassningsperioden gör att neddragningar kan ske inom vissa funktioner inom det civila försvaret. Funktionerna inom det civila försvaret har mot bakgrund av den förändrade hotbilden och förlängda anpassningsperioden också påbörjat ominriktningen av verksamheten som t.ex. utförsäljning av lager i en allt högre takt, neddragning av civilpliktsutbildning och minskat byggande av skyddsrum. Förändringsarbetet skall enligt regeringen fortsätta enligt den inriktning som regeringen redovisat i propositionerna Förändrad omvärld - omdanat försvar (prop.1998/99:74) samt Det nya försvaret (prop.1999/2000:30). Mot bakgrund av detta anser regeringen att resterande beredskapslager som finns inom funktionen Försörjning med industrivaror skall säljas ut, om marknaden och målet för funktionen så medger. Funktioner som arbetar med s.k. gränssättande verksamhet, dvs. telekommunikation och energiförsörjning, samt verksamhet kopplat till de IT-relaterade hoten bör emellertid prioriteras i än högre grad.

Mot bakgrund av de i prop. 1998/99:74 angivna anpassningsperioderna, den förändrade hotbilden samt omvärldsförändringar, bl.a. nya handelsmönster och produktionsförändringar, uppdrog regeringen den 16 december 1999 åt ÖCB samt övriga funktionsansvariga myndigheter med försörjningsuppgifter att utarbeta former för användandet av nya metoder för att trygga försörjningsförmågan, användandet av reglerande åtgärder i krissituationer samt analysera hur försörjningsberedskapen påverkats

av förändrade nationella och internationella förhållanden. Uppdragen skall redovisas senast den 1 mars 2001.

Inom funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst har befolkningsskyddet nedprioriterats men det är fortfarande viktigt att ha ett väl fungerande varningssystem. Även den enskilda människans förmåga bör stärkas så att allmänheten har en förmåga att agera rationellt vid störningar i samhället. Det är vidare väsentligt att räddningstjänsten har en god ledningsförmåga som vid behov kan förstärkas med personal och materiel.

Regeringen har den 31 maj 2000 uppdragit åt ÖCB att genomföra en funktionsgenomgång av funktionen Psykologiskt försvar. Uppdraget skall också utgöra ett underlag till utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63). Uppdraget skall slutredovisas den 15 december 2000.

Regeringen uppdrog den 19 augusti 1999 åt ÖCB att genomföra en uppföljning av 1996 års funktionsgenomgång av funktionen Telekommunikationer m.m.. Överstyrelsen skulle enligt regeringens direktiv utreda hur arbetet med att minska sårbarheten i funktionen fortskrider. Överstyrelsen skulle därvid utvärdera nuvarande inriktning och uppläggning. Uppdraget redovisades till regeringen den 4 juli 2000. Inom Regeringskansliet har en beredning av de förslag som ÖCB presenterat påbörjats.

Forskning

Överstyrelsen skall bl.a. samordna frågor om gemensam försvarsforskning och på regeringens uppdrag har ÖCB redovisat en kunskaps- och forskningsstrategi för det civila försvaret. Strävan är att få till stånd breda fleråriga ramforskningsprogram som täcker stora och för det civila försvaret viktiga områden. Projekten bereds i dialog med den eller de forskare som har kontaktats för uppgiften samt andra intressenter inom det civila försvaret.

Ett flertal funktionsansvariga myndigheter inom det civila försvaret har även initierat olika forskningsprojekt vilket ÖCB redovisat i en samlad rapport till regeringen. Det rör bl.a. områden som NBC-stridmedel, IT-hot, ledningsfrågor och krishantering.

Syftet med forskning som bedrivs för det civila försvaret är enligt ÖCB kunskapsuppbyggnad dels som ett underlag för beslut om en långsiktig inriktning, dels som ett inslag i olika utbildningar för personal inom olika funktioner.

Det internationella forskningssamarbetet som ÖCB initierat avser för närvarande forskning kring krishantering i ett nationellt och internationellt perspektiv. Syftet är både att förbättra den nationella krishanteringsförmågan och att bidra till en ökad krishanteringskompetens i vårt närområde. Forskargrupper har etablerats i Estland, Lettland, Polen och Ryssland.

Forskningsinriktningen inom det civila försvaret har utvecklats till att omfatta betydligt mer än det som av tradition kan anses utgöra totalförsvarsforskning. Inom ÖCB har ett arbete påbörjats som syftar till att myndigheternas redovisning utvecklas så att sambandet tydligt framgår mellan beställd forskning och regeringens inriktning av det civila försvaret. Regeringen anser att detta arbete bör intensifieras.

Totalförsvarspliktiga uttagna med civilplikt

På regeringens uppdrag redovisade ÖCB den 25 februari 2000 det civila försvarets behov av totalförsvarspliktiga uttagna med civilplikt med grundutbildning som är längre än 60 dagar. Redovisningen innebär förslag om en reduktion från dagens årliga utbildningsvolym om 2 100 totalförsvarspliktiga till en utbildningsvolym efter 2001 omfattande 900 totalförsvarspliktiga. Regeringen har uppdragit åt ÖCB att fördjupa analysen avseende behovet av civilpliktiga avseende funktionen Energiförsörjning. Uppdraget skall redovisas senast den 1 oktober 2000. Regeringen avser att behandla denna fråga i kommande försvarspolitiska propositioner hösten 2001.

3.10.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverkets årliga revision avser den verksamhet som den enskilda myndigheten bedriver för de anslagsmedel som tilldelats verksamheten. För funktionerna inom det civila försvaret innebär detta att granskningen avser funktionsansvariga myndigheters egen

verksamhet och inte all verksamhet som bedrivs inom funktionen.

Myndigheter som i huvudsak bedriver beredskapsverksamhet och där Försvarsdepartementet har huvudansvaret är Överstyrelsen för civil beredskap, Civilbefälhavarna, Styrelsen för psykologiskt försvar och Statens räddningsverk. För övriga myndigheter inom civilt försvar utgör beredskapsverksamheten endast en del av myndighetens totala verksamhet. Detta innebär att revisionens iakttagelser som redovisas här endast avser den beredskapsverksamhet som övriga myndigheter genomfört.

Vad gäller beredskapsverksamhet har revisionen, med undantag för Statens räddningsverk, inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 1999.

Riksrevisionsverket har meddelat följande invändningar i revisionsrapport för Räddningsverket: Den interna styrningen och kontrollen vad avser redovisning av beredskapstillgångar och de låneskulder som uppkommer i samband med denna hantering har inte fungerat tillfredsställande. Vidare anser RRV att resultatredovisningen inte ger en rättvisande återrapportering av verksamhetens kostnader då endast direkta kostnader redovisas i kommentarer till verksamhetsmål och att samtliga kostnader inte fördelats.

Mot bakgrund av ovan nämnda invändning redogör regeringen under politikområdet Skydd mot olyckor för de åtgärder Räddningsverket redovisat samt ger regeringens syn på myndighetens åtgärder (avsnitt 4.8).

3.10.7 Budgetförslag

Som regeringen anförde i avsnitt 3.10.2 beräknas inte några större anslagssparanden inom det civila försvaret uppkomma efter 2001. Regeringen avser dock besluta att vissa myndigheter inom funktionerna under 2001 får disponera delar av det anslagssparande från 1999 som under 2000 fått användas först efter beslut av regeringen.

3.10.7.1 6:4 Funktionen Civil ledning**Tabell 3.10 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

1999	Utfall	508 528	Anslags- sparande	196 825
2000	Anslag	438 683	Utgifts- prognos	591 819
2001	Förslag	488 507		
2002	Beräknat	536 092 ¹		
2003	Beräknat	549 465 ¹		

¹ Motsvarar 522 342 tkr i 2001 års prisnivå.

Inom funktionen Civil ledning har Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB), länsstyrelserna och kommunstyrelserna uppgifter. Anslaget finansierar från och med 2001 verksamhet som bedrivs av ÖCB som funktionsansvarig myndighet. Även ÖCB:s samordningsansvar vad gäller övergripande frågor för det civila försvaret finansieras av anslaget samt kvarstående avvecklingskostnader för civilbefälhavarna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Överstyrelsen för civil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001- 2003 godkänns (tabell 3.11).

Tabell 3.11 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 1999	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Skyddade ledningsplatser	252	212	15	26		
Telesäkerhetsåtgärder	164	119	13	12	10	10
Elvira	239	99	35	35	35	35
Summa investeringar	655	430	63	73	45	45
Anslag	655	430	63	73	45	45
Summa finansiering	655	430	63	73	45	45

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 *Funktionen Civil ledning*, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 55 000 000 kronor.

Tabell 3.12 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	100 160	72 690	105 500		
Nya förpliktelser	66 370	74 000	37 000		
Infriade förpliktelser*	-93 840	-41 190	-91 500	-37 500	-13 500
Utestående förpliktelser vid årets slut	72 690	105 500	51 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	124 000	132 000	55 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Regeringen beslutade den 21 juni 2000 att ÖCB skall utveckla och från och med den 1 januari 2001 förlägga en teknisk enhet i Sollefteå. Bakgrunden är regeringens utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem främst på grund av strukturomvandlingen inom Försvarsmakten. Enheten är en utveckling av delar inom funktionen Civil ledning och skall uppfylla ett behov som finns hos ledningsorganen inom det civila försvaret. Det är av vikt att ledningsorganens förmåga stärks och att den infrastruktur som bär upp samhällsviktig verksamhet görs mindre sårbar. Enheten skall bildas med inledningsvis ca 60 årsarbetskrafter med inriktning mot drift och förvaltning av tekniska system hos funktionsansvariga myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Medel för denna enhet har beräknats under anslaget. Den 15 augusti 2000 redovisade ÖCB ett förslag på enhetens utformning. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

De tre myndigheterna Civilbefälhavarna skall avvecklas den 31 december 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Regeringen har den 29 juni 2000 uppdragit åt ÖCB och Socialstyrelsen att inom respektive myndighet, från och med den 1 januari 2001, inrätta en central stödresurs som i första hand skall stödja den regionala nivån inom det civila försvaret.

Regeringen avser att tilldela medel även 2001 för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.13 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	438 683
Pris- och löneomräkning	6 249
Överföring inom U06	44 300
Justering av premiekompensation	-725
Förslag 2001	488 507

3.10.7.2 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror

Tabell 3.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	82 279	Anslags-sparande	93 380
2000	Anslag	57 151	Utgifts-prognos	99 806
2001	Förslag	40 000		
2002	Beräknat	115 123 ¹		
2003	Beräknat	117 535 ¹		

¹ Motsvarar 112 937 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar den verksamhet som den funktionsansvariga myndigheten ÖCB genomför inom funktionen. Inom funktionen har även länsstyrelserna uppgifter.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2001 låta Överstyrelsen för civil beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 325 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från och med 1998 övergick ÖCB till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Låneramen för 2001 skall täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Mot bakgrund av den positiva säkerhetspolitiska utvecklingen har ÖCB föreslagit att resterande beredskapslager skall säljas ut under förutsättning att marknaden så medger. Regeringen anser att ÖCB bör fortsätta utförsäljningen av befintliga beredskapslager med målsättningen att resterande lager skall vara

utsålda vid utgången av 2002, förutsatt att marknaden medger detta.

Den realisationsvinst som uppstår vid utförsäljning av beredskapslager redovisas mot inkomsttitel 2625. Under 1999 levererades

27 miljoner kronor in till statskassan för försäljningen. Som resultat av övergången till lånefinansiering av beredskapslagren inlevererade ÖCB 535 miljoner kronor till statskassan.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 *Funktionen Försörjning med industrivaror*, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 000 000 kronor.

Tabell 3.15 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	8 300	13 410	35 990		
Nya förpliktelser	8 900	30 300	5 300		
Infriade förpliktelser*	-3 790	-7 720	-15 900	-17 800	-7 590
Utestående förpliktelser vid årets slut	13 410	35 990	25 390		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	69 000	36 000	27 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Överstyrelsen har redovisat vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga att genomföra för att funktionen så långt som möjligt skall ha en god förmåga vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Åtgärderna omfattar bl.a. intensifiering av omförhandling av tidigare tecknade beredskapsavtal, ökade insatser på omvärldsanalyser samt metod- och modellutveckling, branschanalyser med satsning på kemi-, IT- och verkstadsbranscherna samt en fortsatt analys av EU-medlemskapets betydelse för försörjningsberedskapen.

Regeringen bedömer att de åtgärder som ÖCB avser att vidta utgör en rimlig avvägning med hänsyn till den förändrade hotbilden.

Tabell 3.16 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	57 151
Pris- och löneomräkning	819
Överföring inom U06	-17 970
Förslag 2001	40 000

3.10.7.3 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst

Tabell 3.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	796 484	Anslags- sparande	134 421
1999				
2000	Anslag	696 608 ¹	Utgifts- prognos	689 520
2001	Förslag	593 809		
2002	Beräknat	831 976 ²		
2003	Beräknat	852 031 ²		

¹ Varav 4 931 tkr i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 811 823 tkr i 2001 års prinsnivå.

Statens räddningsverk är funktionsansvarig myndighet. Anslaget finansierar åtgärder för

tillhandahållande och iordningställande av skyddsrum och skyddade utrymmen, tillhandahållande av andningsskydd, åtgärder för varning, utrymning och inkvartering, information om självskydd m.m. Anslaget finansierar även åtgärder inom räddningstjänsten, främst avseende förmågan inom den kommunala räddningstjänsten under höjd beredskap. Viktiga åtgärder inom detta område är byggande av räddningscentraler, utbildning av totalför-

svarspliktiga räddningsmän samt anskaffning av materiel för höjd beredskap.

Anslagssparandet har främst uppkommit på grund av att myndigheten övergått till lånefinansiering av beredskapslager och varningsmateriel samt vissa förseningar i utbetalningar till frivilligorganisationer. Under 2000 har 90 103 000 kronor av anslagssparandet förts bort som en indragning.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2001 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 720 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från och med 1998 övergick Räddningsverket till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Låneramen för 2001 skall täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Investeringsplan

Tabell 3.18 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 1999	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Räddningsmateriel	1 109	886	70	61	46	45
Varningsutrustning	183	69	38	28	28	18
Balder redovisningssystem	7	4	2	1		
Summa investeringar	1 299	959	110	90	74	63
Lån	982	643	110	90	74	63
Anslag	317	316				
Summa finansiering	1 299	959	110	90	74	63

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst*, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 000 000 kronor.

Tabell 3.19 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	446 669	301 639	186 439		
Nya förpliktelser	225 000	140 000	160 000		
Infriade förpliktelser ¹	-321 300	-255 200	-203 200	-100 000	-43 239
Utestående förpliktelser vid årets slut	301 639 ²	186 439	143 239		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	540 000	490 000	195 000		

¹ Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

² Utestående förpliktelser avviker med 48 730 tkr pga. ej ianspråkta bemyndiganden.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Räddningsverket skall fortsätta att fullfölja den beslutade mer begränsade inriktningen för befolkningsskyddet men även fortsättningsvis arbeta med att stärka den kommunala räddningstjänstens förmåga. Räddningstjänsten behöver stärkas vad gäller räddningscentraler samt personal- och materielltillgång. Det är även av vikt att stärka allmänhetens förmåga att handla rationellt vid olyckor och vid andra störningar genom självskyddskurser. Räddningsverket skall även tillse att samhället har ett fungerande varningssystem.

Med hänsyn till omvärldsläget är det möjligt att begränsa åtgärderna inom funktionen och prioritera fredsverksamheten (anslaget 7:4 i politikområdet Skydd mot olyckor) inom räddningstjänstområdet. Regeringen avser att utreda det framtida behovet av befolkningsskydd.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.20 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	696 608
Pris- och löneomräkning	8 597
Kompensation för ålderspensionsavgifter för totalförsvarspiktiga	30
Överföring inom U06	-110 805
Justering av premiekompensation	-621
Förslag 2001	593 809

3.10.7.4 6:7 Funktionen Psykologiskt försvar

Tabell 3.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	19 173	Anslags- sparande	7 199
2000	Anslag	18 523	Utgifts- prognos	24 210
2001	Förslag	20 000		
2002	Beräknat	22 466 ¹		
2003	Beräknat	22 943 ¹		

¹ Motsvarar 22 030 tkr i 2001 års prisnivå.

Styrelsen för psykologiskt försvar är funktionsansvarig myndighet. Anslaget finansierar den verksamhet som SPF genomför, såsom att bedriva verksamhet inom forskning, bered-

skapsplanläggning och utbildning samt information om säkerhetspolitik och totalförsvaret.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Regeringen har den 31 maj 2000 uppdragit åt ÖCB att genomföra en funktionsgenomgång av funktionen Psykologiskt försvar. Uppdraget skall också utgöra ett underlag till utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63). Uppdraget skall slutredovisas den 15 december 2000. I avvaktan på denna rapportering bedömer regeringen att ambitionsnivån för funktionen ej bör höjas utan kvarstå på en nivå motsvarande den som gällt för 2000. Dock skall uppgifter tillkomma som SPF övertar i samband med Civilbefälharnas avveckling.

Styrelsen för psykologiskt försvar skall stödja beredskapsplanering hos radio och TV-företag. Allmänheten skall kunna nås med konkret och korrekt myndighetsinformation. Utöver befintligt VMA-system (viktigt meddelande till allmänheten), anser regeringen att SPF bör fortsätta projektarbetet med RDS-varningar via lokalradiostationer.

Tabell 3.22 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	18 523
Pris- och löneomräkning	271
Överföring inom U06	1 206
Förslag 2001	20 000

3.10.7.5 6:8 Funktionen Ordning och säkerhet

Tabell 3.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	37 745	Anslags-sparande	15 940
2000	Anslag	22 276	Utgifts-prognos	26 972
2001	Förslag	22 841		
2002	Beräknat	33 385 ¹		
2003	Beräknat	34 057 ¹		

¹ Motsvarar 32 791 tkr i 2001 års prisnivå.

Rikspolisstyrelsen är funktionsansvarig myndighet. Anslaget finansierar utbildning och utrustning av den särskilda beredskapspolisen.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Rikspolisstyrelsen har bedömt att bl.a. personal- och utbildningsläget och förmågan vid längre el- och telebortfall inte är godtagbar. Regeringen avser att särskilt följa effekterna av de åtgärder som vidtas för att förbättra läget inom dessa områden.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.24 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 276
Pris- och löneomräkning	-110
Kompensation för ålderspensionsavgifter för totalförsvarensplikliga	1 000
Överföring inom U06	834
Justering av premierkompensation	-1 159
Förslag 2001	22 841

3.10.7.6 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Slags	Belopp
1999	Utfall	186 158	Anslags-sparande	127 618
2000	Anslag	80 725	Utgifts-prognos	166 175
2001	Förslag	101 936		
2002	Beräknat	170 844 ¹		
2003	Beräknat	174 997 ¹		

¹ Motsvarar 166 636 tkr i 2001 års prisnivå.

Socialstyrelsen är funktionsansvarig myndighet. Anslaget finansierar den verksamhet som myndigheten genomför inom funktionen.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 12 000 000 kronor.

Tabell 3.26 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	14 900	5 300	15 200		
Nya förpliktelser	5 300	15 000	10 000		
Infriade förpliktelser*	-14 900	-5 100	-15 200	-5 000	-5 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	5 300	15 200	10 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	25 000	25 000	12 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 220 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från och med 1999 övergick Socialstyrelsen till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Låneramen för 2001 skall täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Inkomster från utförsäljning av beredskapslager har redovisats mot inkomsttitel 2625.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Socialstyrelsen har redovisat vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga att genomföra för att funktionen så långt som möjligt skall ha en god förmåga vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Åtgärderna omfattar bl.a. lednings- och informationssystem, omstrukturering av beredskapslager, kompetensförsörjning, uppbyggnad av kunskapscentra, teknisk funktionssäkerhet samt omvärldsanalyser vad avser svåra påfrestningar på samhället i fred.

Regeringen bedömer mot bakgrund av 1996 års försvarsbeslut att de åtgärder som Socialstyrelsen avser att vidta är lämpliga med hänsyn till den förändrade hotbilden.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tabell 3.27 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	80 725
Pris- och löneomräkning	-404
Överföring inom U06	22 079
Justering av premiekompensation	-464
Förslag 2001	101 936

Teleberedskapsavgift

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för teleberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., fastställs till sammanlagt högst 100 000 000 kronor under 2001.

Skälen för regeringens förslag: En avgift tas ut av teleoperatörerna i enlighet med teleförordningen (1997:339) för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar på telekommunikationsområdet.

3.10.7.7 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m.

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	249 851	Anslags-sparande	14 239
2000	Anslag	195 000	Utgifts-prognos	195 000
2001	Förslag	199 000		
2002	Beräknat	202 572 ¹		
2003	Beräknat	206 630 ¹		

¹ Motsvarar 199 000 tkr i 2001 års prisnivå.

Post- och telestyrelsen är funktionsansvarig myndighet för funktionen Telekommunikationer m.m.. Anslaget finansierar upphandling för att tillgodose samhällets behov av uthålliga telekommunikationer i krig och vad gäller fredstida hot.

När operatörerna själva vidtar åtgärder i sina nät kan PTS upphandla kompletterande beredskapsåtgärder. Detta minskar statens kostnader totalt sett, men i gengäld belastas inte alltid anslaget det år uppgiften budgeteras varvid ett anslagssparande uppstår.

Anslaget skall även kunna användas till åtgärder för skydd mot informationsoperationer.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Post- och telestyrelsen, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., för perioden 2001-2003 godkänns (tabell 3.29).

Tabell 3.29 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 1999	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Fullträffskyddade teleanläggningar	193	87	46	40	10	10
Nätåtgärder	483	132	109	42	100	100
Prioriteringssystem	165		35	70	30	30
Informationssäkerhet och skydd av IIP-nät	90			30	30	30
Reservkraft	76	25	1	10	20	20
Summa investeringar	1 007	244	191	192	190	190
Anslag	1 007	244	191	192	190	190
Summa finansiering	1 007	244	191	192	190	190

Bemyndiganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 *Funktionen Telekommunikationer m.m.*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 000 000 kronor.

Tabell 3.30 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	302 563 ¹	89 155	150 000		
Nya förpliktelser	18 856	149 223	150 000		
Infriade förpliktelser	-230 114	-88 378	-150 000	-90 000	-60 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	89 155	150 000	150 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	130 000	150 000	150 000		

¹ Infriade förpliktelser avviker med 2 150 tkr från beställt belopp pga. förändring i betalningsutfallet

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Post- och telestyrelsen har redovisat vilka åtgärder som bedöms nödvändiga för att höja

telefunktionens förmåga att motstå såväl väpnat angrepp som svåra påfrestningar på samhället i fred. Myndigheten planerar införandet av ett system som möjliggör prioritet i fasta och mobila nät för samhällsviktiga funktioner. Vidare planeras intrångsanalyser och skyddsåtgärder mot intrång samt skyddsåtgärder för

nät som bär Internettrafik. En fullträffskyddad teleanläggning i berg kommer att färdigställas och fortsatt förstärkning av nätstrukturen kring fullträffskyddade anläggningar i storstäderna kommer att ske. En fortsatt satsning måste ske för att öka flexibilitet och skydd i transmissionsnät som långsiktigt är en förutsättning för säkerhet åt alla slag av telekommunikationer. Två till fyra funktionsövningar kommer att genomföras.

Med den planering som PTS redovisat bedömer regeringen att telekommunikationernas förmåga är godtagbar vid försvarsbeslutsperioden slut.

Tabell 3.31 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	195 000
Pris- och löneomräkning	-975
Överföring inom U06	4 975
Förslag 2001	199 000

3.10.7.8 6:11 Funktionen Postbefordran

Tabell 3.32 Anslagsberäkning

Tusental kronor

1999	Utfall	13 808	Anslags-sparande	1 547
2000	Anslag	11 000	Utgifts-prognos	7 200
2001	Förslag	3 000		
2002	Beräknat	8 118 ¹		
2003	Beräknat	8 281 ¹		

¹ Motsvarar 7 975 tkr i 2001 års prisnivå.

Post- och telestyrelsen är funktionsansvarig myndighet för funktionen Postbefordran. Anslaget finansierar upphandling av tjänster, utrustning och anläggningar för att trygga samhällets behov av uthållig postbefordran under höjd beredskap.

Anslagssparandet beror på att Posten AB (Posten) under hösten 1999 beslöt att lägga ned driftvärnet per den 31 december 1999. Det anslagssparande på ca 4 000 000 kr som beräknas vid utgången av 2000 beror också på nedläggningen av driftvärnet. Anslagsförbrukningen för 2000 inkluderar avvecklingskostnader för denna nedläggning.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Målet för Funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap. Verksamheten skall bedrivas så att de resurser och den beredskap som skapas skall kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Skälen för regeringens förslag: Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Post- och telestyrelsen bör fortsättningsvis vara funktionsansvarig myndighet för funktionen Postbefordran. Postgiroverksamheten ingår enligt 1996 års försvarsbeslut i funktionen. Postgirot Bank Aktiebolag, som driver Postgiroverksamheten, är emellertid ett bankaktiebolag och står därmed under Finansinspektionens tillsyn. Postgiroverksamheten bör därför endast omfattas av funktionen Finansiella tjänster (jfr. prop. 1996/97:4, s. 263) för vilken Finansinspektionen är funktionsansvarig myndighet under höjd beredskap. Mot bakgrund av detta har målet för funktionen ändrats.

Post- och telestyrelsen har, på regeringens uppdrag, redovisat ett förslag till framtida inriktning inom funktionen Postbefordran. Myndigheten skulle därvid särskilt belysa verksamheten fältpost. Post- och telestyrelsen framhåller att konsekvensen av ett avlägset invasionshot är att behovet av att vidmakthålla ett driftvärn inom Posten inte längre är angeläget. Posten beslutade att avveckla sin driftvärnsorganisation per den 31 december 1999. Det förslag, avseende fältpost, som PTS utarbetat tillsammans med Försvarsmakten och Posten innebär att nuvarande fältpostorganisation avvecklas. Ett nytt system för post- och penningförsörjning i fält, som bygger på samhällets ordinarie post- och betalningsväsende, utvecklas inom Försvarsmaktens underhållsorganisation.

Regeringen anser att befordran av post så långt som möjligt bör fungera normalt även om landet drabbas av långa elavbrott, störningar av transporter eller skador på sorteringsanläggningar i samband med väpnat angrepp.

Kompetens avseende hantering av svåra störningar på postfunktionen måste finnas inom PTS och hos Posten. En begränsad planeringsfunktion för totalförsvarsåtgärder bör härutöver finnas kvar vid Posten. Post- och telestyrelsen bör även fortsättningsvis genom upphandling av åtgärder säkra samhällets behov av postal kommunikation under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Försvarsmakten bör själv ansvara för ett system för post i fält för sina nationella och internationella förband med stöd av samhällets ordinarie postdistribution. Till följd av denna förändrade inriktning för funktionen tillsammans med nedläggningen av fältpost och Postens driftvärn kan det årliga resursbehovet för funktionen reduceras med ca 4 miljoner kronor till ca 8 miljoner kronor.

Tabell 3.33 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	11 000
Pris- och löneomräkning	-55
Överföring inom U06	-7 945
Förslag 2001	3 000

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 *Funktionen Transporter*, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 000 000 kronor.

Tabell 3.35 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	10 000	5 000	5 000		
Nya förpliktelser	5 000	5 000	25 000		
Infriade förpliktelser*	-10 000	-5 000	-5 000	-12 500	-12 500
Utestående förpliktelser vid årets slut	5 000	5 000	25 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	115 000	85 000	25 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Regeringens överväganden

För Funktionen Transporter innebär Försvarsmaktens omdaning från invasionsförsvar till insatsförsvar att behovet av stöd från civila

3.10.7.9 6:12 Funktionen Transporter

Tabell 3.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	191 484	Anslags- sparande	21 508
2000	Anslag	143 023	Utgifts- prognos	159 288
2001	Förslag	163 000		
2002	Beräknat	203 307 ¹		
2003	Beräknat	207 357 ¹		

¹ Motsvarar 199 815 tkr i 2001 års prisnivå.

Överstyrelsen för civil beredskap är funktionsansvarig myndighet. Anslaget finansierar delfunktionerna Väghållning (Vägverket), Järnvägstransporter och Banhållning (Banverket), Sjötransporter (Sjöfartsverket), Flygtransporter (Luftfartsverket) och Landsvägstransporter och Transportsamordning (ÖCB). Dessutom ingår transporter av farligt gods på väg och järnväg för vilket Statens räddningsverk ansvarar.

Anslagssparandet från 1999 beror bl.a. på beställning av materiel inom funktionen som betalats först 2000.

transportresurser kan komma att förändras. Regeringen avser att till ÖCB ge i uppdrag att senast den 1 mars 2001 i planeringsunderlaget redovisa behovet av stöd avseende transportresurserna.

Överstyrelsen har getts i uppdrag att i samråd med Vägverket samt länsstyrelser och Civilbefälhavarkanslier utreda och redovisat konsekvenser av att överföra delfunktionen Landsvägstransporter till Vägverket. I lämnad utredning redovisas förslag att överföra delfunktionen landsvägstransporter till Vägverket. Regeringen anser att det finns goda argument för den föreslagna förändringen och bedömer att förslaget bör genomföras. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

För respektive delfunktion återstår att arbeta vidare med att utveckla förmågan från godtagbar till god.

Tabell 3.36 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	143 023
Pris- och löneomräkning	-815
Överföring inom U06	20 792
Förslag 2001	163 000

3.10.7.10 6:13 Funktionen Energiförsörjning

Tabell 3.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	198 740	Anslags-sparande	181 899
2000	Anslag	211 000	Utgifts-prognos	301 400
2001	Förslag	220 569		
2002	Beräknat	238 290 ¹		
2003	Beräknat	243 202 ¹		

¹ Motsvarar 233 950 tkr i 2001 års prisnivå.

Funktionen Energiförsörjning är indelad i två delfunktioner. Statens energimyndighet är funktionsansvarig myndighet och ansvarar även för delfunktionen Bränsle- och drivmedelsförsörjning. Affärsverket svenska kraftnät ansvarar för delfunktionen Elförsörjning.

Anslaget används för beredskapsinsatser inom energiområdet som syftar till att inför höjd beredskap dels vidmakthålla och utveckla handlingsberedskapen för att möta störningar i energiförsörjningen, dels minska känsligheten för störningar inom elförsörjningsområdet. Anslaget används främst för ersättningar som beslutas enligt elberedskapslagen (1997:288) och för myndighetsutövning enligt nämnda lag. Huvudprincipen är att elföretagen är skyldiga att mot ersättning vidta beredskapsåtgär-

der som beslutas med stöd av elberedskapslagen. Vidare bekostar anslaget beredskapsinsatser för dammsäkerhet.

Elberedskapsavgift

Regeringens förslag: Avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Energiförsörjning, fastställs till sammanlagt högst 200 000 000 kronor under 2001.

Skälen för regeringens förslag: En avgift tas ut enligt elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av nämnda lag.

Regeringens överväganden

Under avsnitt 3.10.4.3 redovisas regeringens bedömning avseende funktionens förmåga vid utgången av 1999.

Samhällets elberoende och elsystemets karaktär motiverar fortlöpande aktiva insatser för att minska sårbarheten. Mot bakgrund av de överväganden som redovisats av regeringen i budgetpropositionen för 1999 (prop. 1998/99:1 utg.omr. 6, Totalförvar, Funktionen Energiförsörjning) och i regeringens Förändrad omvärld – omdanat försvar (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU1, rskr. 1998/99:222) uppdrog regeringen därför i april 1999 åt ÖCB att genomföra en funktionsgenomgång av delfunktionen Elförsörjning. Uppdraget skulle genomföras i samverkan med Affärsverket svenska kraftnät, övriga berörda myndigheter och med företrädare för företagen inom elförsörjningen. Uppdraget redovisades i december 1999.

Den av ÖCB genomförda funktionsgenomgången av delfunktionen Elförsörjning har resulterat i förslag vad gäller beredskapsverksamhetens inriktning, organisation, m.m. Vad beträffar ÖCB:s förslag om översyn av funktionsindelningen inom det civila försvaret har regeringen beslutat att överlämna frågan till utredningen (Fö 1999:04) om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. Vad gäller ÖCB:s förslag rörande beredskapsverksamhetens inriktning

avser regeringen bl.a. tillse att en helhetssyn utvecklas som omfattar beredskapsåtgärder såväl på den eloperativa sidan som på användarsidan och att åtgärder bör vägas mot varandra vad gäller kostnader och effekt. Vidare kommer de ömsesidiga beroendeförhållandena som finns mellan elförsörjningen och telekommunikationerna vid elavbrott att analyseras närmare. Möjligheten för investeringar i teknisk utrustning bör undersökas i syfte att kunna förbättra att i en krissituation styra knappa el-tillgångar till prioriterade användare. Utvecklingen på gasturbinsidan bör följas som en del av bevakningen av tillgång till reservkraft i syfte att skapa bättre förutsättningar för ö-drift i en krissituation. Möjligheterna att bergförlägga eller på annat sätt effektivt skydda strategisk och svårreparerad utrustning i stam- och regionnäten bör studeras. Regeringen avser bl.a. ställa högre krav på de civila totalförsvarsfunktionernas analyser av den egna funktionens elberoende och att väl fungerande rutiner skapas för att insamla, sammanställa och vidare rapportera sådana uppgifter.

Som redovisats ovan överväger regeringen för närvarande ett antal åtgärder för att minska sårbarheten inom elförsörjningen, bl.a. utifrån de konkreta förslag som ÖCB lämnat i sin rapport i december 1999 från genomgången av delfunktionen Elförsörjning. Resultatet av dessa överväganden kommer att redovisas för riksdagen i ett senare sammanhang.

De flesta totalförsvarsfunktioner är starkt beroende av en fungerande elförsörjning för funktionens förmåga att klara sin uppgift. ÖCB redogör i sitt planeringsunderlag 2001 för det civila försvarets förmåga bedömningar och föreslår, i enlighet med bl.a. intentionerna i regeringens prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret, att planeringen inom det civila försvaret inriktas mot att säkra viktiga infrastrukturområden. Infrastrukturfunktioner som t.ex. energiförsörjning prioriteras och ÖCB föreslår att ökade ekonomiska resurser avsätts för att minska sårbarheten inom funktionen. Regeringen delar ÖCB:s bedömning och har därför i förhållande till 2000 beräknat större ekonomiska resurser för funktionen Energiförsörjning.

Tabell 3.38 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	211 000
Pris- och löneomräkning	-1 055
Överföring inom U06	10 624
Förslag 2001	220 569

3.11 Totalförsvargemensamma verksamheter

Omfattning

Verksamheterna har till huvudsaklig uppgift att stödja övriga verksamheter inom politikområdet Försvarspolitik. De totalförsvargemensamma verksamheterna omfattar materieförsörjning, personalförsörjning, kompetensutveckling, forskning och utveckling samt signalspaning m.m. Verksamheterna finansieras till största delen genom avgifter men även till del av anslag över statsbudgeten.

De totalförsvargemensamma verksamheterna omfattar Försvarets materielverk, anslaget 6:14 Totalförsvarets pliktverk, anslaget 6:15 Försvarshögskolan, anslaget 6:16 Försvarets radioanstalt, anslaget 6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut, anslaget 6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret samt anslaget 6:19 Vissa mindre nämnder.

3.11.1 Resultatbedömning

Materieförsörjning

Materieförsörjningen stöds av Försvarets materielverk. För att effektivisera verksamheten har Materielverket under 1999 bedrivit ett förändringsarbete, det s.k. Athena-projektet. Resultatet är en ny processororienterad organisation som inrättats fr.o.m. den 1 januari 2000. Den nya organisationsstrukturen kommer att medföra en personalreduktion om 450 personer. En årlig kostnadsminskning om 230 miljoner kronor beräknas kunna uppnås fr.o.m. 2001. Vidare har Försvarets materielverk genomfört ett omfattande arbete med 2000-säkringen av Försvarets materielverk och Försvarsmaktens system, vilket inneburit att övrig utveckling av interna informationssystem m.m. inte kunnat genomföras enligt planerna.

Försvarets materielverks planerings- och beslutsstöd till totalförsvarsmyndigheter har främst genomförts som stöd till Försvarsmaktens materielplanering, varvid underlag har lämnats till Försvarsmakten vid tre tillfällen. Omförhandlingar med industrin har genomförts för att frigöra medel för angelägna investeringar.

Följande har prioriterats vad avser anskaffning och utveckling av materiel: Kryptotelefon

710, Stridsfordon 90, JAS 39 Gripen, Ubåt Gotland och Generell Teknisk Plattform. Omställningen för Materielverket har minskat avsevärt till följd av att antalet beställningar minskat, men hålls uppe av leveranser inom ett fåtal stora projekt där serieleveranser pågår (bl.a. JAS 39 Gripen, Stridsvagn 121/122 och Stridsfordon 90).

Materielverkets milstolpseffektivitet, dvs. andelen milstolpar som uppfylls inom överenskommen tid i förhållande till antalet planerade milstolpar, förbättrades markant under 1999. Denna utveckling har dock temporärt brutits under första halvåret 2000, vilket bl.a. är ett resultat av att Försvarets materielverk inte hunnit offerera i den takt som beställningarna inkommit från Försvarsmakten. Orsaken kan bl.a. härledas till den omarbetade materielplanen och rekryteringssvårigheter inom Försvarets materielverk.

Andelen omförhandlade kundbeställningar hos Materielverket har minskat något (från 31 procent till 29 procent) men är på en fortsatt hög nivå. Dessa orsakas bl.a. av omprioriteringar i materielplanen och ändrat innehåll i kundbeställningarna.

Personalförsörjning

Personalförsörjningen avseende totalförsvarspliktig personal stöds av Totalförsvarets pliktverk. Under 1999 mönstrade och antagningsprövade 48 872 personer, varav 504 kvinnor. Av dessa skrevs 19 308 in till värnplikt och 2 194 till civilplikt. Övriga skrevs in till utbildningsreserven, var inte tjänstgöringsskyldiga eller, i samband med kvinnors antagningsprövning, samtyckte inte till inskrivning.

Av de totalförsvarspliktiga som skrivs in till grundutbildning påbörjar 70 procent sin grundutbildning under följande år. Totalt 24 001 registerkontroller har genomförts i anslutning till inskrivningen för att hindra olämplig personal att fullgöra grundutbildning och 329 kontroller har medfört ändrade inskrivningsbeslut.

Antalet kvinnor som antagningsprövades under 1999 har minskat med 110 jämfört med 1998. Även antalet kvinnor som efter antagningsprövningen skrevs in till grundutbildning har från 1998 till 1999 minskat från 341 till 242. Antalet intresseanmälningar av kvinnor för att genomgå antagningsprövning var större än tidigare år samtidigt som antalet återtagna

intresseanmälningar också var större än tidigare år.

Totalförsvarets pliktverk har skrivit in färre totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt än vad Försvarmakten har beställt. Regeringen beslutade våren 1999 att värnpliktsvolymen för 2000 och 2001 skall reduceras till ca 15 000 totalförsvarspliktiga med anledning av övergången till ny insatsorganisation och förändringar i grundorganisationen. Försvarmakten har däremot inte ändrat sina beställningar hos Totalförsvarets pliktverk, som därför medvetet har planerat för en låg uppfyllnad av Försvarmaktens beställningar.

Inom det civila försvaret uppgår differensen till fyra procent vilket beror på för sena beställningar av utbildningsanordnarna hos Totalförsvarets pliktverk.

Antalet ändrade inskrivningsbeslut har inte minskat. Anledningen är förändringarna inom både det civila och det militära försvaret, vilka påverkar utbildningsvolymerna av totalförsvarspliktiga. Andelen avgångar under grundutbildning har inte minskat generellt men Totalförsvarets pliktverk har vid några garnisoner genomfört riktade åtgärder mot både totalförsvarspliktiga och befäl. Vid dessa garnisoner har avgångarna minskat med ca 50 procent.

Totalförsvarets pliktverk har uppfyllt beställningarna avseende antalet totalförsvarspliktiga för repetitionsutbildning. På grund av en låg verksamhetsvolym och höga fasta kostnader redovisar verksamhetsgrenen en förlust och en kraftigt ökad timkostnad.

Som framgår av förra årets budgetproposition (prop. 1999/2000:1, utgiftsområde 6, avsnitt 6.7) avbröts utvecklingen av den del av Totalförsvarets pliktverks informationssystem som skall stödja krigsplacering och övrig personalredovisning inom det militära försvaret.

Kompetensutveckling inom totalförsvaret

Kompetensutveckling inom totalförsvaret och chefsutveckling såväl civilt som militärt stöds av Förvarshögskolan.

Utbildningsverksamheten inom Förvarshögskolan består av tre skilda delar:

- Högre chefsutbildning för totalförsvaret,
- Militär chefs- och specialistutbildning och
- Civil chefs- och specialistutbildning.

Utbildningen är helt avgiftsfinansierad och Försvarmakten är den största beställaren. Skolans utbildning har utvecklats både till omfång och innehåll där olika former av internationell krishantering mot bakgrund av omvärldsutvecklingen har blivit en viktig komponent.

Fackprogram har introducerats för att kunna möta Försvarmaktens behov av specialutbildningar för kompetensutveckling av officerare. Förvarshögskolan pekar dock på vissa problem med beläggningen. För en framtida kvantitativt mindre Försvarmakt är det av största vikt att finna en balans mellan behovet av specialkompetens och kostnadseffektiviteten i att bedriva småskalig specialistutbildning. Denna avvägning är avgörande för dimensionering av högre specialistutbildningar inom totalförsvaret.

Integreringen av forskning och utbildning har fördjupats för att kvalitetssäkra de utbildningar som Förvarshögskolan arrangerar. Skolans anslagsfinansierade verksamhet omfattar grundforskning som skall bygga upp vetenskaplig grund för undervisningen, forskning inom säkerhetspolitik och militärhistoria samt informationskrigsföring. Inom grundforskningen har Förvarshögskolan eftersträvat fasta forskningsresurser, dvs. professorer och rekryteringstjänster vid alla institutioner, för att möjliggöra utveckling av nya forskningsprojekt och handledning av doktorander. Tre professorer har anställts i syfte att stärka skolans vetenskapliga grund. Samtliga institutioner har därmed antingen en professor eller en adjungerad professor som kan leda institutionens vetenskapliga forskning och utveckling.

Signalspaning m.m.

Försvarets radioanstalt har bidragit med underrättelser om förhållanden i vår omvärld som kan påverka vårt land i politiskt, säkerhetspolitiskt eller militärt avseende. Försvarets radioanstalt har också bidragit med underrättelser till stöd för svenskt utrikespolitiskt agerande.

De säkerhetspolitiska förändringarna under 1990-talet har inneburit att Försvarets radioanstalts ekonomiska resurser under de senaste åren har kunnat reduceras. Myndigheten har anpassat sig till detta och rationaliserat verksamheten genom att lägga ned fasta stationer och investera i automatiserad utrustning. För-

svarets radioanstalt har vidare genomfört en genomgripande omorganisation under 1999. Genom omorganisationen samordnas militär och icke-militär signalspaning på ett effektivare sätt och möjliggör en bättre beredskap för att följa upp nya hot och risker.

Forskning och utveckling

De genomgripande förändringar som planeras för totalförsvaret har i hög grad präglat forsknings- och utbildningsverksamheten under 1999. Försvarets forskningsanstalt har tillsammans med det militära försvaret tagit fram forsknings- och teknologiplaner och även förslag till demonstratorer. Samverkan med universitet och högskolor har vidareutvecklats och därtill har det internationella samarbetet vuxit.

Under 1999 utvärderades Forskningsanstaltens avdelning för vapen och skydd samt institutionen för kärnvapen och strålningsvetenskap av internationella expertgrupper. Utvärderingen visar att den vetenskapliga kvaliteten är hög och inom vissa områden i världsklass. Emellertid konstaterades att vissa organisatoriska förbättringar kan göras och institutionernas strategier kan utvecklas.

Arbetet med att öka synergieffekterna av den militära forskningen har fortsatt och Forskningsanstalten har ökat sitt kontaktnät utanför totalförsvaret. Flygtekniska försöksanstalten har i första hand genom ett ökat internationellt samarbete tagit tillvara de synergieffekter som kan uppnås inom området. Samarbetet har bl.a. syftat till att uppnå ett rationellt utnyttjande av provningsanläggningar.

1999 var det femte året av uppdragsstyrning av Forskningsanstalten och dess planeringsprocess har givit förbättrade möjligheter till dialog med Försvarmakten. Den affärsmässiga relationen har ytterligare utvecklats genom införandet av milstolpsförfarande med betalning vid leverans.

När det gäller säkerställandet av egen kompetens för framtida behov har Forskningsanstalten uttryckt vissa farhågor angående personalavgångar och rekrytering, där bl.a. löneutvecklingen har viss betydelse för myndighetens förmåga att attrahera kompetent personal. Myndigheten har vidtagit ett antal åtgärder för att öka beredskapen för framtida behov, både personellt och forskningsmässigt.

Flygtekniska försöksanstalten har under 1999 på regeringens uppdrag låtit genomföra

en oberoende utvärdering av verksamhetsgrenen Aerodynamik. Resultatet av utvärderingen gav Försöksanstalten ett mycket gott betyg inom området. Ett par påpekanden gjordes dock, nämligen att kompetens bör överföras till yngre medarbetare och att det bör göras nyinvesteringar för att modernisera den utrustning som används i experimentverksamheten.

Flygtekniska försöksanstalten redovisar att dess timtaxor varit låga under hela 1990-talet och att inga förändringar gjordes under 1999. Myndighetens konkurrenskraft ligger till stor del i den höga effektiviteten, vilket bl.a. beror på den låga personaltätheten. Under 1990-talet har Försöksanstaltens rationaliseringar främst skett genom personalreduceringar på den administrativa sidan. Under 1999 har detta medfört besparingar på 3 - 5 procent.

Nämnder m.m.

Till området hör verksamheter som bedrivs av Överklagandenämnden för totalförsvaret, Totalförsvarets chefsnämnd och vissa mindre nämnder. Nämnderna har redovisat att verksamheten genomförts enligt uppställda mål och riktlinjer. Regeringen ger bidrag till Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar. Dessa har redovisat en verksamhet under 1999 som motsvarar syftet med statsbidraget.

Frivillig försvarsverksamhet

Berörda myndigheter redovisar att verksamheten avseende den frivilliga försvarsverksamheten har påverkats av förändringarna i totalförsvaret. Till exempel har rekryteringen minskat.

Internationell verksamhet

Myndigheternas internationella engagemang och samarbete tenderar att bli en alltmer integrerad del av den ordinarie verksamheten. För vissa av myndigheterna är detta en förutsättning för att kunna uppnå en behovsanpassad verksamhet. Merparten av samarbetet sker inom ramen för bilaterala respektive multilaterala avtal.

Det internationella engagemanget har i första hand varit av stor betydelse för materiel- och forskningsområdet men även inom ramen för utbildningsrelaterade frågor tenderar det

internationella samarbetet att bli allt mer betydelsefullt.

Miljöarbete

Flertalet totalförsvargemensamma myndigheter har redovisat goda resultat i arbetet med införandet av miljöledningssystem. Myndigheterna har inom ramen för detta arbete redovisat olika åtgärder som vidtagits för att öka miljömedvetenheten hos den egna personalen.

Jämställdhetsarbete

De totalförsvargemensamma myndigheterna har genom olika åtgärder arbetat för att främja jämställdhet på de egna arbetsplatserna. Därutöver har Totalförsvarets pliktverk arbetat aktivt för att få fler kvinnor att fullgöra grundutbildning. Totalförsvarets pliktverk har i Östergötlands län genomfört försök för att öka rekryteringen av kvinnor. En ökning av inkomna intresseanmälningar kunde noteras där. En motsvarande ökning märktes dock även i andra län där dessa åtgärder inte vidtagits.

Totalförsvarets pliktverk strävar efter att i minsta möjliga mån ändra kvinnors inskrivningsbeslut för att få fler kvinnor att fullgöra grundutbildning.

Försvarmaktens bedömning

Av Försvarmaktens bedömningar av respektive totalförsvargemensam myndighets levererade tjänster och produkter framgår att dessa myndigheter i allt väsentligt uppfyllt de kvalitetskrav och behov som Försvarmakten har haft. Försvarmakten har dock framhållit att olika organisationsstrukturer samt planerings- och ekonomisystem hos vissa myndigheter har negativt påverkat effektiviteten i arbetet. Detta avser berörda myndigheter nu åtgärda genom att bl.a. omarbeta ingångna samarbets- och ramavtal.

Regeringens bedömning

Regeringens sammantagna bedömning är att de totalförsvargemensamma myndigheternas verksamhet och produktion som helhet bedrivits enligt de krav som regeringen har ställt. Samtidigt konstaterar regeringen att myndigheterna i hög grad påverkats av den förändringsprocess som nu pågår inom försvaret, vilket i några fall lett till begränsad måluppfyllnad. De anpassningsåtgärder som myndigheterna i detta avseende redovisat, bedömer regeringen vara ändamålsenliga.

Regeringen bedömer att nämndernas verksamhet och den frivilliga försvarsverksamheten bedrivs med gott resultat.

3.11.2 Inriktning

Ominriktningen av försvaret påverkar inriktningen av den totalförsvargemensamma verksamheten. Nya och förändrade uppgifter inom politikområdet påverkar i hög utsträckning även verksamhetsområdet. Myndigheterna har redan inlett en anpassning till de förändrade omvärldsförutsättningarna. Ominriktningen kommer under en längre tid påverka utformningen av myndigheternas verksamhet.

Internationaliseringen av politikområdet och den ökande betydelsen av internationellt samarbete ställer ökade krav på de totalförsvargemensamma verksamheterna i form av kompetens inom olika områden. Ett aktivt deltagande i olika internationella fora är således av stor betydelse.

Försvarmaktens omställning ställer förändrade krav på materielförsörjningsprocessen, som för närvarande är föremål för utredning. Försvarmaktens omställning innebär bl.a. att materielinvesteringarna måste inriktas mot system som klarar informations- och ledningskrigföring.

Personalförsörjningsområdet måste anpassas mot ändrade utbildningsvolymerna av totalförsvarspliktiga samt Försvarmaktens minskade behov av personalredovisning m.m. En ytterligare faktor som påverkar verksamhetsområdet är Pliktutredningens förslag (SOU 2000:21 Totalförsvarsplikten) om ett förändrat mönstrings- och inskrivningssystem. Pliktutredningens betänkande remissbehandlas för närvarande.

Den framtida Försvarsmakten kommer att vara mycket kompetensintensiv vilket starkt påverkar utformningen och inriktningen av utbildning och forskning. För att tillmötesgå de framtida behoven är det av stor vikt att arbetet med att kvalitetssäkra utbildningarna och stärka den vetenskapliga grunden fortsätter. Mot denna bakgrund ser Försvarshögskolan bl.a. över skolans framtida lokalbehov.

Riksdagen har beslutat att Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten skall läggas ned den 31 december 2000 samt att en ny myndighet för försvarsforskning skall inrättas den 1 januari 2001 (prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU6, rskr. 1999/2000:223). En särskild utredare (Fö 2000:04) förbereder inrättandet av den nya myndigheten. Regeringen har den 24 augusti 2000 beslutat att inrätta den nya myndigheten samt att myndighetens namn skall vara Totalförsvarets forskningsinstitut. Den säkerhetspolitiska utvecklingen och det ökade internationella samarbetet har inneburit förändringar för inriktningen av försvarsforskningen. Inom ramen för målet att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar är det av särskild betydelse att den nya myndigheten verkar för att synergieffekter mellan civil och militär forskning samt nationell och internationell forskning tillvaratas. Den nya myndighetens framtida inriktning och utformning kommer i flera avseenden att påverkas av resultatet från utredningarna om forskning och utveckling inom totalförsvaret (dir. 2000:14) respektive materielförsörjning för det militära försvaret (dir. 2000:13).

Regeringen anser att de frivilliga försvarsorganisationerna genom sitt starka engagemang och sin breda kompetens inom skilda områden i samhället utgör en viktig resurs för landets försvar. Stödet skall även fortsättningsvis lämnas till de frivilliga försvarsorganisationerna så att deras verksamhet främjar försvarsviljan och ger försvarsverksamheten en bred folklig förankring. Den närmare inriktningen av de frivilliga försvarsorganisationerna är beroende av de resultat som utredningen om den frivilliga försvarsverksamhetens framtida inriktning och uppgifter inom totalförsvaret redovisar (dir. 1999:95). Utredningen skall lämna sitt betänkande den 28 februari 2001.

Regeringen anser att de olika nämnderna skall fortsätta sin verksamhet enligt gällande riktlinjer samt att statsbidraget till Svenska

Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar skall bestå.

3.11.3 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har lämnat invändning mot Totalförsvarets pliktverks årsredovisning med anledning av myndighetens avskrivningstid för immateriella tillgångar. Enligt 19 § bokföringsförordningen (1979:1212) skall avskrivning ske med skäligt belopp dock minst en femtedel, om ej på grund av särskilda omständigheter avskrivning med en mindre del får anses överensstämma med god redovisningsred. Riksrevisionsverket anser inte att Totalförsvarets pliktverks tillämpade avskrivningstid för investeringar i informationssystemet PLIS uppfyller detta.

Riksrevisionsverket belyser i sin invändning en viktig princip i bokföringsförordningen.

Regeringen anser i likhet med Riksrevisionsverket att den av Totalförsvarets pliktverks redovisade avskrivningstiden om 12 år inte kan överensstämma med god redovisningsred. En avskrivningstid om 5 år kommer dock att innebära ökade kostnader för Totalförsvarets pliktverk, vilket kommer att påverka myndighetens verksamhet menligt. Även om det inte kan anses föreligga sådana särskilda omständigheter som avses i 19 § bokföringsförordningen, har regeringen funnit att informationssystemet bör vara avskrivet vid utgången av 2007 och beslutat i enlighet med detta.

3.11.4 Budgetförslag

3.11.4.1 Försvarets materielverk

Försvarets materielverk är en avgiftsfinansierad myndighet med uppgift att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel på uppdrag av främst Försvarsmakten. Vidare biträder Försvarets materielverk Försvarsmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering samt materielsystemkunskap.

För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarsmaktens fastställda materielplan. Försvarsmakten lägger sedan kundbeställningar på Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för

Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljningen av Försvarets materielverks resultat och måluppfyllnad.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att, genom en kredit i Riksgäldskontoret om högst 23 000 000 000 kronor, tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital för budgetåret 2001.

Skälen för regeringens förslag: Materielverket behöver ett rörelsekapital för att finansiera förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital. Regeringen föreslår, mot bakgrund av hittills utnyttjat kreditutrymme och av det bedömda framtida kreditbehovet att krediten i Riksgäldskontoret sänks från 30 000 000 000 kronor till högst 23 000 000 000 kronor.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001 - 2003 godkänns (tabell 3.40).

Tabell 3.40 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Investeringar > 1 miljon kronor, varav	122	141	113	96
- Provplatser				
- IT-utveckling	48	33	33	33
- övrigt	62	80	74	49
	12	28	6	14
Investeringar < 1 miljon kronor	14	17	18	18
Summa investeringar	136	158	131	114
Lån i Riksgäldskontoret	136	158	131	114
Summa finansiering	136	158	131	114

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.39 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverk- samhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999 (varav tjäns- teexport)	19 729 000 (7 800)	19 819 000 (7 100)	-90 000 (700)
Prognos 2000 (varav tjäns- teexport)	20 285 000 (15 000)	20 285 000 (14 000)	0 (1 000)
Budget 2001 (varav tjäns- teexport)	22 342 000 (30 000)	22 342 000 (29 000)	0 (1 000)

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten. Det negativa resultatet under 1999 på ca 90 miljoner kronor beror i huvudsak på engångskostnader i samband med omstruktureringen och övergången till en ny organisation.

3.11.4.2 6:14 Totalförsvarets pliktverk

Tabell 3.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	239 435	Anslags- sparande	5 395
2000	Anslag	237 834	Utgifts- prognos	237 834
2001	Förslag	253 140		
2002	Beräknat	258 467 ¹		
2003	Beräknat	264 163 ¹		

¹ Motsvarar 253 140 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Totalförsvarets pliktverk för mönstring, antagningsprovning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden.

Vidare finansierar anslaget Pliktverkets verksamhet med att ge myndigheter och andra som har bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga som skrivs in för civil- eller värnplikt och i fråga om redovisning av annan personal inom totalförsvaret samt lämna stöd och service till utbildningsanordnarna i fråga om totalförsvarspliktigas tjänstgöring. Dessa verksamheter finansieras även till del av avgiftsinkomster.

Anslagssparandet beräknas bli förbrukat under 2000.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.42 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverk- samhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	75 691	73 575	2 116
Prognos 2000	59 200	67 200	-8 000
Budget 2001	55 000	56 000	-1 000

Huvuddelen av den avgiftsbelagda verksamheten avser tjänster Totalförsvarets pliktverk lämnar till Försvarsmakten även om tjänsterna till andra uppdragsgivare har ökat. I och med den pågående förändringen av totalförsvaret kommer efterfrågan på den avgiftsbelagda verksamheten att minska.

Totalförsvarets pliktverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 3.43 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	237 834
Pris- och löneomräkning	3 711
Justering av premiekompensation	11 595
Förslag 2001	253 140

I budgetpropositionen för 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till att Pliktverket är både anslags- och avgiftsfinansierad.

3.11.4.3 6:15 Försvarshögskolan

Tabell 3.44 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	24 463	Anslags- sparande	5 595
2000	Anslag	27 602	Utgifts- prognos	28 084
2001	Förslag	31 445		
2002	Beräknat	32 024 ¹		
2003	Beräknat	32 676 ¹		

¹ Motsvarar 31 445 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Försvarshögskolan för forskning och utveckling m.m. Dessutom finansieras verksamheten inom Delegationen för militärhistorisk forskning från anslaget.

Försvarshögskolan skall genom utbildning och forskning stödja totalförsvarets kompetensuppbyggnad samt chefsutveckling av både civil och militär personal. Det ökande internationella engagemanget inom totalförsvaret skall återspeglas i Försvarshögskolans verksamhet. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom avgifter.

Av anslaget har regeringen beräknat 18 miljoner kronor för uppbyggnad av Försvarshögskolans vetenskapliga grund. Det skall motsvara en professur och en rekryteringstjänst inom vart och ett skolans kärnämnen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.45 Uppdragsverksamhet***Tusental kronor*

Uppdragsverk- samhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	267 075	252 269	14 806
Prognos 2000	291 700	291 700	0
Budget 2001	299 100	299 100	0

Försvårshögskolan får disponera intäkterna från den avgiftsfinansierade verksamheten. Det redovisade överskottet för 1999 kan i allt väsentligt härledas till ökade beställningar.

Tabell 3.46 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	27 602
Pris- och löneomräkning	1 463
Justering av premiekompensation	2 380
Förslag 2001	31 445

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till att Försvårshögskolan är både anslags- och avgiftsfinansierad.

3.11.4.4 6:16 Försvarets radioanstalt**Tabell 3.47 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

			Anslags- sparande	
1999	Utfall	428 114		3 664
2000	Anslag	439 684 ¹	Utgifts- prognos	439 684
2001	Förslag	441 333		
2002	Beräknat	450 284 ²		
2003	Beräknat	460 011 ²		

¹ Varav 11 190 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 441 333 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar den verksamhet med signalspaning som Försvarets radioanstalt bedriver. Anslaget finansierar också utveckling av teknisk materiel och metoder som behövs för denna verksamhet.

Verksamheten bedrivs enligt den inriktning som regeringen, Försvarmakten och övriga uppdragsgivare anger.

I budgetpropositionen för 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till att Försvarets radioanstalt är både anslags- och avgiftsfinansierad. I tilläggsbudgeten i samband med den ekonomiska vårpropositionen för 2000 tillfördes anslaget 11,2 miljoner kronor med anledning av detta.

Tabell 3.48 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	439 684
Pris- och löneomräkning	6 169
Övrigt	-4 520
Förslag 2001	441 333

3.11.4.5 6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut**Tabell 3.49 Anslagsberäkning***Tusental kronor*

			Anslags- kredit	
1999	Utfall	177 394 ¹		361 ¹
2000	Anslag	168 026 ¹	Utgifts- prognos	181 996 ¹
2001	Förslag	184 893		
2002	Beräknat	188 731 ²		
2003	Beräknat	192 859 ²		

¹ Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten.

² Motsvarar 184 893 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar försvars- och säkerhetspolitisk forskning för regeringens behov, skyddsforskning mot NBC-stridsmedel samt flygteknisk forskning.

Vidare finansierar anslaget (och till viss del avgiftsinkomster) Totalförsvarets forskningsinstituts verksamhet med att tillgodose totalförsvaret med forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningsverksamhet. Kompetensen skall också nyttiggöras utanför totalförsvaret, samt stödja svensk industri och export av försvarsmateriel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.50 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999 ¹	752 909	740 407	12 502
(varav tjänsteexport)	(30 375)	(27 005)	(3 370)
Prognos 2000 ¹	789 570	787 334	2 236
(varav tjänsteexport)	(23 000)	(21 000)	(2 000)
Budget 2001	768 785	768 785	0
(varav tjänsteexport)	(23 000)	(21 000)	(2 000)

¹ Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten.

Totalförsvarets forskningsinstitut får disponera intäkterna från den avgiftsfinansierade verksamheten.

I budgetpropositionen för 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till att Totalförsvarets forskningsinstitut är både anslags- och avgiftsfinansierad.

Tabell 3.51 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	168 026 ¹
Pris- och löneomräkning	2 414
Justering av premiekompensation	14 453
Förslag 2001	184 893

¹ Anslagen Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten.

3.11.4.6 6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret

Tabell 3.52 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	102 395		
2000	Anslag	88 265	¹ Utgifts- prognos	88 262
2001	Förslag	88 265		
2002	Beräknat	88 265	²	
2003	Beräknat	88 265	²	

¹ Inklusiv en minskning med 4 931 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.² Motsvarar 88 265 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar utgifter för stöd till den verksamhet som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna, som anges i bilaga till förordningen, får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionsutbildning för den egna organisationen samt ungdomsverksamhet.

De frivilliga försvarsorganisationerna får härutöver uppdragsmedel från anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:4 Funktionen Civil ledning, 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst samt 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m. Arbetsmarknadsstyrelsen tilldelas belopp för frivilligverksamhet under anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst.

Tabell 3.53 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	88 265
Förslag 2001	88 265

3.11.4.7 6:19 Nämnder m.m.**Tabell 3.54 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

1999	Utfall	9 683	Anslags- sparande	2 337
2000	Anslag	12 359	Utgifts- prognos	12 250
2001	Förslag	12 019		
2002	Beräknat	12 255 ¹		
2003	Beräknat	12 514 ¹		

¹ Motsvarar 12 019 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar den verksamhet som Överklagandenämnden för totalförsvaret, Totalförsvarets chefsnämnd samt vissa andra, mindre, nämnder bedriver samt bidrag till Svenska Röda Korset och till Centraförbundet Folk och Försvar.

Tabell 3.55 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	12 359
Pris- och löneomräkning	344
Överföring inom U06	-684
Förslag 2001	12 019

4 Politikområde Skydd mot olyckor

4.1 Omfattning

Politikområdet omfattar förebyggande, konsekvensbegränsande och skadeavhjälpande åtgärder avseende olyckor. Med olyckor menas såväl av människa vållade olyckor som naturolyckor där skada kan förorsakas på människa eller egendom eller i miljö.

Politikområdet begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av myndigheter inom sju utgiftsområden. Liknande verksamheter med motsvarande målsättning och till del baserade på samma lagstiftning bedrivs dock även av ett antal statliga myndigheter inom andra politikområden samt av kommunerna.

Statens räddningsverk bedriver olycks- och skadeförebyggande arbete enligt räddningstjänstlagen (1986:1102), ansvarar för landsvägstransporter av farligt gods enligt lagen (1982:821) om transport av farligt gods och samordnar övriga ansvariga myndigheters verksamhet inom detta område samt ansvarar i vissa fall för sanering av radiakutsläpp m.m. Räddningsverket har även tillsynsansvar enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen).

Sprängämnesinspektionen har på central nivå ansvar för frågor enligt lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor och arbetar för att förebygga att människor, egendom eller miljö kommer till skada vid hantering av brandfarliga och explosiva varor.

Kustbevakningens verksamhet inom politikområdet omfattar miljöräddningstjänst till sjöss för vilken myndigheten enligt räddningstjänstlagstiftningen är ansvarig, sjöräddning samt eftersökning med flyg. Kustbevakningen medverkar även i sjöfartsverkets tillsynsverksamhet inom sjösäkerhetsområdet, bl.a. avseende transport av farligt gods.

Myndighetens verksamhet kommer från och med 2001 att tillhöra andra politikområden men myndigheten har sitt anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret och politikområdet Skydd mot olyckor.

I kapitel 5 finns en redovisning av Kustbevakningens verksamheter utanför politikområdet Skydd mot olyckor.

Politikområdet omfattar även ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Vidare kan ersättning lämnas för uppkomna merkostnader vid genomförda räddningstjänstinsatser m.m. Denna ersättning kan lämnas såväl till statliga myndigheter som till kommuner.

De anslag som ingår i politikområdet framgår av tabell 4.1.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
7:1 Kustbevakningen ²	416	440	461	474	505	520
7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.	21	25	30	25	25	25
7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	10	20	17	13	20	20
7:4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	418	527	552	555	567	579
7:5 Brandfarliga och explosiva varor	16	16	17	17	17	18
Totalt för politikområde Skydd mot olyckor	881	1 028	1 077	1 084	1 134	1 162

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Anslagsnivån avser samtliga Kustbevakningens verksamheter.

4.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för den verksamhet som bedrivs inom politikområdet Skydd mot olyckor skall vara att skydda människors liv, säkerhet och hälsa mot olyckor samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Skälen för regeringen förslag: I enlighet med vad som anges i föreliggande proposition (volym 1, avsnitt 7.5) föreslår regeringen mål för politikområdet Skydd mot olyckor.

4.4 Politikens inriktning

Regeringen anser att det skadeförebyggande arbetet fortsatt bör prioriteras. Det är mer kostnadseffektivt att förebygga olyckor än att behöva vidta konsekvensbegränsande åtgärder till följd av inträffade olyckor som t.ex. räddningstjänstinsatser. Den tillsynsverksamhet avseende Sevesolagstiftningen, transport av farligt gods m.m. samt hantering av brandfarliga och explosiva varor har därvid särskilt stor betydelse. Vidare anser regeringen att Räddningsverket skall fortsätta att utveckla arbetet med brandsyner samt fortsätta uppbyggnaden av brandstatistik. Även arbetet när det gäller att stärka den enskilda människans förmåga att

agera rationellt i samband med vardagsolyckor bör prioriteras. En förbättrad sådan förmåga har också betydelse vid större olyckstillbud och kan minska konsekvenserna av inträffade olyckor.

I den konkurrenspolitiska propositionen Konkurrenspolitik för förnyelse och mångfald anförde regeringen att en väsentlig minskning av regleringen inom sotningsväsendet borde eftersträvas (prop. 1999/2000:140). Regeringen har för avsikt att under 2001 återkomma till riksdagen i frågan.

Information och utbildning av lokala myndigheter är andra viktiga områden med förebyggande effekt. Därför bör Sprängämnesinspektionen fortsätta att bygga upp sitt IT-stöd i syfte att ge en lättillgänglig rättsinformation till berörda myndigheter, företag och organisationer.

Myndigheternas nationella och internationella samverkan bör fortsatt hållas på en hög nivå. Härigenom uppnås en kunskapsuppbyggnad och informationshantering som är nödvändig för att uppnå en effektiv myndighetsutövning samt förmåga till operativt samarbete vid större olyckor.

På det internationella området anser regeringen vidare att myndigheterna inom politikområdet bör hålla en hög förmåga att bistå regeringen, särskilt inför det svenska ordförandeskapet i EU. I slutsatserna från mötet med EU:s stats- och regeringschefer i juni 2000 i Feira har angetts att ett ökat samarbete skall ske inom civil krishantering.

Den civila krishanteringsförmågan skall utvecklas och här kan framförallt Räddningsverket komma att få en betydande roll.

Regeringen uppdrog den 29 juni 2000 åt Statskontoret att utreda frågan om hur en sammanslagning av Sprängämnesinspektionen lokaliserad till Karlskoga med Räddningsverket i Karlstad skulle kunna genomföras, samt konsekvenserna av en sådan sammanslagning. Uppdraget skall redovisas senast den 1 oktober 2000.

Mot bakgrund av vad regeringen anfört i den försvarspolitiska propositionen Det nya försvaret i frågan om utnyttjande av militära resurser till stöd för andra myndigheter och vad sedan riksdagen som sin mening gav regeringen tillkänna (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) har regeringen den 20 juli 2000 uppdragit åt Polisen, Försvarsmakten, Kustbevakningen, Tullverket, Länsstyrelsen i Gotlands län och Sjöfartsverket att belysa behovet av och möjligheterna till att samordna sina resurser vid hantering av allvarliga olyckor och särskilda samhällsliga kristillstånd på Gotland. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2001.

Enligt regeringen bör resultatstyrningen inom politikområdet vidareutvecklas för att med större säkerhet kunna verifiera att genomförd verksamhet verkligen haft avsedda effekter.

4.5 Utveckling av IT-system

Utveckling av IT-system, såväl fristående som delkomponenter, utgör totalt en stor utgiftspost i statsbudgeten. Utöver vad som separat anges under respektive verksamhet vill regeringen särskilt framhålla betydelsen av en effektiv projektplanering och styrning i samband med IT-utveckling inom politikområdet. Planeringen bör utformas så att det blir möjligt att följa upp att leveranser sker i rätt tid och med ett innehåll som svarar mot att budgeterad kostnadsram inte överskrids eller riskerar att överskridas.

All anskaffning och utveckling av olika IT-system skall medföra en klart definierad verksamhetsnytta och vara kostnadseffektiv för staten. Detta innebär att samråd mellan myndigheterna bör ske vid anskaffning och utveckling så att möjliga samordningseffekter kan utnyttjas.

Regeringen ämnar i regleringsbrev ställa återrapporteringskrav på myndigheterna i enlighet med vad som nu har sagts.

Som redan nämnts i avsnitt 3.6 uppdrog regeringen åt Statskontoret den 31 augusti 2000 att granska arbetet vid ÖCB och Räddningsverket vad gäller utvecklingen av IT-stöd för ledningsinformation och riskhantering, systemen Elvira och Riskera. Statskontoret skall särskilt granska i vilken mån systemen utvecklas med en likartad funktionalitet och hur utvecklingsarbetet styrs och samordnas mellan myndigheterna. Uppdraget skall redovisas senast den 19 januari 2001.

4.6 Insatser

4.6.1 Insatser inom politikområdet

Lagstiftningsarbete

Genom riksdagens beslut den 26 maj 1999 tillträdde Sverige konventionen om gränsöverskridande effekter av industriolyckor av den 17 mars 1992 (prop. 1998/99:64, bet. 1998/99:FöU6, rskr. 1998/99:219). Samtidigt antog riksdagen lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Genom lagen genomförs rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och konventionen om gränsöverskridande effekter av industriolyckor.

I enlighet med 22 kap. 4 och 6 §§ i miljöbalken skall Räddningsverket, när det behövs, föra talan i miljödomstolsmål för att tillvarata miljöintressen och allmänna intressen. Detta är en ny uppgift för myndigheten som förbättrar dess möjligheter att påverka samhällsplaneringen vad avser olycksrisker och dess eventuella miljökonsekvenser.

Chefen för Försvarsdepartementet tillkallade med stöd av regeringens bemyndigande den 18 november 1999 en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till en reformerad räddningstjänstlagstiftning (dir. 1999:94). Utredaren skall redovisa sitt resultat senast den 1 juni 2001.

Inom ramen för EU:s rådgivande kommitté för insatser mot utsläpp av olja och andra skadliga ämnen till sjöss (ACPH) har under

1999 tagits fram ett nytt regelverk, en gemenskapsram för samarbete om oavsiktlig eller avsiktlig förorening av havet.

Inom FN:s sjöfartsorgan (International Maritime Organization, IMO) hölls under 2000 en diplomatkonferens för att slutförhandla och underteckna ett tilläggsprotokoll till den Internationella konventionen om beredskap för, insatser vid och samarbete vid föroreningar genom olja, 1990 (OPRC). Protokollet utvidgar konventionen så att den även kommer att omfatta andra skadliga ämnen än olja.

För närvarande bereds inom Regeringskansliet oljeutsläppsutredningens betänkande Att komma åt oljeutsläpp (SOU 1998:158).

Utbildningsverksamhet

Såväl Räddningsverket som Sprängämnesinspektionen har bedrivit en omfattande utbildningsverksamhet. Räddningsverket har även utarbetat en handlingsplan för att effektivisera utbildningsverksamheten.

Regeringen uppdrog den 18 oktober 1999 åt Räddningsverket att i samarbete med Svenska kommunförbundet, kommuner och berörda fackliga organisationer pröva behovet av förändrad utbildning av den kommunala räddningstjänstens personal. Efter redovisningen i september 2000 kommer arbetet med utbildningsfrågan fortsatt att behandlas inom ramen för arbetet med en reformerad räddningstjänstlagstiftning. Det nya utbildningssystemet syftar bl.a. till ett flexiblere utbildningssystem anpassat efter kommunens behov om att förbättra förutsättningarna för att de utbildade i högre grad skall återspegla samhällets sammansättning när det gäller ursprungsland och kön.

Räddningsverket har i samråd med Kustbevakningen lämnat ett förslag till ökad utbildning avseende oljebekämpning till sjöss och i strandzon.

Tillsynsverksamhet

Räddningsverket har under 1998 - 1999 genomfört tillsynsbesök vid samtliga länsstyrelser. Vidare har de myndigheter som har tillsynsansvar för transporter av farligt gods arbetat med att förbättra tillsynsarbetet. Arbetet har även bedrivits för att samordna de berörda myndigheternas föreskrifter inom ramen för Sevesolagstiftningen.

Det totala antalet tillsyner som Sprängämnesinspektionen genomfört har minskat något

jämfört med föregående år. Minskningen beror delvis på att en omprioritering gjorts till förmån för besök ute på fältet i samband med tillståndsbesök, vilket är mer tidskrävande.

Andra olycksförebyggande åtgärder

Räddningsverket har anskaffat materiel till samtliga sju regionala miljöskyddsförråd som skall förstärka kommunernas resurser för bekämpning av kemikalieolyckor. Förråden är placerade så att insattiden skall vara mindre än 2,5 timmar för större delen av landet, dvs. samma förmåga som Kustbevakningen upprätthåller för olje- och kemikaliebekämpningen till sjöss. Utbildning har genomförts av den personal som skall se till att miljöskyddsförråden vidmakthålls.

Vidare har Räddningsverket examinerat ett stort antal säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods. Införandet av säkerhetsrådgivare förväntas öka kunskapen om transport av farligt gods och ge säkrare transporter. Utbildnings- och informationsinsatser har inriktats på att informera om kravet på säkerhetsrådgivare.

Skadebegränsande åtgärder (operativ räddningstjänst)

Sverige har under 1999 varit förskonat från olyckor som varit mer omfattande till sin karaktär. Räddningsverket har assisterat den kommunala räddningstjänsten vid ett tiotal oljesaneringsoperationer. Kustbevakningen har genomfört ett trettio-tal oljeskyddsoperationer. Kustbevakningens enheter har vidare genomfört drygt 360 sjöräddningsuppdrag.

Internationell verksamhet

Räddningsverket har under 1999 genomfört internationella hjälpsatser exempelvis i Kosovo, Turkiet och Östtimor. Utöver detta har insatser som påbörjats i Polen och Centralamerika fullföljts. Beredskapen för att kunna genomföra sådana insatser har förbättrats genom att tiden vid mobilisering av insatsstyrkan har minskat.

Räddningsverket har fått i uppdrag av regeringen att inom ramen för ordinarie verksamhet efter regeringsbeslut kunna ställa en insatsstyrka på 15 till 20 personer till förfogande för insats vid indikering och sanering av samt skydd mot kemiska vapen till Organization for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW:s) förfogande. Styrkan skall kunna

avresa med kort varsel. Beredskapen hos denna styrka har förbättrats under 1999. Räddningsverket har också personal utlånad till minröjningscentret Geneva International Centre for Humanitarian Demining (GICHD). Verksamheten är en stödresurs till FN och skall bl.a. systematisera och samordna forskningsresultat på minröjningsområdet.

Samarbetet med de baltiska länderna fortsatte i enlighet med det program som fastställts gemensamt av respektive länders räddningstjänstmyndigheter. Samarbetet med Ryssland fortsätter.

Kustbevakningen har inom området miljöräddningstjänst till sjöss deltagit i det arbete som bedrivs inom IMO, inom ramen för Arktiska rådet, i EU:s rådgivande kommitté på området samt i det mer operativt inriktade arbetet inom tre regionala överenskommelser som reglerar frågor om bekämpning av utsläpp till sjöss samt gemensam flygövervakning, nämligen Köpenhamnsavtalet (Norden), Helsingfors-konventionen (Östersjön) och Bonnöverenskommelsen (Nordsjön). Vidare har Kustbevakningen ett omfattande samarbete med de baltiska länderna.

4.6.2 Insatser utom politikområdet

Viktiga verksamheter utom politikområdet sådant detta definierats i avsnitt 4.1 men som har motsvarande målsättning och delvis baseras på samma lagstiftning omfattar ett antal statliga myndigheter inom andra utgiftsområden samt kommunerna. Dessa insatser redovisas under de politikområden där respektive myndighet bedriver sin huvudsakliga verksamhet. Nedan följer en kortfattad beskrivning av huvudsakligen berörda myndigheter och verksamheter.

Den mest omfattande verksamheten utanför politikområdet genomförs av kommunerna inom ramen för den kommunala räddningstjänsten.

Polisen har enligt räddningstjänstlagstiftningen ansvaret för fjällräddning och efterspanning av försvunna personer. Sjöfartsverket och Luftfartsverket ansvarar för sjö- respektive flygräddningen. Statens haverikommission utreder svårare olyckor och olyckstillbud. Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) svarar för flödes- och driftinformation. Länsstyrelserna har, bl.a. med bistånd av

Statens strålskyddsinstitut, huvudansvar för insats vid utsläpp av radioaktiva ämnen.

När det gäller transport av farligt gods har polismyndigheten tillsynsansvaret för vägtransporter. Länsstyrelserna styr genom lokala trafikföreskrifter vägvalet för transporter på väg. Banverket/Järnvägsinspektionen, Sjöfartsverket och Luftfartsverket har tillsynsansvar för respektive transportlag. Vidare utövar tullmyndigheten och Sprängämnesinspektionen viss tillsyn.

Banverket/Järnvägsinspektionen, Vägverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket har ansvar för förebyggande av trafikolyckor.

Länsstyrelserna och kommunerna har tillsynsansvar enligt Sevesolagstiftningen.

Arbetskyddsverket och Kemikalieinspektionen bedriver också olycksförebyggande verksamheter.

Boverket, Sveriges geologiska undersökning och Statens geotekniska institut svarar för utredningar och tillståndsgivning som kan hänföras till fysisk planering.

4.7 Resultatbedömning

Här redovisas resultatbedömningen avseende den verksamhet som Räddningsverket, Sprängämnesinspektionen och Kustbevakningen bedrivit inom politikområdet Skydd mot olyckor samt för myndighetsförvaltningen.

Regelarbete

Regelarbetets andel av Sprängämnesinspektionens totala verksamhet har minskat något samtidigt som relativt sett mindre resurser lagts på egna föreskriftsprojekt till förmån för arbetet med andra myndigheters regelverk. Även om föreskriftsarbetet minskat i omfattning bedömer regeringen att ambitionsnivån att utarbeta regler och bidra till utformningen av standarder på området har uppnåtts. Det har inte meddelats eller anmälts att myndigheten underlåtit att utfärda regler, ej heller har framkommit några särskilda brister i hanteringen av det internationella regelarbetet.

Utbildningsverksamhet

Utbildningsverksamheten vid Räddningsverket har under 1999 varit mer omfattande än tidigare. Det totala antalet utbildningsdagar har ökat med 28 procent jämfört med 1998.

Sprängämnesinspektionen har prioriterat den externa utbildningen. Efterfrågan uppges dock fortfarande vara större än vad myndigheten kan tillgodose. Resultatet av informationskampanjen har redovisats av myndigheten den 15 juni 2000 och preliminärt bedömts som lyckad med positiva effekter på allmänhetens användning av nöjesfyrverkerier.

Andra olycksförebyggande åtgärder

Insamlandet av erfarenheter till Räddningsverkets informationsbank (RIB) sker nu på ett mer heltäckande sätt och i organiserad samverkan med internationella organisationer. Informationsbanken är i form av en CD-rom som innehåller underlag för att utgöra ett beslutstöd för kommuner och myndigheter vid räddningstjänst eller annan olyckshantering. Nätverket för informationsinsamling täcker för närvarande 24 länder. Antalet RIB-abonnemang har ökat från 500 1997 till 868 1999. Bedömningen är att 95 procent av de kommunala räddningstjänsterna använder RIB.

Arbetet med att stärka den enskilda människans förmåga har prioriterats för att minska vardagsolyckorna samt för att få den enskilde att agera på rätt sätt även vid större olyckstillbud och för att kunna minska konsekvenserna av dessa. Räddningsverket har under 1998 bildat ett externt nätverk med representanter för organisationer och myndigheter som har anknytning till politikområdet Skydd mot olyckor. Nätverket omfattar 16 myndigheter och organisationer. Syftet är att tillvarata erfarenheter och samordna utbildnings- och informations-insatser.

Examination av 400 säkerhetsrådgivare inom området transport av farligt gods har genomförts. Utbildnings- och informationsinsatser har inriktats på att informera om kravet på säkerhetsrådgivare. Införandet av säkerhetsrådgivare förväntas öka kunskapen om transporter av farligt gods och ge säkrare transporter. De 400 utbildade täcker cirka en femtedel av behoven.

Skadebegränsande åtgärder (operativ räddningstjänst)

Syftet med miljöräddningstjänsten till sjöss är att tidigt kunna bekämpa utsläpp för att på så sätt minimera såväl kostnader för sanering som skador på den marina miljön. Härutöver skall Kustbevakningen ha en hög beredskap för sjöräddning.

Kustbevakningen har ständig beredskap. Övervakningen har bedrivits dygnet runt genom ständig närvaro till sjöss av ett 20-tal fartygsenheter samt övervakningsflygplan.

Kustbevakningen skall vid akut fara för oljeutsläpp eller efter larm om inträffat oljeutsläpp till sjöss i enlighet med målen kunnat påbörja preventiva åtgärder och bekämpningsåtgärder inom fyra respektive åtta timmar. Vid kemikalieolyckor skall Kustbevakningen kunna påbörja insats inom fyra timmar efter larm. Inga kemikalieutsläpp upptäcktes under 1999.

Kustbevakningen svarade för drygt en tredjedel av det totala antalet sjöräddningsinsatser som genomfördes i svenska vatten under 1999. Myndigheten svarade därmed för den största delen av statliga myndigheters insatser. Denna siffra motsvarar tidigare års fördelning.

Åtgärder efter en olycka (återställning och återföring av erfarenheter)

Sprängämnesinspektionen redovisar en kostnad för verksamhetsgrenen olyckor och utredningar på drygt en miljon kronor. Verksamheten har totalt sett krävt mindre resurser än föregående år. Antalet olyckor tycks generellt ha minskat men det finns ett mörkertal och en fördröjningseffekt i rapporteringskedjan.

Övrigt

Kustbevakningen och Försvarsmakten har på regeringens uppdrag gemensamt utrett möjligheterna till ökad resurssamverkan mellan myndigheterna. En delredovisning överlämnades till regeringen den 19 maj 1999 och uppdraget slutredovisades den 15 november 1999. Samordningsmöjligheter inom områdena infrastruktur, lednings-resurser, materiel och teknik, verksamhets-planering samt personal och utbildning har genomlysts. Myndigheterna kommer successivt att inom de områden där samordningsmöjligheter påvisats vidta åtgärder för att genomföra dessa. I anslutning till detta och mot bakgrund av vad regeringen anfört i den försvarspolitiska propositionen Det nya försvaret (prop. 1999/2000:30) om bättre samordning av informations- och underrättelseverksamheten inom sjöövervakningen beslutade regeringen den 18 maj 2000 att ge Kustbevakningen ansvaret att samordna de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation samt förmedla denna information till berörda myndigheter

Räddningsverket och Kustbevakningen har under de senaste två åren arbetat med att införa ett miljöledningssystem. Den 1 mars 2000 överlämnade Kustbevakningen även en miljöutredning till regeringen.

Ekonomiskt resultat

Verksamhetsnivån har under budgetåret 2000 motsvarat drygt en miljard kronor. Inför budgetåret 2000 gjordes en omföring inom utgiftsområde 6 om 112 miljoner kronor. Från den civila ramen fördes 20 miljoner kronor till Kustbevakningen och 92 miljoner kronor till Räddningsverkets fredstida verksamhet.

Vid utgången av 1999 uppvisade anslagen inom politikområdet ett samlat anslagssparande om knappt 96 miljoner kronor.

Under 1999 har ca 20,7 miljoner kronor utbetalats till kommuner för skred- och översvämningsförebyggande åtgärder.

Vidare har staten betalat ut ca 7,4 miljoner kronor i ersättning för kostnader i samband med större kommunala räddningsinsatser samt för kostnader som uppkommit i samband med oljeutsläpp eller andra skadliga ämnen i vatten. Ersättningen avser främst olyckor av typen skogsbrand, brand i torvmosse, översvämning, industribrand, jordskred och farligt gods. Några fall där kommuner överklagat Räddningsverkets beslut om ersättning prövas för närvarande i förvaltningsdomstol.

4.7.1 Analys och slutsatser

Kustbevakningen

Miljöräddningstjänsten till sjöss syftar till att kunna vidta utsläppsbekämpande åtgärder så tidigt som möjligt. Förutom att minimera de miljömässiga konsekvenserna är det mer kostnadseffektivt att bekämpa utsläpp till sjöss än att sanera föroreningar i land. Korta insatstider kräver dock en hög beredskap. Denna beredskap används även vid sjöräddningsinsatser.

Under 1999 har i förekommande fall utsläpp förhindrats genom åtgärder ombord eller tagits omhand till sjöss. Beredskapen för sjöräddningsinsatser har varit hög. Regeringen bedömer att målsättningarna har uppfyllts.

Den verksamhet som myndigheten hitills bedrivit har dock haft utgångspunkt i den hitillsvarande målstrukturen. Redovisningen av verksamheten och en bedömning av graden av måluppfyllelse kommer därför att behöva vida-

reutvecklas. Därför är frågan under fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Huvuddelen av myndighetens uppgifter styrs helt eller delvis av internationella åtaganden. Regeringen har under 2000 liksom föregående år prioriterat den yttre gränskontrollen och fiskerikontrollen. Förutom de krav EU-medlemskapet och den kommande operativa Schengenanslutningen ställer bedöms behovet av sjötrafikövervakning och sjösäkerhetstillsyn öka.

Statens räddningsverk

Regeringen anser att målsättningarna för den verksamhet som Räddningsverket bedriver inom politikområdet Skydd mot olyckor har uppfyllts.

Regeringen har emellertid uppmärksammat att det under 1999 och 2000 framkommit en del problem när det gäller myndighetens hantering av den internationella hjälpverksamheten och tjänsteexporten. Regeringen avser att under 2001 följa upp myndighetens vidtagna åtgärder.

Försvarsmakten har betydande tillgångar som kan utnyttjas vid större räddningstjänstinsatser. De stora materiel- och personalomstruktureringarna som pågår inom Försvarsmakten kan därför få vissa konsekvenser för samhällets förmåga i sådana situationer. Regeringen beslutade den 31 maj 2000 att Försvarsmakten skall kunna överföra bandvagnar till Räddningsverket.

Regeringen framhåller i propositionen Det nya försvaret att Försvarsmaktens överskotts-förnödenheter bl.a bör utnyttjas för humanitära insatser (prop. 1999/2000:30). Regeringen har uppdragit åt Räddningsverket att i samråd med Sida och i samverkan med Försvarsmakten redovisa behovet av att hos Räddningsverket lagerhålla Försvarsmaktens förnödenheter som blivit övertaliga till följd av Försvarsmaktens omstrukturering. Förnödenheterna skall kunna användas vid framtida katastrofinsatser. Försvarsmakten skall ej finansiera eventuella lagerkostnader för detta ändamål.

Vad gäller RDS-mottagare (Radio Data System) för inomhusvarning av allmänheten kring kärnkraftverken anser regeringen att det är angeläget att i första hand prioritera inköp av nya RDS-mottagare för utdelning i Barse

bäcksområdet mot bakgrund av den pågående avvecklingen av telefonvarningssystemet.

Sprängämnesinspektionen

Regeringen anser att Sprängämnesinspektionens verksamhet under 1999 bedrivits enligt de krav som ställts. Myndigheten visar en god förmåga att omprioritera verksamheten efter de behov som finns. Exempelvis har flera stora satsningar gjorts med anledning av skiftet till 2000. Medverkan i Pyroteknikutredningen, utbildning och information av övriga tillsynsmyndigheter har också getts hög prioritet under året. Arbetet med föreskrifter har kunnat ges något lägre prioritet.

Verksamhetens totala kostnader under 1999 har ökat jämfört med 1998. Detta beror bland annat på omfattande satsningar och förberedelser inför skiftet till 2000.

4.8 Revisionens iakttagelser

Räddningsverket har fått en revisionsrapport med invändning. Riksrevisionsverket (RRV) har meddelat följande invändningar.

Den interna styrningen och kontrollen vad avser redovisning av beredskapstillgångar och de låneskulder som uppkommer i samband med denna hantering har inte fungerat tillfredsställande. Riksrevisionsverket anser vidare att resultatredovisningen inte ger en rättvisande återrapportering av verksamhetens kostnader då endast direkta kostnader redovisas i kommentarer till verksamhetsmål och att samtliga kostnader inte fördelats.

Räddningsverket har den 3 maj 2000 lämnat en redogörelse till Regeringskansliet med anledning av RRV:s rapport.

Räddningsverket har genomfört en översyn av rutiner och redovisning vid upprättandet av årsbokslut och årsredovisning. Ansvar för uppgifter har förtydligats och rutiner för avstämning av redovisning och underliggande materiel har setts över. Myndigheten har inför 2000 infört en ny redovisningsmodell för kostnader. Principer för fördelning av gemensamma kostnader och intäkter kommer därmed att ses över och förändras så att en överensstämmelse på alla nivåer kan anges i årsredovisningen.

Regeringen har emellertid med anledning av revisionsrapporten samt av RRV tidigare påta-

lade brister i den ekonomiadministrativa hanteringen och bristerna i redovisning och rutiner för den internationella verksamheten, den 29 juni 2000 uppdragit åt RRV att granska och identifiera väsentliga hinder för effektivt resursutnyttjande inom Räddningsverket. Styrning och uppföljning är därvid av särskilt intresse. Resursutnyttjande skall belysas mot bakgrund av de mål, prioriteringar och uppgifter som statsmakterna lagt fast. Vidare skall RRV utarbeta förslag till åtgärder för ett effektivt resursutnyttjande. Även bristerna i den internationella verksamheten skall granskas.

Av bl.a. delårsrapporten framgår att Räddningsverket vidtagit åtgärder vad avser bokföring av lånet för beredskapsinvesteringarna, rutiner för redovisning av indirekta kostnader samt redovisningsprinciper vad avser manöver-system för varningssirener. Regeringen anser att det är viktigt att även fortsättningsvis följa hur Räddningsverket hanterar den ekonomiadministrativa verksamheten i myndigheten.

4.9 Budgetförslag

4.9.1 7:1 Kustbevakningen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	416 488	Anslags-sparande	34 182 ³
2000	Anslag	439 996	Utgifts-prognos	461 000
2001	Förslag	473 764		
2002	Beräknat	504 638 ¹		
2003	Beräknat	519 937 ²		

¹Motsvarar 494 334 tkr i 2001 års prisnivå.

²Motsvarar 498 395 tkr i 2001 års prisnivå.

³Av dessa har 12 000 tkr förts bort som en indragning.

Anslaget finansierar Kustbevakningens verksamhet med att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt miljöräddningstjänst till sjöss.

Kustbevakningen disponerar under 2000 även 2,5 miljoner kronor under anslaget 7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst.

Kustbevakningen bedriver verksamhet inom politikområdena Skydd mot olyckor, Rättsväsende, Skatt, tull och exekutionsväsende, Livsmedelspolitik, Transportpolitik samt

Miljöpolitik. En redovisning av verksamheterna finns i kapitel 5.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Offentligrättslig verksamhet

För 1999 har ca 1,9 miljoner kronor redovisats mot inkomsttitel 2713 Vattenföroreningsavgifter m.m. Intäkterna avser oljeskadeersättning som påförs fartygsägare eller försäkringsgivare för oljeskador. Det är svårt att prognostisera kommande intäkter. För att få ut avgiften krävs ofta att skadevällaren förs inför domstol. Det kan därför dröja flera år innan statens fordran säkrats.

Mot inkomstiteln redovisas även vattenföroreningsavgifter som redovisas av Tullverket för Kustbevakningens räkning.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2001-2004 godkänns (tabell 4.4).

Tabell 4.4 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 1999	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003	Beräknat 2004
KBV 201-202	256	-	-	125	131	-	-
Flygplan	135	-	-	-	10	65	60
Övriga investeringar	192	41	40	34	21	28	27
Summa investeringar	583	41	40	159	162	93	87
Lån	583	41	40	159	162	93	87
Summa finansiering	583	41	40	159	162	93	87

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Följande mål för Kustbevakningens verksamhet upphör att gälla från och med 2001:

1. Kustbevakningen skall inom svenskt sjöterritorium och svensk ekonomisk zon bedriva övervakningsverksamhet och kontroll i syfte att begränsa brottsligheten och så att säkerheten

Uppdragsverksamhet

Tabell 4.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	3 100	16 400	-13 300
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Prognos 2000	4 000	10 000	-6 000
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Budget 2001	5 000	5 000	0
(varav tjänsteexport)	-	-	-

Myndigheten får disponera intäkterna. Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare och avnämare. Från och med 2001 avser regeringen att föreskriva att uppdragsverksamheten skall bedrivas med full kostnadstäckning.

ten till sjöss liksom respekten för lagar och andra föreskrifter ökar.

2. Kustbevakningens person- och varukontroll till sjöss vid den svenska delen av EU:s yttre gräns skall hållas på en hög nivå genom en effektiv patrullering. Det skall finnas förmåga att ingripa mot varje misstänkt överträdelse av gällande bestämmelser.

3. Kustbevakningen skall bedriva kontroll av fisket till sjöss samt en samordnad landnings- och kvalitetskontroll i syfte att säkerställa att

artrelaterade fiskekvoter inte överskrids. Kontrollen skall vidare ha en preventiv verkan mot brott mot andra fiskeribestämmelser.

4. Kustbevakningen skall medverka i internationellt samarbete för att utveckla gränskontroll, brottsbekämpning till sjöss, miljöskydd till sjöss och annan sjöövervakning. Därvid skall särskilt beaktas behov och möjligheter avseende länderna kring Östersjön.

5. Kustbevakningen skall bedriva miljöräddningstjänst till sjöss så att konsekvenserna till följd av olyckor och utsläpp till sjöss kan begränsas.

6. Kustbevakningen skall även ha en hög beredskap för sjöräddningstjänst och bidra till att säkerheten till sjöss ökar, människor kan räddas och följderna av personskador begränsas.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har tidigare beslutat om de effektmål för Kustbevakningen som anges här ovan vid punkterna 1-6 (prop. 1996/1997:4, bet. 1996/1997:FöU1, rskr. 1996/1997:109, prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FöU1, rskr. 1999/2000:74). Indelningen av statlig verksamhet i politikområden är ett led i utvecklingen den ekonomiska styrningen. För politikområdena föreslår regeringen effektmål (se vidare volym 1, avsnitt 7.5 och 10.4). Effektmål för Kustbevakningen bör i fortsättningen beslutas av regeringen. De effektmål för myndigheten som riksdagen tidigare beslutat om bör därför upphöra att gälla.

Regeringen anser att Kustbevakningens verksamhet under 1999 bedrivits enligt de krav som ställts.

Regeringen uppdrog den 9 september 1999 åt Statskontoret att genomföra en granskning av Kustbevakningen i syfte att identifiera effektiviserings- och besparingsmöjligheter. Statskontoret redovisade uppdraget den 25 februari 2000. Slutsatsen är att Kustbevakningen är en flexibel och effektiv myndighet. Statskontoret påpekade bl.a. behovet av att öka rekryteringstakten av kustbevakningsaspiranter samt av att se över kommande investeringsbehov. Statskontoret gav i sin rapport även förslag på vissa effektiviserings- och besparingsmöjligheter som kan få genomslag på sikt.

För att myndighetens verksamhet bättre skall anpassas till tilldelad ekonomisk ram och mot bakgrund av de slutsatser Statskontoret

dragit i sin utvärdering har regeringen initierat ett antal åtgärder.

För att bl.a. lösa de problem linjeorganisationen har med stora vakanser och en regressiv åldersstruktur har regeringen beräknat ytterligare 30 miljoner kronor från och med 2001. Regeringen avser att från och med budgetåret 2001 föreskriva att uppdragsverksamheten skall bedrivas med full kostnadstäckning. I avvaktan på att frågan om en delvis gemensam grundutbildning för tull, polis och kustbevakning bereds inom Regeringskansliet har regeringen genom ändring av regleringsbrevet den 13 juli 2000 gett Kustbevakningen ett uppdrag som berör frågan om hur myndighetens aspirantutbildningsprogram skall finansieras.

Tabell 4.5 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	439 996
Pris- och löneomräkning	6 373
Överföring inom U06	27 395
Förslag 2001	473 764

4.9.2 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	20 703	Anslags- sparande	10 854 ²
2000	Anslag	25 000	Utgifts- prognos	30 000
2001	Förslag	25 000		
2002	Beräknat	25 000 ¹		
2003	Beräknat	25 000 ¹		

¹ Motsvarar 25 000 tkr i 2001 års prisnivå.

² Under 2000 kommer 5 miljoner kronor av anslagssparandet att användas och resterande del kommer att användas under 2001.

Från anslaget, som disponeras av Statens räddningsverk, utbetalas ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Kommunerna kan ansöka om statsbidrag för åtgärder man utfört eller har för avsikt att genomföra. Ansökan ställs till Räddningsverket tillsammans med erforderligt tekniskt underlag. Grundprincipen är att utbetalningen sker när åtgärderna, för vilka bidrag beviljats, är genomförda och slutbesiktigade. För att

stimulera kommunerna att utföra förebyggande åtgärder kan 50 procent av bidraget för planerade men ännu inte utförda åtgärder betalas ut efter att slutligt beslut har fattats. Resterande del utbetalas när åtgärderna har utförts och är slutbesiktigade. Pengarna betalas ut efter en modell som är utformad så att efter att kommunens projekt godkänts av Räddningsverket har kommunen tre år på sig att genomföra åtgärderna. Det slutliga bidraget betalas inte ut förrän projektet är slutbesiktigat vilket medför ständiga förskjutningar i utbetalningar och att anslagssparanden därmed uppkommer.

Kommunen kan få ersättning för minst 50 procent av kostnaderna och i enskilda fall upp till 90 procent. För att ersättning skall kunna lämnas måste en riskvärdering ha gjorts i kommunen (prop. 1985/86:150, bet. 1985/86:FöU11, rskr. 1985/86:345, bet. 1985/86:FiU29, rskr. 1985/86:346).

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 *Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.*, besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter 2001 exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 000 000 kronor.

Tabell 4.7 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat
Nya förpliktelser	15 000	-	-
Infriade förpliktelser ¹	-	-10 000	-5 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	15 000	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	15 000	-	-

¹ Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Räddningsverket har inte kunnat redovisa när förpliktelser som ingåtts före 2001 beräknas betalas, varför bidrag som beslutats före 2001 exkluderas i förslaget till bemyndigande. Utgifterna under anslaget 7:2 *Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* beräknas därför de

kommande åren överstiga de belopp för infriade förpliktelser som redovisats i tabell 4.7. De bidrag som beslutats före 2001 och som inte utbetalats uppgår enligt Räddningsverket till 23 357 000 kronor. Regeringen har nu beräknat nämnda anslag till 25 000 000 kronor per år under perioden 2001 - 2003.

Tabell 4.8 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	25 000
Förslag 2001	25 000

4.9.3 7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
1999	Utfall	9 726	Anslags-sparande	18 238 ²
2000	Anslag	20 000	Utgifts-prognos	16 600
2001	Förslag	13 431		
2002	Beräknat	20 000	¹	
2003	Beräknat	20 000	¹	

¹ Motsvarar 20 000 tkr i 2001 års prisnivå.

² Under 2000 ställdes 17 639 000 kronor till regeringens disposition

Under anslaget, som disponeras av Statens räddningsverk, utbetalas vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, oljebekämpningsinsatser m.m. till sjöss samt för utredning av vissa allvarliga olyckor. Det statliga finansieringsansvaret är styrt av räddningstjänstlagen (1986:1102).

Under 1999 har staten betalat ut 5,3 miljoner kronor i ersättning för kostnader i samband med större kommunala räddningsinsatser. Åtta kommuner har erhållit ersättning under året. Ersättningen fördelar sig på olyckstyperna skogsbrand, brand i torvmosse, översvämning, industribrand, jordskred och olyckor med farligt gods. Flera av besluten har resulterat i överklaganden och i vissa fall har kompletterande utbetalningar beviljats. Dessa ärenden har aktualiserat frågan om vad som skall betecknas som räddningstjänst och därmed vara ersättningsberättigat. Frågan är nu föremål för domstolsprövning.

Ersättning utbetalas även till kommunerna, samt genom överlåten dispositionsrätt till Kustbevakningen, för kostnader som uppkommit i samband med oljeutsläpp eller utsläpp av andra skadliga ämnen i vatten. Under 1999 har 2,1 miljoner kronor utbetalats i detta syfte samt 1,2 miljoner kronor till Statens haverikommission för utredning av allvarliga olyckor.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att Räddningsverket genom sina fleråriga utvecklingsplaner på ett gott sätt utvecklat samarbetet med de baltiska staterna och att det finns anledning att vidareutveckla detta samarbete. Regeringen har därför beräknat högst 1 000 000 kronor per år för att kunna bistå de baltiska staterna i händelse av en allvarlig olycka. Avsikten är att i likhet med nordiskt samarbete skall Sverige och Estland, Lettland och Litauen ömsesidigt kunna bistå varandra med räddningstjänstinsatser till lands i samband med allvarliga olyckor. Detta samarbete skall regleras i s.k. operativa avtal mellan respektive länder

Tabell 4.10 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	20 000
Överföring inom U06	-6 569
Förslag 2001	13 431

4.9.4 7:4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
1999	Utfall	417 761	Anslags-sparande	27 246
2000	Anslag	526 489	Utgifts-prognos	553 200
2001	Förslag	555 449		
2002	Beräknat	566 745 ¹		
2003	Beräknat	578 963 ¹		

¹ Motsvarar 555 449 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget, som disponeras av Statens räddningsverk, finansierar verksamhet inom räddningstjänstområdet inklusive olycks- och skadeförebyggande åtgärder samt beredskap för och indirekta kostnader i samband med internationella insatser.

Anslaget finansierar även ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslagssparandet från 1999 har uppkommit på grund av försenade forskningsuppdrag och utvecklingsprojekt. Anslagssparandet kommer till största delen att användas till att genomföra de försenade forskningsuppdragen och utvecklingsprojekten samt för att täcka delar av den förlust som uppkom under 1998 inom den internationella verksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	202 395 ¹	205 995	-3 600
(varav tjänsteexport)	1 586	6 500	-4 914
Prognos 2000	172 124	172 391	-267
(varav tjänsteexport)	2 800	2 700	100
Budget 2001	75 573	74 590	983
(varav tjänsteexport)	3 000	2 500	500

¹ Inklusive internationell hjälpverksamhet som ett eget resultatområde under 2000.

Regeringens förslag: Förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001 - 2003 godkänns (tabell 4.13).

Tabell 4.13 Investeringsplan

Tusentals kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 1999	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Övriga förvaltningsinvesteringar	579 184	365 422 ¹	61 427	50 316	51 399	50 620
RDS mottagare	13 500	-	-	-	13 500	-
Internationell beredskap	-	11 360 ²	12 000	12 000	12 000	12 000
Manöversystem	13 415	7 415 ²	5 000	1 000	-	-
Summa investeringar	606 099	384 197	78 427	63 316	76 899	62 620
Lån	606 099	384 197	66 427	51 316	64 899	50 620
Anslag	-	-	12 000	12 000	12 000	12 000
Summa finansiering	606 099	384 197	78 427	63 316	76 899	62 620

¹Akkumulerad anskaffning t.o.m. 1999 inklusive internationell beredskap och manöversystem

²Anskaffat under 1999

Revisionens iakttagelser

Räddningsverket har fått en revisionsrapport med invändning. Denna fråga behandlas av regeringen under avsnitt 3.10.6.

Regeringens överväganden

Under 1999 omorganiserades myndigheten och i samband med denna omorganisation gjordes även en översyn av former och kapacitet för myndighetens verksamhets- och ekonomistyrning samt förvaltningsmässiga hantering av verksamheten i övrigt. Det finns under 2001 anledning för regeringen att följa upp hur dessa åtgärder påverkat Räddningsverkets verksamhets- och ekonomistyrning.

Riskhanteringsarbetet har prioriterats och bedöms av Räddningsverket vara framgångsrikt. Regeringen anser att detta arbete är ett viktigt steg i arbetet med att minska olyckstalen och skadorna av inträffade olyckor genom planering och analys av olika risker i samhället. Detta utvecklingsarbete bör fortsätta och utvecklas vidare.

Räddningsverket skall enligt 22 kap. 4 och 6 §§ miljöbalken handlägga ärenden från miljödomstolarna. Detta är en ny uppgift för myndigheten som förbättrar dess möjligheter att påverka samhällsplaneringen vad avser

olycksrisker och olyckors eventuella miljökonsekvenser. Räddningsverket bedömer att arbetet kommer att öka väsentligt i omfattning. Regeringen har vid beräkningen av anslaget tagit hänsyn till detta.

Kravet på säkerhetstänkande har ökat i samhället och det krävs en rad förbättringar inom området främst vad avser de viktiga förebyggande åtgärderna. Ytterligare satsningar bör göras på utvecklingen av brandsyn och tillsynsverksamhet.

Genomförandet av den nya lagstiftningen vad avser allvarliga kemikalieolyckor samt tillsynsansvaret i fråga om transport av farligt gods kräver ökade resurser. Det är även viktigt att Räddningsverket prioriterar att samordna åtgärderna med övriga myndigheter och organisationer som berörs av införandet av säkerhetsrådgi-vare för transporter av farligt gods.

Regeringen anser att Räddningsverkets verksamhet bidrar till att förbättra den enskilda människans förmåga att agera på rätt sätt vid olyckor. Räddningsverket skall i samverkan med övriga berörda myndigheter och organisationer arbeta för att ytterligare öka den enskildes engagemang i samhällets säkerhetstänkande.

Regeringen anser inte att Räddningsverket inom resultatområdet tjänsteexport uppfyllt de angivna målen. Tjänsteexport skall bedrivas med krav på lönsamhet men uppvisar ett ackumulerat underskott på 4,2 miljoner kronor. Räddnings-

verket har vidtagit åtgärder med anledning av det redovisade underskottet. Det framstår som något oklart vad som skall ingå i resultatområdet tjänsteexport varför regeringen avser att förtydliga detta i regleringsbrevet för 2001.

Med hänsyn till omvärldsläget är det möjligt att begränsa åtgärderna inom anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst och prioritera fredsverksamheten inom räddningstjänstområdet. Belopp, som tidigare beräknats under anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst för att finansiera verksamhet inom områdena riskhantering inklusive miljöprovning, brandförebyggande åtgärder, allmänhetens säkerhet och kemikaliehantering m.m., beräknas för budgetåret 2001 istället under anslaget 7:4 Samhällets skydd mot olyckor.

Tabell 4.14 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	526 489
Pris- och löneomräkning	11 460
Överföring inom U06	17 500
Förslag 2001	555 449

4.9.5 7:5 Brandfarliga och explosiva varor

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999	Utfall	15 932		5 200
2000	Anslag	16 441	Utgifts-prognos	16 500
2001	Förslag	17 017		
2002	Beräknat	17 382 ¹		
2003	Beräknat	17 769 ¹		

¹ Motsvarar 17 017 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget finansierar verksamhet som avser förebyggande åtgärder inom området brandfarliga och explosiva varor.

Anslaget heter t.o.m. budgetåret 2000 Sprängämnesinspektionen. Syftet med den ändrade benämningen är att ge regeringen handlingsfrihet när det gäller frågan om en eventuell sammanslagning av Sprängämnesinspektionen och Statens räddningsverk (se nedan).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.16 Offentlig-rättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)
Utfall 1999	17 794
Prognos 2000	15 150
Budget 2001	15 150

Avgifter som tas ut med stöd av lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentlig-rättsliga avgifter.

Tabell 4.17 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter
Utfall 1999	1 677
Prognos 2000	1 650
Budget 2001	1 620

Ansvarig myndighet utför uppdrags- och serviceverksamhet åt andra myndigheter, uppdragsgivare och avnämare. Myndigheten får disponera intäkterna för denna verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen överväger att i en proposition föreslå riksdagen att omlokalisera Sprängämnesinspektionen till Karlskoga. I samband härmed övervägs även frågan om en sammanslagning av myndigheten och Statens räddningsverk.

Regeringen har den 29 juni 2000 uppdragit åt Statskontoret att utreda frågan om hur sammanslagningen skulle kunna genomföras samt konsekvenserna av denna. Statskontoret skall rapportera uppdraget till regeringen senast den 1 oktober 2000.

En eventuell sammanslagning av myndigheterna skall inte påverka verksamhetens inriktning och ändamålet med anslaget utan har endast betydelse för frågan om ansvarig myndighet.

Tabell 4.18 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	16 441
Pris- och löneomräkning	576
Förslag 2001	17 017

5 Kustbevakningens övriga verksamheter

5.1 Inledning

I detta avsnitt redovisas Kustbevakningens verksamheter utöver de som tas upp i avsnitt 4 Politikområdet Skydd mot olyckor.

I Kustbevakningens uppgifter ingår att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet till sjöss. Detta innebär att Kustbevakningen svarar för tillträdeskontroll, polisiär verksamhet och tullverksamhet till sjöss, sjötrafikövervakning, viss sjösäkerhetstillsyn samt utför fiskerikontroll såväl till sjöss som vid landning i hamn. Kustbevakningen har också ansvar för miljöräddningstjänsten till sjöss. Verksamheten omfattar dessutom sjöräddning, för vilken myndigheten har en ständig beredskap, eftersökning med flyg samt sjöövervakning. Arbetet utförs i nära samverkan med andra sektorsansvariga myndigheter. Kustbevakningen har uppdraget att samordna de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation samt förmedla denna till berörda myndigheter.

Verksamheterna bedrivs på svenskt territorialvatten samt i olika grad inom svensk ekonomisk zon och på internationellt vatten.

5.2 Inriktning

Kustbevakningens verksamhet skall bedrivas så att säkerheten till sjöss liksom respekten för lagar och andra föreskrifter ökar. Verksamheten skall bidra till att den negativa miljöpåverkan från sjöfarten minskar.

Förutom att tillförsäkra den enskilde rättstrygghet och rättssäkerhet, skall myndigheten förebygga och förhindra brott samt se till att den

som har begått brott identifieras och lagförs. Kustbevakningen skall härvid ansvara för person- och varukontrollen till sjöss och då speciellt vid den svenska delen av EU:s yttre gräns. Genom en effektiv patrullering skall myndigheten upprätthålla en hög kontrollnivå. I varukontrollen skall insatser mot narkotika, storskalig illegal införsel av alkohol och tobak prioriteras. Härvid skall man arbeta för att nå målet för den svenska narkotikapolitiken genom att stoppa införseln av narkotika med hjälp av olika kontrollåtgärder. En nära samverkan mellan polis, tull, kustbevakning och åklagare är en förutsättning för en effektiv bekämpning av narkotikabrott.

EG:s krav på fiskerikontroll skall säkerställas samt brott mot andra fiskeribestämmelser förebyggas och upptäckas.

Kustbevakningen skall utveckla förmågan att analysera och identifiera de faktorer som skall vara styrande för kontrollverksamhetens utformning.

Kustbevakningen skall även vidarutveckla samarbetet med sina utländska motsvarigheter.

5.3 Insatser

Kustbevakningen har, såsom ansvarig för gränskontrollen till sjöss, i samverkan med övriga gränskontrollmyndigheter genomfört ett omfattande förberedelsearbete inför Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet. Såväl på central som regional nivå har stora resurser tagits i anspråk för förberedelsearbetet, bl.a. genom deltagande i utarbetandet av den nationella handlingsplanen. En viktig del i detta arbete har

varit att utveckla rutiner så att Kustbevakningen skall kunna ansvara för den administrativa kontrollen av handelsfartyg. Förbättrade rutiner och system för samverkan med polisen har också införts.

En annan väsentlig del av myndighetens arbete har varit att inom ramen för gränsbevaknings-samarbetet Baltic Sea Regional Border Control Cooperation Conference (BSBRCCC) och Östersjörådets Task force for Combating Organized Crime in the Baltic Sea Region utveckla samarbetet med övriga gränskontrollmyndigheter i Östersjöregionen.

Kustbevakningen ingår som del av den nya miljöbrottsorganisationen bl.a. genom deltagande i det nyligen inrättade Miljöbrottsrådet. Kustbevakningstjänstemän har under våren 2000 genomgått särskild miljöutbildning för att kunna hantera miljöbrottsärenden. Ett effektivt arbete förutsätter att myndigheterna samordnar sitt arbete såväl i konkreta ärenden som i strategiska frågor. Mot bakgrund av förslagen i Oljeutsläppsutredningens betänkande Att komma åt oljeutsläpp (SOU 1998:158), som för närvarande bereds i Regeringskansliet, har riksåklagaren, polisen och Kustbevakningen inlett ett fördjupat samarbete.

Kustbevakningen utför kontroll av fisket till sjöss samt en samordnad landnings- och kvalitetskontroll i svenska hamnar. Fiskerikontrollen skall primärt säkerställa att fiskekvoter inte överskrids. Övervakning mot överträdelser av fångstbestämmelser genom landningskontroller, och då speciellt landning av osorterad pelagisk fisk, prioriteras därför.

Sjötrafikövervakning är riktad mot såväl handelsjöfarten som fritidsbåtstrafiken på svenskt territorialvatten och i viss utsträckning på internationellt vatten.

Miljöövervakning till sjöss är inriktad på tidig upptäckt av oljeutsläpp och algblomning samt tillsyn av djur- och naturskyddsområden. Samverkan sker bl.a. med Naturvårdsverket och Sjöfartsverket. Under de senaste åren har även här en djupare samverkan med polis och åklagare kommit till stånd.

5.4 Resultatbedömning

Kustbevakningen har i enlighet med regeringens prioriteringar lagt särskild vikt vid kontroller av personer och varor vid EU:s yttre gräns. Myn-

digheten genomförde under 1999 knappt 14 000 kontroller med en sådan inriktning. Under de senaste två åren har Kustbevakningen mot bakgrund av regeringens prioriteringar ökat antalet kontroller inom detta området. Inom ramen för BSBRCCC och Östersjörådets Task Force har Kustbevakningen under 1999 vidare lett ett antal operationer och aktiviteter inom gränskontrollverksamheten. Till detta kommer att Kustbevakningen vid sidan om de beskrivna strukturerna bidrar till de baltiska staternas uppbyggnad av en fungerande gränskontroll.

Kustbevakningen genomförde under 1999 ca 17 000 kontroller av yrkesfisket. Av dessa resulterade ca en procent i att någon form av förseelse rapporterades.

Under 1999 har Kustbevakningen genomfört ca 10 000 kontroller inom ramen för sjösäkerhetstillsynen. Av dessa har ca 15 procent resulterat i vidare åtgärder. Verksamheten innefattar tillsyn av fartyg avseende bemanning, lastning av förpackat farligt gods, lastsäkring av lastbärare, kontroll av giltiga certifikat och deklarationer, kontroll av fartygets djupgående och kontroll av antalet passagerare. Under året har tillsyn avseende hantering av förpackat farligt gods prioriterats. Behovet av tillsyn inom detta område skall bl.a. ses mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser brister i detta hänseende kan ge upphov till.

Under 1999 har Kustbevakningen upptäckt drygt 320 oljeutsläpp. Inga kemikalieutsläpp har upptäckts. Under en lång rad av år ökade antalet upptäckta oljeutsläpp. De senaste åren har dock antalet upptäckta utsläpp till sjöss minskat. Minskningen bedömer Kustbevakningen vara ett resultat av det arbete myndigheten och Sjöfartsverket bedrivit. Antalet utsläpp ligger dock fortfarande på en oacceptabelt hög nivå.

5.5 Analys och slutsatser

Kustbevakningen bedriver en mångfacetterad verksamhet inom ett antal olika områden. Huvuddelen av myndighetens uppgifter styrs helt eller delvis av internationella åtaganden. Regeringen har under 2000 likt föregående år prioriterat den yttre gränskontrollen och fiskerikontrollen. Förutom de krav EU-medlemskapet och den kommande operativa Schengenanslutningen ställer bedöms behovet av sjötrafikövervakning och sjösäkerhetstillsyn öka.

Regeringen anser att såväl den nationella som den internationella samverkan bör hållas på en fortsatt hög nivå. Regeringen anser härvid att det är viktigt att samarbetet mellan Kustbevakningen och bl.a. Tullverket utvecklas. Samarbetet är nödvändigt för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig gränskontroll. Härigenom uppnås en kunskapsuppbyggnad och informationshantering som är nödvändig för att uppnå en effektiv myndighetsutövning liksom en ökad förmåga till operativ samverkan. Detta är inte minst viktigt med anledning av behovet att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

Fiskerikontrollen har sedan Sveriges inträde i EU successivt förbättrats. Det är väsentligt att kontrollen även framledes kan bibehållas på dagens nivå och vidareutvecklas. Arbetet med att ta fram system och rutiner för att ytterligare effektivisera fiskerikontrollen till sjöss och i hamnar och för att uppnå mer kostnadseffektiva lösningar bör därför fortsatt ges hög prioritet.

Regeringen anser vidare att sjösäkerhetsarbetet samt ansträngningarna för att hålla sjöfartens negativa miljöpåverkan på en så låg nivå som möjligt även fortsättningsvis skall vara hög.

Slutligen vill regeringen understryka att den verksamhet som myndigheten bedrivit har haft sin utgångspunkt i den hittillsvarande målstrukturen. Redovisningen av verksamheten och analys av uppnådd målpåfyllelse kommer därför att behöva vidareutvecklas under de kommande åren.

Bilaga 1

Sammanfattning av
genomförd verksamhet
inom materielområdet
under 1999

Under 1999 har bland annat följande större materielsystem tillförts Försvarsmakten.

- Artillerilokaliseringsradar Arthur (pågående),
- Krigsbro 5 (pågående),
- UAV-system av typ Ugglan (slutlevererad),
- Telesystem 9000 (pågående),
- Personlig fältutrustning och materiel för mörkerstrid (pågående),
- Stridsvagn 121 och 122 med stödutrustning (pågående),
- Brobandvagn 971, pansarbandvagn 501 (samtliga pågående),
- Stridsfordon 90 med stödutrustning (pågående),
- IRV-sikten till robotsystem 56 (slutlevererad),
- Materiel till marina lednings- och informationssystem (pågående),
- Vinschar samt prototyp till nytt navigationssystem till helikopter 4 (slutlevererad),
- Ubåtar av Gotlandsklass (slutlevererad),
- Lednings- och lagfartyg (slutlevererad),
- Strids- och transportbåtar (pågående),
- Bevakningsbåt (pågående),
- Serieflygplan till FSR 890 med stödutrustning (pågående),
- Utbildningssimulator för flygstridsledare (slutlevererad),
- JAS 39 Gripen flygplan med stödutrustning (pågående),
- Sambandsmateriel, pansarvärnsrobot- och sjuktransportinredning för SISU-vagnar, transportsystem omfattande bl.a. containertruck, sidlastare, rangerutrustning och rullflak till förband avsedda för internationella insatser (pågående).

Under 1999 har därutöver studie- och utvecklingsverksamhet bedrivits inom bl.a. följande områden.

- Vägrinrösystem (pågående),
- Krigsbro 6 (pågående),
- Materiel till televapenförband (pågående),
- Splitterskyddat granatkastarsystem Amos (pågående),
- Måldetekterande artillerigranat Bonus (pågående),
- Luftberoende maskineri till ubåtssystem (pågående),

- Övningsstörsändare till marina lednings- och underhållsförband (slutlevererad),
- Spanings- och eldledningsradar Arte 740 (pågående),
- Korvett av Visbyklass (pågående),
- Torped 62 (pågående),
- Försvarets telenät (FTN) (pågående),
- Informationssystem för operativ och taktisk ledning (pågående).

Under 1999 har Försvarsmakten efter prövning hos regeringen respektive Regeringskansliet fått beställa följande materielsystem.

- Utveckling av nytt lätt bärbart pansarskott (NLAW),
- Anskaffning av bärgningsbandvagn till stridsvagn 121/122 (pågående),
- Anskaffning av fjärrstyrd målmateriel,
- Anskaffning av artilleridemonstrator,
- Fortsatt utveckling av luftvärnsrobot-system 23 Bamse,
- Anskaffning av normlastbilar samt normpersonbilar,
- Anskaffning av två korvetter av Visbyklass inklusive stödutrustning,
- Halvtidmodernisering av korvett av Stockholmclass,
- Fortsatt utveckling av det nordiska ubåtsprojektet (Viking),
- Anskaffning av ett begagnat lagfartyg,
- Halvtidsmodernisering av ubåt av Västergötlandsklass,
- Utveckling av Arte 740 (pågående),
- Anskaffning av svävare,
- Anskaffning av varnar- och motverkanssystem till JAS 39 Gripen (pågående),
- Anskaffning av taktiskt radiosystem till luftstridskrafterna samt studie för anpassning av systemet till internationell standard (Taras).

Under första halvåret 2000 har Försvarsmakten efter prövning hos regeringen respektive Regeringskansliet fått beställa följande materielsystem.

- Anskaffning av artillerigranat Bonus,
- Anskaffning av luftvärnsrobotsystem 23 Bamse,
- Anskaffning av underrättelse- och eldledningsenhet (UndE 23) till luftvärnsrobotsystem 77/97 Hawk,
- Anskaffning av tilläggs paket för internationella insatser till stridsfordon 90 (pågående),

- Anskaffning av hjulgående splitterskyddade persontransportfordon (Pasi),
- Halvtidsmodernisering av minröjningsfartyg av Landsortsklass,
- Fortsatt utveckling av luftberoende maskineri till ubåtssystem,
- Serieanskaffning Arte 740 (pågående),
- Anskaffning av spaningskapsel till JAS 39 Gripen (pågående).

Bilaga 2

Objektsramar

I syfte att förbättra styrning och uppföljning av materielförsörjningen har regeringen infört objektsramar för större materielinvesteringar. En objektsram innebär inte en anslagstilldelning utan är ett sätt för regeringen att styra och följa upp större materielinvesteringar. En objektsram skall bestå av ett väldefinierat materielinnehåll, en ekonomisk ram samt en tidsplan. Dessa tre komponenter skall tillsammans utgöra ramen. Det är regeringen som fastställer objektsramen och beslutar om anskaffningar inom varje objektsram. Objektsramarna skall årligen redovisas av Försvarsmakten till regeringen. Regeringen informerar årligen riksdagen om utvecklingen inom respektive objektsram. Nedan lämnas en redogörelse för de nu aktuella materielprojekten som regeringen beslutat skall styras och följas upp med objektsramar. Redogörelsen omfattar även regeringens bedömning av utvecklingen inom objektsramarna samt resultatbedömning för de objektsramar som Försvarsmakten lämnat årsredovisning för.

Försvarsmakten har lämnat årsredovisning för de under 1999 fastställda objektsramarna JAS 39 Gripen och Arte 740.

Den ekonomiska planeringsramen som redovisas för varje objektsram består av den verksamhet som genomförts t.o.m. år 1999 i löpande priser och den verksamhet som avses bli genomförd fr.o.m. år 2000 t.o.m. objektsramens sluttidpunkt i 2000 års prisläge. Om inget annat sägs under respektive objektsram så skall varje objektsram innehålla:

- reserver,
- Försvarets materielverks omkostnader,
- räntekostnader för förskott till industrin.

JAS 39 Gripen

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1997 t.o.m. år 2009.

Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 77 260 miljoner kronor.

Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarsmakten i följande underenheter:

- utvecklingsarbete JAS 39 B,
- utvecklingsarbete delserie 3,
- anpassningsprogram avionik och sensorer,
- anpassningsprogram flygprestanda,
- anpassningsprogram framtida vapen,
- anskaffning av 110 flygplan JAS 39 A och B i delserie 2,

- anskaffning av 64 flygplan JAS 39 A och B i delserie 3,
- anskaffning av underhållssystem,
- anskaffning av sensor- och motmedelssystem,
- anskaffning av kommunikationsutrustning för delserierna 1, 2 och 3,
- anskaffning av planerings- och utvärderingssystem,
- anskaffning av flygutbildningssystem,
- anskaffning av spaningskapsel,
- anskaffning av ammunition till automatkanon,
- anskaffning av jaktvapen,
- anskaffning av attackvapen,
- vidareutveckling och retromodifiering av flygplan ur delserie 1, 2 och 3,
- vidareutveckling av JAS 39B till JAS 39D,
- ränta på Försvarets materielverks rörelsekapital,
- gemensamma kostnader.

JAS 39 Gripen-systemet anskaffas för att Försvarsmakten skall kunna ha grundberedskap och beredskap att på kort sikt kunna möta insatser av fjärrstridsmedel och begränsade luftrörliga styrkor samt på medellång sikt kunna utveckla förmåga att möta mer omfattande militära operationer. Vidare skall systemet bidra till Försvarsmaktens förmåga att upptäcka och ingripa mot kränkningar av territoriet. Systemet är flexibelt genom att i samma flygplantyp uppnå förmåga att lösa jakt-, attack- och spaningsuppgifter. Det ersätter äldre system i dessa roller. Systemet skall utvecklas och successivt anpassas så att det kan bidra till Försvarsmaktens förmåga mer än 30 år fram i tiden.

Resultatbedömning

Försvarsmakten redovisar i huvudsak följande i årsredovisning avseende objektsram för JAS 39 Gripen.

Till och med den 31 december 1999 har 25 790 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarsmakten redovisar för 2001 behov av 5 955 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsram JAS 39 Gripen.

Utvecklingsarbetet för den tvåsitsiga JAS 39 B avslutades i huvudsak i maj 1998. Under 1999 har dock kvarstående utvecklingsåtgärder på räddningssystem, luftsystem och radar genomförts. Enligt en överenskommelse mellan Försvarets

materielverk och industrin skall resterande delar av dessa åtgärder vara färdiga senast under 2000.

Vidareutveckling av flygplan ingående i delserie 1, delserie 2 och utvecklingsarbete för flygplan i delserie 3 löper väl. Utvecklingsarbetet införs successivt i serieproduktion av flygplan eller som modifieringar i levererade flygplan. Alla flygplan kommer att modifieras till en grundnivå som säkerställer en rationell och kostnadseffektiv drift. Däremot kommer inte flygplanen ingående i delserie 1 och 2 att modifieras till samma status som flygplan i delserie 3. Försvarmakten anmäler vissa ökade kostnader för vidareutvecklingsprogrammen beroende på försenade delprogram bland annat systemdator, färgindikator och ny elektronikenhet.

Den första etappen med flygplan ur delserie 2 är slutlevererad och avslutad under året till ett lägre pris än riktpriiset. Under året har omförhandling avseende beställningen av delserie 2 och 3 genomförts med industrin för att skapa utrymme för andra prioriterade delsystem till JAS 39 Gripen. Detta har medfört att prisformen ändrats till fast kontraktspris för kommande etapp 2 och 3 av flygplan inom delserie 2 samt att leveranstakten sänkts från 18 till 17 flygplan per år för delserie 2 och från 17 till 16 flygplan per år för delserie 3. Under året har 17 flygplan JAS 39 delserie 2, varav två tvåsitsiga JAS 39 B, levererats. Totalt har 80 flygplan levererats t.o.m. 31 december 1999. Flygplanen i delserie 2 beräknas vara slutlevererade under första kvartalet 2003. Slutleverans av flygplanen i delserie 3 beräknas vara genomförd 2007.

Inom anpassningsprogrammet avionik och sensorer har studier genomförts syftande till att ta fram en demonstrator av radar med aktivt elektriskt styrd antenn (AESAs). Därutöver pågår ett försöksprogram avseende sensorfusion och avancerad programvara inom telekrigområdet (MIDAS). Utvecklingen inom anpassningsprogram avionik och sensorer fortgår enligt planerna. Inom området anpassning av framtida vapen fortlöper samarbetet med Tyskland, Italien, Grekland, Norge och Kanada avseende utveckling av IR-jaktroboten IRIS-T enligt plan. Grundintegrationsarbetet av radarjaktrobot Amraam på JAS 39 Gripen har under året slutförts med gott resultat.

Under året har utveckling och anskaffning av begränsat antal sensor- och motmedelssystem beställts. Sensor- och motmedelssystemen i JAS 39 Gripen kommer att till stora delar vara iden-

tiska med de system som ingår i exportversionen av Gripen. Systemen beräknas levereras under åren 2004-2005. Till flygplan i delserie 1 och 2 pågår leverans av taktisk radio. För delserie 3 planeras anskaffning av ett nytt kommunikationssystem benämnt Communication Data Link (CDL 39). Flygplanen i delserie 1 och 2 kommer successivt att utrustas med samma kommunikationssystem som flygplanen i delserie 3.

Leverans av planerings- och utvärderingssystem (PLA/UTA) pågår till samtliga JAS 39 Gripen-förband. Ett nytt integrerat planerings- och utvärderingssystem kallat Mission Support System (MSS) planeras enligt Försvarmaktens redovisning att på sikt ersätta PLA/UTA. Under året har Försvarets materielverk erhållit studieuppdrag för att realisera MSS. De hittills levererade flygutbildningssimulatorerna har under 1999 kunnat användas för omskolning av piloter till JAS 39 Gripen-systemet med gott resultat.

Försvarmaktens uppfattning är att JAS 39 Gripen-systemet utvecklas enligt den planerade inriktningen och har förutsättningar att möta framtida krav. Erfarenheterna hittills visar att systemet uppfyller ställda förväntningar och krav. Enligt Försvarmakten är programmets tekniska säkerhet god och förbättras fortlopande. Det finns dock vissa besvärande tekniska problem som för närvarande medför restriktioner i utnyttjandet av flygsystemets fulla kapacitet. Åtgärder är vidtagna inom industrin för att komma tillrätta med problemen.

Försvarets materielverks bedömning är att även om vissa problemområden föreligger kommer den planerade verksamheten inom JAS-ramen att kunna genomföras.

Regeringens samlade bedömning är att JAS 39 Gripen-systemet fortsätter att utvecklas enligt den planerade inriktningen. Erfarenheterna hittills visar att systemet väl uppfyller ställda krav och förväntningar. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Regeringen bedömer att den fortsatta inriktningen av planeringen medger sådana utvecklingsmöjligheter att JAS 39 Gripen-systemet kan möta de krav som framtiden ställer. Regeringen anser det däremot angeläget att industrin och Försvarets materielverk snarast vidtar åtgärder för att successivt komma tillrätta med de problem som innebär begränsningar i utnyttjandet av flygsystemet. Regeringen avser särskilt uppmärksamma denna fråga under 2001.

Spanings- och eldledningsradar (Arte 740)

Objektsramen omfattar fortsättningsvis tiden fr.o.m. år 1996 t. o. m. år 2009. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 600 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- studier,
- utvecklingsarbete,
- anskaffning av serieförberedelser och referensanläggning,
- anskaffning av sex anläggningar.

Arte 740 anskaffas för att Försvarmakten skall kunna ha grundberedskap och beredskap att på kort sikt kunna möta kränkningar av vårt territorium samt hot och begränsade insatser med fjärrstridsmedel. Systemet skall bidra till att utveckla kustförsvarsförbandens förmåga såväl vad avser ytspaning som spaning och invisning mot luftmål. Det ersätter äldre system i båda dessa roller. Arte 740 kommer att tillgodose kraven på såväl spaning och invisning mot luftmål som ytspaning och eldledning mot sjömål. Arte 740 är en bepansrad fordonsmonterad radarstation. Arte 740 organiseras i amfibiebrigad och kan utnyttjas över hela landet. Systemet avses bli utnyttjat för spaning och invisning mot luftmål, underrättelseeldledning av alla typer av luftvärnsenheter, spaning mot sjömål, eldledning mot sjö- och markmål samt förbandsledning.

Resultatbedömning

Försvarmakten redovisar i huvudsak följande i årsredovisning avseende objektsram för Arte 740.

Till och med den 31 december 1999 har 28 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 134 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsram Arte 740.

Under året har studier, utvecklingsarbete samt prov och försök med prototypfordon genomförts. Därutöver har studier av underrättelseenhet 23 genomförts. Försvarmaktens uppfattning är att Arte 740 systemet utvecklas enligt planerad inriktning.

Regeringens samlade bedömning är att genomförd studiefas av Arte 740 samt pågående prov och försök med prototypfordonet visar att systemet utvecklas enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms ha en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Erfarenheterna visar att systemet kommer att uppfylla ställda krav.

Stridsvagn 121/122 Leopard

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2008. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 11 261 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- anskaffning och modifiering av 160 stridsvagnar av typmodell 121 inklusive simulatorer m.m,
- anskaffning av 120 stridsvagnar av typmodell 122 inklusive ledningssystem, simulatorer m.m,
- anskaffning av systemmateriel,
- anskaffning av 10 bärgningsvagnar av typmodell 120,
- anskaffning av minröjningsutrustning,
- anskaffning av minskydd för internationella insatser.

Stridsvagnssystemet anskaffas för att Försvarmakten skall ha beredskap att på kort sikt kunna möta insatser av begränsade luftrörliga insatsstyrkor och på medellång sikt möta mer omfattande militära landoperationer. Systemet är väsentligt för förbättring av markstridskrafternas mekanisering och förmåga till eldkraft, skydd och rörlighet vid insatser i denna operativa förmåga.

Till och med den 31 december 1999 har 5 144 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 1 767 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att systemet utvecklas enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Till och med den 1 september 2000 har samtliga 160 stridsvagnar av modell 121 och 80 stridsvagnar av modell 122 levererats till Försvarmakten. Erfarenheterna hittills visar att stridsvagnssystemet kommer att uppfylla ställda krav.

Måldetekterande artillerigranat (Bonus)

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2006. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 215 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- utvecklingsarbete,
- anskaffning av serieförberedelser,
- anskaffning av granater.

Den måldetekterande artillerigranaten Bonus anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att möta insatser av begränsade luftrörliga insatsstyrkor. Systemet innebär en väsentlig höjning av markstridskrafternas förmåga att med indirekt eld från artilleripjäser bekämpa stridsfordon på långa avstånd och kompletterar därmed våra direktriktade pansarvärnssystem. Utvecklingen startade 1990 och sker sedan 1993 gemensamt med Frankrike.

Till och med den 31 december 1999 har 443 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 46 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet utvisat att granatsystemet uppfyller ställda krav. Samarbetet med Frankrike utvecklas väl.

Stridsfordon 90

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2007. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 11 818 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- anskaffning av 509 stridsfordon typmodell 90 i olika versioner inklusive systemmateriel m.m.,
- anskaffning av utbildningsmateriel,
- integrering av robot 55 och robot 56,
- modifiering av luftvärnskanon vagn 90 och stridsledningsvagn 90,
- anskaffning av minröjningsutrustning,
- anskaffning av tillägsskydd för vagnar avsedda för internationell verksamhet.

Stridsfordon 90 anskaffas för att Försvarmakten skall kunna ha beredskap att på kort sikt möta insatser av begränsade luftrörliga insatsstyrkor. Systemet medför i grundversion ökad förmåga till transport och strid för infanteriförband. Därutöver finns versioner med speciella komponenter och beväpning för främst ledning, indirekt eld och luftvärn.

Till och med den 31 december 1999 har 6 450 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 1 467 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att systemet utvecklats enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Erfarenheterna

hittills visar att stridsfordonssystemet väl uppfyller ställda krav.

Splitterskyddad 120 mm granatkastare (Amos)

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1998 t.o.m. år 2008. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 618 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- studier och utveckling,
- anskaffning av 44 bandgående pansarvagnar för granatkastare,
- anskaffning av 24 granatkastartorn för hjulgående splitterskyddade fordon,
- anskaffning av reservdelar,
- anskaffning av utbytesenheter,
- anskaffning av dokumentation,
- anskaffning av maskeringsystem,
- anskaffning av utbildningsanordningar.

Splitterskyddad granatkastare anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att möta insatser av begränsade luftrörliga insatsstyrkor. Systemet medför förmåga till indirekt eld från ett fordon som har både splitterskydd och högre rörlighet när den ersätter dagens 12 cm granatkastare. Som granatkastarfordon kommer de bandgående stridsfordon 90 att användas för de förband som har dessa och hjulgående splitterskyddade fordon anskaffas för övriga förband.

Till och med den 31 december 1999 har 0,7 miljoner kronor i löpande priser miljoner kronor utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 20 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet hittills utvisat att systemet uppfyller ställda krav.

Korvett av Visbyklass

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1995 t.o.m. år 2009. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 8 374 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- studier, projektering och utveckling av ytstridsfartyg,
- utveckling och projektering av ubåtsjakt-raketer,
- anskaffning av sex fartyg,
- anskaffning av sambandsintegration,
- anskaffning av referensanläggning,
- anskaffning av motmedel,

- anskaffning av utbildningsanläggning,
- anskaffning av kastarsystem,
- anskaffning av övrig vapenmateriel,
- anskaffning av bas- och underhållssystem,
- anskaffning av reservdelar,
- anskaffning av minjaktmateriel till fartyg 1-4,
- anskaffning av minjaktmateriel till fartyg 5-6,
- anskaffning av ubåtsjaktrakter,
- anskaffning av integrering av robotsystem 15 MK II till ledningssystemet,
- vidareutveckling av hangar för lätt helikopter på fartyg 1-4,
- vidareutveckling av IR sensorer till fartyg 1-4,
- vidareutveckling av utrustning för kommunikationsspaningsfartyg 1-4,
- vidareutveckling av simulator.

Korvetter av Visbyklass anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att i grundberedskap upptäcka och ingripa mot kränkningar av territoriet. Systemet har flexibilitet att i svår elektronisk miljö genomföra uppgifterna ubåtsjakt, minröjning och sjömålsbekämpning samt kan utföra spanings-, bevaknings- och övervakningsuppgifter i samtliga konfliktnivåer.

Till och med den 31 december 1999 har 552 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 994 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet hittills utvisat att systemet uppfyller ställda krav. Första fartyget bedöms kunna levereras 2001.

Torpeder

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1993 t.o.m. år 2005. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 279 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- utveckling av torped 62,
- anskaffning av torped 62,
- anskaffning av systemmateriel för torped 62,
- anskaffning av aktiv målsökare för torped 62,
- anskaffning av bärgningssystem för torpeder,
- vidareutveckling av torped 45,

- vidareutveckling av zonrör till tunga och lätta torpeder.

Torpeder anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att ingripa mot kränkningar av territoriet genom förmåga att från ubåtar och ytstridsfartyg bekämpa sjömål.

Till och med den 31 december 1999 har 433 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för 2001 behov av 151 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att utveckling och påbörjad anskaffning av torped 62 hittills utvisat att torpedsystemet kommer att uppfylla ställda krav. De första tunga torpederna levereras 2000.

Flygburet radarsystem (FSR 890)

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1985 t.o.m. år 2005. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 3 305 miljoner kronor. Objektsramen skall ha följande materiella innehåll och redovisas av Försvarmakten i följande underenheter:

- utveckling av radarsystem,
- anskaffning av sex radarsystem,
- integration och verifiering,
- utprovning,
- anskaffning av sex flygplan typmodell Saab 340,
- anskaffning av underhållssystem.

FSR 890 anskaffas för att Försvarmakten i grundberedskap skall ha förmåga att snabbt kunna öka förmågan att upptäcka, analysera och ingripa mot kränkningar av territoriet samt för att möta insatser med fjärrstridsmedel. Systemet medför väsentlig höjning av förmågan att samla stridsledningsresurser vid taktiskt och operativt viktiga situationer och med förbättringar därutöver vad avser låghöjdstäckning och förmåga att upptäcka små mål. Det ersätter äldre system i flera roller och skall utgöra en integrerad del av luft- och sjöbevakningen i fred och i krig.

Till och med den 31 december 1999 har 2 668 miljoner kronor i löpande priser utbetalats. Försvarmakten redovisar för budgetåret 2001 behov av 107 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringens bedömning är att det flygburna radarspaningssystemet uppfyller ställda krav. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet.

Försvarsmaktens IT-system

Objektsramen för IT system skall omfatta tiden fr.o.m. år 2000 t.o.m. år 2004. Den ekonomiska planeringsramen skall för den verksamhet som avses bli genomförd fr.o.m. år 2000 t.o.m. år 2004 totalt uppgå till 1 104 miljoner kronor. Anskaffningen skall redovisas av Försvarsmakten efter samråd med Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) i följande underenheter:

- utveckling av systemarkitektur, systemdesign och demonstratorer för framtida ledningssystem,
- utveckling av system för att redovisa krigsförband,
- vidareutveckling av operativa och taktiska informationssystem,
- anskaffning av mjukvarusystem för att sammanhålla gränssnitt mellan operativsystem, kommunikationssystem och funktionssystem.

Generellt gäller för materielanskaffning inom Försvarsmakten att IT-system i ökande grad utgör väsentliga delar i materielsystemen. I ramen ingår inte informationsteknik som utgör integrerade delar i materielsystem såsom kommunikation, stridsteknisk ledning och programvaror i vapensystem.

Försvarsmakten redovisar för budgetåret 2001 behov av 214 miljoner kronor för beställda och planerade leveranser inom objektsramen.

Regeringen bedömer att objektsramen för IT-system medför förbättrad möjlighet att styra, följa upp och vid behov förändra pågående utveckling och anskaffning verksamheten inom ramen.

Bilaga 3

Förkortningar

Förkortningar och benämningar

Följande förkortningar och benämningar av internationella truppinsatser, övningar och samarbetsorgan samt militära vapensystem m.m. används i Förvarsdepartementets del av Budgetproposition för 2001.

Principer för förkortningar:

Om förkortningen uttalas bokstav för bokstav används versaler (PFF). Det samma gäller för förkortningar som uttalas som ett ord och som har en eller två stavelser (PLIS).

I de fall förkortningen uttalas som ett ord och har tre eller fler stavelser används versal begynnelsebokstav (Minurso). Under förutsättning att förkortningen är allmänt känd kan denna princip även användas för förkortningar med två stavelser och som uttalas som ett ord (Nato).

Inom Förvarsdepartementets verksamhetsområde är förkortningarna på internationella övningar och insatser samt vapensystem att betrakta som allmänt kända. Därför skrivs sådana förkortningar med versal begynnelsebokstav även om de endast har två stavelser (Baltbat).

Förkortningar och benämningar

Förkortningar och benämningar	Förklaring
ACPH	EU:s rådgivande kommitté för insatser mot utsläpp av olja och andra skadliga ämnen till sjöss.
AJS 37	Attack, Jakt- och Spaningsflygplan 37 Viggen.
Amos	Splitterskyddad granatkastare som ger möjlighet till indirekt eld från fordon.
ARTE 740	Spanings- och eldledningsradar.
Baltbat	"Baltic Battalion". En sambaltisk fredsbevarande bataljon för internationella insatser. Verksamheten stöds av Sverige
Baltdefcol	"Baltic Defence College". En sambaltisk försvarshögskola. Första kursen påbörjades i augusti 1999. Verksamheten stöds av Sverige
Baltron	"Baltic Naval Squadron". En sambaltisk marin styrka i första hand bestående av förband med minröjningsförmåga. Verksamheten stöds av Sverige
Bamse	Allväders luftvärnsrobotsystem med medellång räckvidd.
Bonus	Måldetekterande artillerigranat som ger möjlighet att med indirekt eld bekämpa stridsfordon på långa avstånd.
BSL4	"Bio Safety Level 4".
CB	Civilbefälhavaren.
CFF	Centralförbundet Folk och Försvar.
Cimic	"Civil Military Cooperation". Civil och militär samverkan
DGA	Digital gruppantenn.
EAPC	"Euro Atlantic Partnership Council". EAPC utgör ett ramverk i politiska och säkerhetsrelaterade frågor för Partnerskap för fred-samarbetet mellan Nato- och partnerländerna
EAPR	"Euro-Atlantiska Partnerskapsrådet". EAPR utgör en ram för Partnerskap för fred-samarbetet och är ett forum för konsultationer mellan Nato - och partnerländerna
Elvira	"Effektiv Ledning från Vision till Realitet". Tekniskt ledningssystem för det civila försvaret
EREA	"European Research Establishments in Aeronautics". Forum för samverkan mellan europeiska forskningsinstitut med målsättning att stärka teknologibasen för den europeiska flygindustrin
FFA	Flygtekniska Försöksanstalten.
Find-gruppen	Försvarsindustrigruppen.
FM	Försvarsmakten.
FOA	Försvarets Forskningsanstalt.
FRA	Försvarets Radioanstalt.
FSR-890	Flygburet Spaningsradarsystem.

FTN	Försvarets Telenät.
Garteur	"Group for Aeronautical Research and Technology in Europe". Forum för samarbete på regeringsnivå mellan Frankrike, Storbritannien, Tyskland, Nederländerna, Spanien och Sverige med målsättning att stärka samarbetet inom flygteknisk forskning
GICHD	"Geneva International Centre for Humanitarian Demining". Internationellt minröjningscenter
GSM	Digital mobiltelefoni.
HNS	"Hazardous and Noxious Substances". Skadliga och giftiga ämnen
IEA	"International Energy Agency". Internationellt samarbete inom energiområdet där de flesta OECD-länderna deltar
IEP	"International Energy Programme" Internationellt energiprogram förvaltat av IEA
IKFN	Ingripande vid Kränkningar av Sveriges territorium i Fred och Neutralitet.
IMO	"International Maritime Organisation". FN:s sjöfartsorgan
ISO 14001	Internationell kvalitetssäkerhetsnorm för varor och tjänster.
ITEP	"International Test and Evaluation Program". Internationellt program för utbyte och samarbete inom området för ammunition och minröjningsutrustning
JA 37	Jakt- och Attackflygplan 37 Viggen.
JAS 39	Jakt-, Attack- och Spaningsflygplan 39 Gripen.
JAS 39B	Jakt-, Attack- och Spaningsflygplan 39 Gripen. Tvåsitsig version
KFOR	"Kosovo Force". Natoledd multinationell fredsstyrka i Kosovo
KUB-projektet	"Kommunens Beredskap". Modell för statens stöd till kommunerna
NBC-beredskap	Beredskap för försvar mot anfall med nukleära, biologiska och kemiska vapen.
NBC-vapen	Nukleära, biologiska och kemiska vapen.
NLAW	"New Light Anti-tank Weapon. Bärbart, takslående pansarvärnsvapen
NUTEK	Närings- och Teknikutvecklingsverket.
OHR	"The Office of the High Representative".
OPCW	"Organization for the Prohibition of Chemical Weapons".
OPIL	Operativ Insatsledning.
OPRC	Internationell konvention om beredskap för, insatser och samarbete vid föroreningar genom olja.
OSSE	"Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa".
PARP	"Planning and Review Process". Partnerskap för fred-ländernas försvarsplaneringsprocess för krishantering och interoperabilitet
PFF	"Partnerskap För Fred". Forum för samarbete mellan Nato-medlemmar och vissa icke Nato-medlemmar
PLIS	Totalförsvarets Pliktverks Informationssystem.
PSN	"PfP Simulation Network". Datorstödd ledningsövning med simulerade förband. Genomfördes vid Nato:s toppmöte i Washington 1999
PTS	Post och Telestyrelsen.
RIB	Räddningsverkets Informationsbank.
RRV	Riksrevisionsverket.
SACO	Sveriges Akademikers Centralorganisation.
SAF	Svenska Arbetsgivareföreningen.
Sam Marin	Nationell marin övning.
SAR	Search and Rescue.
Sead	Signalsökande robot.
SFOR	"Stabilization Force". Natoledd multinationell fredsstyrka i Bosnien-Hercegovina
SGL	Sveriges Geologiska Institut.
SGU	Sveriges Geologiska Undersökningar.
SJ	Statens Järnvägar.
Sjö V	Sjöfartsverket.
SK 60	Skolflygplan 60.

SMHI	Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut.
Sothorn Cross	Nationell övning med inriktning på internationell verksamhet. Armé-, marin -, flyg- och helikopterförband samt civila myndigheter i Blekinge deltog
Styrelsen för psykologiskt försvar	Styrelsen för Psykologiskt Försvar.
SRK	Svenska Röda Korset.
SSI	Statens Strålskyddsinstitut.
Stril C	Stridsledningscentral.
Stril S	Stridslednings- och luftbevakningsskolan.
SWEDEC	Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum.
SWEDINT	"Swedish International command". Sveriges internationella kommando
Swerap	"Swedish rapid reaction force". Den svenska snabbinsatsstyrkan för internationella truppinsatser
SÄI	Sprängämnesinspektionen.
TARAS	Taktiskt Radiosystem.
TP 84	Transportflygplan Hercules.
TPV	Totalförsvarets Pliktverk.
TS 9000	Telesystem 9000.
UAV-system	"Unmanned Aerial Vehicle". Obemannad luftfarkost
UNACC	"United Nations Air Coordination Centre".
UNESCO	"United Nations Educational, Scientific And Cultural Organisation". FN:s organ för utbildning, forskning, kultur och kommunikation
UNHCR	"United Nations High Commissioner for Refugees" FN:s flyktingorgan
Unifil	"United Nations Interim Force in Lebanon". FN:s fredsbevarande styrka i Libanon
Unpredep	"United Nations Preventive Deployment Force". FN:s preventiva mission i f.d jugoslaviska republiken Makedonien
WEAG	"Western European Armaments Group". Västeropeiska försvarsmaterielgruppen
WEAO	"Western European Armaments Organisation".
ÖCB	Överstyrelsen för Civil Beredskap.
ö-drift	Fortsatt drift av elsystemet i separata delsystem i händelse av att stamnätet sätts ur funktion.
Östersjömiljarden	En av riksdagen 1996 beslutad satsning för att stärka samarbete och utveckling i Östersjöområdet.

Bilaga 4

Nya anslagsbeteckningar

Nya anslagsbeteckningar

Av tabellen nedan framgår beteckningar på anslagen 2000 och 2001. Syftet med tabellen är att underlätta övergången till de nya beteckningar som följer av att politikområden införts.

Anslagsbeteckningar 2000 och 2001

Nummer 2000	Nummer 2001	Anslagets namn
Försvarspolitik		
A1	6:1	Förbandsverksamhet och beredskap m.m.
A2	6:2	Fredsfrämjande truppinsatser
A3	6:3	Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling
B1	6:4	Funktionen Civil ledning
B2	6:5	Funktionen Försörjning med industrivaror
B3	6:6	Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst
B4	6:7	Funktionen Psykologiskt försvar
B5	6:8	Funktionen Ordning och säkerhet
B6	6:9	Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.
B7	6:10	Funktionen Telekommunikationer m.m.
B8	6:11	Funktionen Postbefordran
B9	6:12	Funktionen Transporter
B10	6:13	Funktionen Energiförsörjning
D1	6:14	Totalförsvarets pliktverk
D2	6:15	Försvarshögskolan
D3	6:16	Försvarets radioanstalt
D4 och D5	6:17	Totalförsvarets forskningsinstitut
D6	6:18	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret
C2	6:19	Nämnder m.m.
Skydd mot olyckor		
C1	7:1	Kustbevakningen
C3	7:2	Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.
C4	7:3	Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.
C5	7:4	Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor
C6	7:5	Brandfarliga och explosiva varor